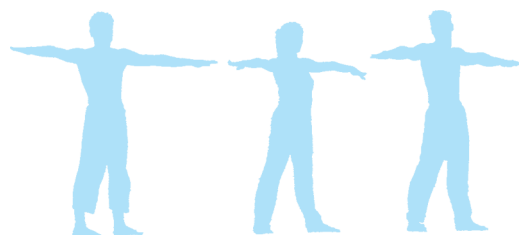

Vuosikertomus

2005

EUROOPAN
TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Vuosikertomus

2005

EUROOPAN
TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Postiosoite: 60, rue Wiertz, B-1047 Bruxelles
Käyntiosoite: 63, rue Montoyer, Bryssel
Sähköposti: edps@edps.europa.eu – Internet: www.edps.europa.eu
P. (32-2) 283 19 00 – F. (32-2) 283 19 50

***Europe Direct -palvelu auttaa sinua löytämään
vastaukset EU:hun liittyviin kysymyksiisi.***

**Yhteinen maksuton palvelunumero (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Jotkut matkapuhelinoperaattorit eivät salli pääsyä 00800-numeroihin, tai niistä voidaan laskuttaa.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2006

ISBN 92-95030-06-0

© Euroopan yhteisöt, 2006

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Sisällysluettelo

Lukijan opas	6
Tietosuojavaltuutetun tehtävä	7
Alkusanat	8
1 Nykytilanne ja näkymät	9
1.1 Yleiskatsaus vuoteen 2005	9
1.1.1 Valvonta	9
1.1.2 Kuuleminen	10
1.1.3 Yhteistyö	11
1.1.4 Viestintä	11
1.1.5 Voimavarat	11
1.2 Oikeudelliset puitteet	12
1.2.1 Taustaa	12
1.2.2 Asetus (EY) N:o 45/2001	13
1.2.3 Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävät ja valtuudet	13
1.3 Vuoden 2005 tulokset	14
1.4 Vuoden 2006 tavoitteet	15
2 Valvonta	17
2.1 Yleistä	17
2.2 Tietosuojasta vastaavat henkilöt	17
2.3 Ennakkotarkastukset	18
2.3.1 Oikeusperusta	18
2.3.2 Menettely	19
2.3.3 Määrällinen analyysi	20
2.3.4 Jälkikäteistarkastuksia koskevat tärkeimmät kysymykset	23
2.3.5 Varsinaisia ennakkotarkastuksia koskevat tärkeimmät kysymykset	24
2.3.6 Neuvottelu	24
2.3.7 Ennakkotarkastuksista annettujen lausuntojen ja neuvottelujen seuranta	25
2.3.8 Päätelmät ja tulevaisuudennäkymät	26
2.4 Kantelut	26
2.4.1 Johdanto	26
2.4.2 Tutkittavaksi otetut asiat	27
2.4.3 Tutkimatta jätetyt asiat: tutkimatta jättämisen tärkeimmät syyt	28
2.4.4 Yhteistyö oikeusasiamiehen kanssa	28
2.4.5 Kanteluihin liittyvä muu toiminta	28

2.5	Tutkimukset	29
2.6	Tiedonsaantioikeus ja tietosuojaja	29
2.7	Sähköinen valvonta	30
2.8	Eurodac	30
3	Kuuleminen	32
3.1	Johdanto	32
3.2	Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintatapa	33
3.3	Lainsäädäntöehdotukset	34
3.3.1	Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnot vuonna 2005	34
3.3.2	Horisontaaliset aiheet	37
3.4	Muu kuulemiseen liittyvä toiminta	38
3.4.1	Tausta-asiakirjat	38
3.4.2	Väliintulot Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa	38
3.4.3	Hallinnolliset toimenpiteet	39
3.5	Näkymät vuonna 2006 ja siitä eteenpäin	40
3.5.1	Tekniikan kehitys	40
3.5.2	Viimeaikainen kehitys toimintapolitiikassa ja lainsäädännössä	41
4	Yhteistyö	43
4.1	29 artiklan mukainen tietosuojatyöryhmä	43
4.2	Kolmas pilari	44
4.3	Eurooppalainen kokous	46
4.4	Kansainvälinen kokous	46
4.5	Kansainvälisiä järjestöjä koskeva seminaari	47
5	Viestintä	48
5.1	Johdanto	48
5.2	Päättehtävät ja kohderyhmät	48
5.3	Viestintävälineet	49
5.4	Euroopan tietosuojavaltuutetun tiedotuskampanja	49
5.5	Lehdistöpalvelu	49
5.6	Internet-sivusto	49
5.7	Puheet	50
5.8	Tiedotuslehti	51
5.9	Tiedotus	51
5.10	Logo ja oma ulkoasu	51
5.11	Vierailut	52
6	Hallinto, talousarvio ja henkilöstö	53
6.1	Johdanto: uuden toimielimen toiminnan vakiinnuttaminen	53
6.2	Talousarvio	53
6.3	Inhimilliset voimavarat	54
6.3.1	Palvelukseenotto	54
6.3.2	Harjoitteluohjelma	54
6.3.3	Lähetetyille kansallisille asiantuntijoille tarkoitettu ohjelma	55
6.3.4	Organisaatiokaavio	55
6.3.5	Koulutus	55
6.4	Yhteistyön vahvistaminen	56
6.4.1	Hallinnollista yhteistyötä koskevan sopimuksen jatkotoimet	56
6.4.2	Toimielinten välinen yhteistyö	56
6.4.3	Ulkoiset suhteet	56

6.5 Infrastrukturi	57
6.6 Hallintoympäristö	57
6.6.1 Sisäisen valvonnan menettelyt	57
6.6.2 Euroopan tietosuojavaltuutetun väliaikaisen henkilöstökomitean perustaminen	57
6.6.3 Joustava työaika	57
6.6.4 Sisäiset säännöt	57
6.7 Vuoden 2006 tavoitteet	58
Litteet	59
Liite A – Ote asetuksesta (EY) N:o 45/2001	60
Liite B – Käytetyt lyhenteet	62
Liite C – Luettelo tietosuojasta vastaavista henkilöistä	63
Liite D – Ennakkotarkastusten käsittelyajat tapaus- ja toimielinkohtaisesti	64
Liite E – Luettelo ennakkotarkastuslausunnoista	66
Liite F – Luettelo lainsäädäntöehdotuksia koskevista lausunnoista	68
Liite G – Euroopan tietosuojavaltuutetun sihteeristön kokoonpano	69
Liite H – Luettelo hallinnollisista sopimuksista ja päätöksistä	70

Lukijan opas

Tämän oppaan jälkeen esitetään tietosuojavaltuutetun tehtävä ja Euroopan tietosuojavaltuutetun Peter Hustinxin alkusanat.

Luvussa 1 – **Nykytilanne ja näkymät** esitetään yleiskatsaus Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintaan ja asiaankuuluvat oikeudelliset puitteet. Lisäksi luvussa esitetään vuonna 2005 saavutetut tulokset ja vuoden 2006 tavoitteet.

Luvussa 2 – **Valvonta** on laaja kuvaus toteutetuista toimista, joilla varmistetaan ja seurataan, että EU:n toimielimet ja elimet noudattavat tietosuojavelvoitteitaan. Yleiskatsauksen jälkeen esitetään analyysi tietosuojasta vastaavien henkilöiden tehtävistä EU:n hallinnossa. Tässä luvussa analysoidaan ennakkotarkastukset, kantelut ja tutkinnat vuodelta 2005 sekä esitetään avoimuutta ja tiedonsaantioikeutta koskevan heinäkuussa julkaistun asiakirjan keskeiset kysymykset. Tässä luvussa on myös sähköisten viestinten valvontaa koskeva jakso ja ajan tasalle saatetut tiedot Eurodacin keskusyksiköstä.

Luvussa 3 – **Kuuleminen** käsitellään Euroopan tietosuojavaltuutetun neuvoo-antavaa roolia ja erityisesti maaliskuussa julkaistua toimintapoliittista asiakirjaa sekä lainsäädäntöehdotuksia ja niihin liittyviä asiakirjoja koskevia lausuntoja ja niiden vaikutusta. Luvussa on myös analyysi horisontaalisista aiheista, ja siinä esitellään uutta teknologista kehitystä kuten biometriikan ja radiotaajuustunnistuksen (RFID) käyttöä.

Luvussa 4 – **Yhteistyö** kuvataan toimia, joita on toteutettu keskeisillä foorumeilla kuten 29 artiklan työryhmässä, kolmannen pilarin yhteisissä valvontaviranomaisissa sekä Euroopan tietosuojakokouksessa ja kansainvälisessä tietosuojakokouksessa. Luvun lopussa on raportti kansainvälisiä järjestöjä varten järjestetystä seminaarista.

Luvussa 5 – **Viestintä** kuvataan tiedotusstrategiaa ja eri viestintävälineiden kuten Internet-sivuston, tiedotuslehtien, lehdistöpalvelun ja puheiden käyttöä.

Luvussa 6 – **Voimavarat** on kuvaus siitä, miten Euroopan tietosuojavaltuutetun toimisto vahvisti asemaansa toisena toimintavuotenaan, ja siinä käsitellään talousarviokysymyksiä, henkilöstövoimavaroja ja hallinnollisia sopimuksia.

Kertomusta täydentävät **liitteet**, joissa esitetään muun muassa asiaankuuluvat otteet asetuksesta (EY) N:o 45/2001, lyhenneluettelo, ennakkotarkastuksia koskevia tilastotietoja, luettelo toimielinten ja elinten tietosuojasta vastaavista henkilöistä ja Euroopan tietosuojavaltuutetun sihteeristön kokoonpano.

Erillinen **tiivistelmä** on julkaistu niitä varten, jotka haluavat tutustua vuoden 2005 tärkeimpiin tapahtumiin lyhyemmässä muodossa.

Lisätietoja Euroopan tietosuojavaltuutetusta on verkkosivuillamme, jotka ovat tärkein viestintävälineemme (www.edps.eu.int).

Vuosikertomusta ja tiivistelmää voi tilata painettuina maksutta; yhteystiedot löytyvät verkkosivuiltamme.

Tietosuojavaltuutetun tehtävä

Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on varmistaa, että henkilöiden perusoikeuksia ja vapauksia sekä erityisesti heidän oikeuttaan yksityisyyteen kunnioitetaan yhteisön toimielinten ja elinten käsitellessä henkilötietoja. Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on

- valvoa ja huolehtia, että asetuksen (EY) N:o 45/2001 säännöksiä ja muita perusoikeuksien ja -vapauksien suojelua koskevia yhteisön säädöksiä noudatetaan yhteisön toimielinten ja elinten käsitellessä henkilötietoja (valvonta)
- neuvoa yhteisön toimielimiä ja elimiä kaikissa henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa, muun muassa antamalla lausuntoja lainsäädäntöehdotuksista, ja seurata tapahtumia, joilla on vaikutusta henkilötietojen suojaamiseen (kuuleminen)
- tehdä yhteistyötä kansallisten valvontaviranomaisten ja Euroopan unionin kolmannen pilarin valvontaviranomaisten kanssa, jotta parannettaisiin henkilötietojen suojaamisen yhdenmukaisuutta (yhteistyö).

Tämän mukaisesti Euroopan tietosuojavaltuutetun strategisena tavoitteena on

- edistää tietosuojakulttuuria yhteisön toimielimissä ja elimissä ja myötävaikuttaa näin myös hyvään hallintotapaan
- varmistaa tietosuojaperiaatteiden noudattaminen yhteisön lainsäädännössä ja politiikoissa aina, kun se on asianmukaista
- parantaa EU:n poliitikkojen laatua aina, kun tehokas tietosuojaja on perusedellytys niiden onnistumiselle.

Alkusanat

Minulla on kunnia toimittaa toinen toimintaani Euroopan tietosuojavaltuutettuna kuvaava vuosikertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan komissiolle Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja EY:n perustamissopimuksen 286 artiklan mukaisesti.

Tämä kertomus koskee vuotta 2005 eli Euroopan tietosuojavaltuutetun ensimmäistä kokonaista toimintavuotta uutena riippumattomana valvontaelimenä, jonka tehtävänä on varmistaa, että luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia sekä erityisesti heidän oikeuttaan yksityisyyteen kunnioitetaan henkilötietojen käsittelyssä yhteisön toimielimissä ja elimissä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös minun nimittämisestäni Euroopan tietosuojavaltuutetuksi ja Joaquín Bayo Delgadon nimittämisestä apulaistietosuojavaltuutetuksi tuli voimaan 17. tammikuuta 2004. Näin ollen suurin osa vuodesta 2004 kului ensimmäisiin ratkaiseviin toimenpiteisiin uuden toimielimen rakentamiseksi ja sen yhteisön tasolla toteutettavien strategisten tehtävien kehittämiseksi, jotta voitaisiin seurata Euroopan unionin kansalaisten henkilötietojen suojaamista koskevia lainsäädännöllisiä suojatoimia ja varmistaa niiden soveltaminen.

Olemme erittäin tyytyväisiä siihen, että eräs ensimmäisen vuosikertomuksen keskeisistä viesteistä, jonka mukaan erään EU:n politiikkojen taustalla olevan perusarvon eli henkilötietojen suojan pitäisi katsoa olevan edellytyksenä kyseisten politiikkojen onnistumiselle, on otettu hyvin vastaan, ja mikä tärkeintä, että keskeiset sidosryhmät ovat toteuttaneet siihen liittyviä toimia. On myös tunnustettu, että tällaiset toimet ovat kiireellisiä, koska EU ei voi olla toteuttamatta sääntöjä, jotka se on asettanut itselleen ja jäsenvaltioille.

Tämä on epäilemättä yksi syy merkittävään edistymiseemme vuonna 2005 pyrkimyksessämme kehittää edelleen strategisia tehtäviämme ja vahvistaa Euroopan tietosuojavaltuutetun asemaa uutena vaikutusvaltaisena ja näkyvänä toimijana erittäin merkittävällä alalla. Tässä vuosikertomuksessa selitetään näitä tehtäviä yksityiskohdaisemmin ja osoitetaan selvästi niiden kasvava merkitys.

Haluaisinkin tässä yhteydessä kiittää uudelleen Euroopan parlamentissa, neuvostossa ja komissiossa niitä, jotka ovat aktiivisesti helpottaneet työmme menestyksestä aloittamista ja jotka tukevat edelleen toimintaamme, sekä niitä kumppaneitamme eri toimielimissä, joiden kanssa teemme läheistä yhteistyötä ja jotka useimmiten vastaavat suoraan tietosuojan toteuttamisesta käytännössä.

Haluaisin myös antaa erityiset kiitokset henkilöstöllemme, joka toteuttaa toimintaamme ja vaikuttaa suuresti sen tuloksiin. Henkilöstömme ammattitaito ja omistautuminen työlleen ovat olleet kiitettäviä, ja tämä on eniten lisännyt tehokkuuttamme. Henkilöstön määrä on jonkin verran lisääntynyt, mikä on ratkaisevan tärkeää ja tervetullutta, ja näin tulee olemaan myös lähitulevaisuudessa.

Peter Hustinx
Euroopan tietosuojavaltuutettu

1 Nykytilanne ja näkymät

1.1 Yleiskatsaus vuoteen 2005

Oikeudelliset puitteet, joissa Euroopan tietosuojavaltuutettu toimii (katso tarkemmin 1.2 kohta) ovat tuoneet mukanaan useita tehtäviä ja toimivaltuuksia, joiden perusteella voidaan erottaa kolme perustehtävää. Nämä strategiset tehtävät ovat uuden viranomaisen toiminnan lähtökohтия, ja ne ovat sen suuntaviivoina lähitulevaisuudessa:

- **valvontatehtävä**, jossa varmistetaan ja seurataan, että yhteisön toimielimet ja elimet noudattavat voimassa olevia lainsäädännöllisiä suoja-toimia aina henkilötietojä käsitellessään
- **neuvontatehtävä**, jossa neuvotaan yhteisön toimielimiä ja elimiä kaikkien asiaankuuluvien asioiden osalta, erityisesti sellaisten lainsäädäntöehdotusten osalta, joilla on vaikutusta henkilötietojen suojaan
- **yhteistyötehtävä**, jossa tehdään yhteistyötä kansallisten valvontaviranomaisten ja Euroopan unionin kolmannen pilarin (poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa) valvontaviranomaisten kanssa, jotta lisättäisiin henkilötietojen suojan yhdenmukaisuutta.

Näitä tehtäviä selvitetään tämän vuosikertomuksen 2, 3 ja 4 luvussa, joissa esitetään Euroopan tietosuojavaltuutetun keskeiset toimet ja vuonna 2005 saavutettu edistyminen. Koska näistä toimista tiedottaminen on ehdottoman tärkeää, 5 luvussa keskitytään kuvaamaan **viestintää**. Useimmat näistä toimista edellyttävät taloudellisten, henkilöstö- ja muiden **voimavarojen** tehokasta hallinnointia, kuten 6 luvussa esitetään. Euroopan tietosuojavaltuutetun tärkeimmät tehtävät on esitetty kohdassa ”Tietosuojavaltuutetun tehtävä”.

On tärkeää korostaa, että **yhä useammat EU:n politiikat riippuvat henkilötietojen laillisesta käsittelystä**. Nyky-yhteiskunnan monissa julkisissa ja yksityisissä toiminnoissa tuotetaan nykyään henkilötietoja tai käytetään niitä lähtökohjana. Näin tapahtuu luonnollisesti myös yhteisön toimielimissä ja elimissä niiden hallinnollisessa työssä ja politiikkojen laatimisessa sekä niiden politiikkojen täytäntöönpanossa. **Tehokas henkilötietojen suoja** unionin politiikkojen perusarvona olisi nähtävä **niiden menestymisen edellytyksenä**. Euroopan tietosuojavaltuutettu toimii edelleen tässä hengessä ja odottaa, että siihen suhtaudutaan myönteisesti.

1.1.1 Valvonta

Ensinnäkin paneuduttiin kehittämään edelleen toimielinten ja elinten **tietosuojasta vastaavien henkilöiden** verkostoa. Marraskuussa 2005 julkaistiin toimintapoliittinen asiakirja, jonka mukaan näiden henkilöiden tehtävänä on varmistaa asetuksen (EY) N:o 45/2001 tosiasiallinen noudattaminen. Asiakirja toimitettiin EU:n hallinnon päälliköille, ja siinä korostettiin, että tietosuojasta vastaavat henkilöt ovat toimielinten ja elinten strategia kumppaneita asetuksen noudattamisen varmistamisessa. Yksi keskeisistä viesteistä oli, että ensimmäisenä tietosuojaa koskevien velvoitteiden täyttämiseen tähtäävänä tärkeänä toimenpiteenä kaikkien elinten on nimitettävä tietosuojasta vastaava henkilö. Toinen keskeinen viesti oli, että tietosuojasta vastaaville henkilöille on ilmoitettava asianmukaisemmin toimielimessä tai elimessä tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä ja että tietosuojasta vastaavien henkilöiden on ilmoitettava Euroopan tietosuojavaltuutetulle sellaisista

käsittelytoimista, joihin liittyy erityisiä riskejä asianomaisten henkilöiden kannalta ja jotka edellyttävät näin ollen ennakkotarkastusta. Suhteita tietosuojasta vastaaviin henkilöihin käsitellään tarkemmin tämän kertomuksen 2.2 kohdassa.

Toiseksi huomattavat resurssit osoitettiin sellaisten käsittelytoimien ennakkotarkastukseen, joihin todennäköisesti saattaisi liittyä erityisiä riskejä rekisteröidyille, kuten asetuksen 27 artiklassa on esitetty. Vaikka tämä toimenpide on tavallisesti tarkoitettu uusien käsittelytoimien tarkastamiseen, useimmat ennakkotarkastukset on tähän mennessä tehty jälkikäteen, koska monille nykyisille järjestelmille olisi pitänyt suorittaa ennakkotarkastus, jos Euroopan tietosuojavaltuutettu olisi ollut olemassa niiden toiminnan alkaessa. Vuonna 2005 ennakkotarkastuksen kohteena olleista tapauksista annettiin 34 lausuntoa, joista 30 koski eri toimielinten ja elinten olemassa olevia järjestelmiä. Muut tapaukset olivat tiedustelu- ja ennakkotarkastuksen tarpeellisuudesta tai tapauksia, joista todettiin, ettei ennakkotarkastusta tarvita, mutta jotka antoivat silti aihetta huomautuksiin. Euroopan tietosuojavaltuutettu on määritellyt ennakkotarkastusten ohjausta varten joukon aihekohtaisia painopisteitä, kuten potilastiedot, henkilöstön arviointi, kurinpitomenettelyt, sosiaalipalvelut ja sähköinen valvonta. Vuoden 2005 lopussa käsiteltävänä oli 29 ilmoitusta, ja lisää on odotettavissa lähitulevaisuudessa. Toimielimiä ja elimiä on kannustettu toimittamaan ennakkotarkastusta koskevat ilmoituksensa viimeistään keväällä 2007. Asiaankuuluvia kriteerejä, menettelynäkökohtia, toimielimiä ja kysymyksiä sekä ennakkotarkastuslausuntojen ja neuvonnan seurantatoimia käsitellään tarkemmin tämän kertomuksen 2.3 kohdassa.

Kolmas painopiste oli **valitusten** käsittely. Euroopan tietosuojavaltuutettu vastaanotti 27 valitusta vuonna 2005, mutta vain viisi niistä otettiin käsiteltäväksi ja tutkittavaksi. Käytännössä vastaanotettujen valituksen suuri enemmistö ei kuulu Euroopan tietosuoja-valtuutetun toimivallan piiriin. Tällaisissa tapauksissa valituksen tekijälle annetaan yleisluontoisia tietoja ja neuvotaan mahdollisuuksien mukaan asianmukaisempi vaihtoehto. Toimivaltaansa kuuluvien valituksen käsittelyn osalta Euroopan tietosuojavaltuutettu on ollut yhteydessä Euroopan oikeusasiamiehen tutkiakseen yhteistyömahdollisuuksia lähitulevaisuudessa. Tästä asiasta on lisää tietoja tämän kertomuksen 2.4 kohdassa.

Paljon vaivaa on nähty, jotta on voitu laatia tausta-asiakirja **tiedonsaantioikeudesta ja tietosuojasta** ja esittää se heinäkuussa 2005 (ks. 2.6 kohta), valmistella tausta-asiakirja **sähköisen viestinnän** käytöstä (ks. 2.7 kohta) ja valmistella monia toimia **Eurodacin** valvomiseksi (ks. 2.8 kohta).

1.1.2 Kuuleminen

Tämän alan ensisijaisena painopisteenä on ollut määritellä **toimintapolitiikka, joka koskee Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävää** neuvon yhteisön toimielimiä lainsäädäntöehdotusten ja niihin liittyvien asiakirjojen osalta. Maaliskuussa 2005 esitettiin toimintapoliittinen asiakirja, jossa korostetaan neuvontatehtävän laajaa soveltamisalaa. Neuvonta koskee kaikkia lainsäädäntöehdotuksia, joilla on vaikutusta henkilötietojen suojaan. Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut tämän tulkinnan. Toimintapoliittisessa asiakirjassa esitellään myös tietosuojavaltuutetun periaatteellinen lähestymistapa tietosuojaan vaikuttaviin lainsäädäntöehdotuksiin sekä hänen tehtävänsä lainsäädäntöprosessin eri vaiheissa. Euroopan komissio hyödyntää mahdollisuutta saada Euroopan tietosuojavaltuutetulta epävirallisia kommentteja ehdotusluonnoksesta ennen virallista kuulemistä. Kaikki viralliset lausunnot julkaistaan, ja useimmat niistä esitetään asiaa käsittelevälle Euroopan parlamentin valiokunnalle ja/tai neuvoston toimivaltaiselle työryhmälle, ja niiden käsittelyä seurataan järjestelmällisesti koko lainsäädäntöprosessin ajan. Tätä toimintapolitiikkaa selostetaan tarkemmin tämän kertomuksen 3.2 kohdassa.

Vuonna 2005 Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi kuusi virallista **lausuntoa**, joissa kuvastuivat selvästi komission, parlamentin ja neuvoston politiikassa esillä olevat tietosuoja-asiat. Tärkeimmät olivat henkilötietojen vaihto kolmannen pilarin puitteissa, viisumitietojärjestelmän (VIS) ja Schengenin toisen sukupolven tietojärjestelmän (SIS II) kaltaisten laajojen tietojärjestelmien kehittäminen sekä hyvin kiistanalainen asia, joka koski sähköisen viestinnän tietojen pakollista säilyttämistä lainvalvontaviranomaisia varten. Näitä lausuntoja ja joitain horisontaalisia aiheita selostetaan tarkemmin tämän kertomuksen 3.3 kohdassa.

Euroopan tietosuojavaltuutettu käytti myös ensimmäistä kertaa mahdollisuutta toimia **väliintulijana yhteisöjen tuomioistuimeen viedyissä asioissa**, joihin liittyy tietosuojan kannalta merkittäviä kysy-

myksiä. Tuomioistuini suostui Euroopan tietosuojavaltuutetun pyyntöön toimia väliintulijana kahdessa yhteisöjen tuomioistuimeen viedyssä asiassa, jotka koskivat lentomatkestajien matkestajarekisteritietojen siirtämistä Yhdysvaltoihin, ja tietosuojavaltuutettu tuki parlamentin johtopäätöksiä. Euroopan tietosuojavaltuutettu esitti sekä suullisia että kirjallisia huomautuksia ja odottaa nyt tuomioistuimen päätöstä näistä kahdesta asiasta (ks. 3.4.2 kohta).

Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi vuonna 2005 neuvoja myös **hallinnollisissa toimenpiteissä** ja erityisesti toimielinten ja elinten tietosuojan alaa koskevien sääntöjen täytäntöönpanossa. Tämä tarjoaa merkittävän tilaisuuden vaikuttaa järjestelmällisemmin tapaan, jolla tietosuojapolitiikkaa toteutetaan. Tässä yhteydessä Euroopan tietosuojavaltuutettu on myös kehittänyt lähestymistavan tietosuojasta vastaavien henkilöiden tehtävää koskeviin täytäntöönpanosääntöihin (ks. 2.2 ja 3.4.3 kohta).

Euroopan tietosuojavaltuutetulla on erityinen tehtävä **seurata uusia tapahtumia**, joilla on vaikutusta henkilötietojen suojaan. Tämän vuoksi tässä kertomuksessa esitetään myös alustava arvio joistakin merkittävistä teknologian edistysaskelista sekä politiikan ja lainsäädännön tapahtumista, joita seurataan järjestelmällisesti vuonna 2006 ja sen jälkeen (ks. 3.5 kohta).

1.1.3 Yhteistyö

Erittäin tärkeä kansallisten valvontaviranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön foorumi on **29 artiklan työryhmä**, joka perustettiin direktiivin 95/46/EY 29 artiklalla neuvomaan komissiota ja kehittämään yhdenmukaistettuja tietosuojapolitiikkoja ja jonka varsinainen jäsen Euroopan tietosuojavaltuutettu on. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja työryhmä käsittelevät erillisissä lausunnoissaan useita tärkeitä lainsäädäntöehdotuksia. Euroopan tietosuojavaltuutettu oli tyytyväinen kansallisilta kollegoiltaan näiden tapausten yhteydessä saamaansa yleiseen tukeen ja lisäkommentteihin, jotka voivat johtaa parempaan tietosuojaan. Euroopan tietosuojavaltuutettu panosti myös voimakkaasti yhteisiin kantoihin, joilla voidaan johdonmukaistaa ja yhdenmukaistaa tietosuojalainsäädäntöä Euroopan unionissa (ks. 4.1 kohta).

Yhteistyö **kolmannen pilarin valvontaviranomaisen** (eli Schengenin, tullin, Europolin ja Eurojustin valvontaviranomaiset) kanssa keskittyi paljolti yh-

teisten kantojen laatimiseen tarkoituksena kehittää kipeästi kaivattu yleinen kehys EU:n kolmannen pilarin tietosuojalle. Keskusteluja käytiin myös SIS II:ta koskevasta uudesta valvontajärjestelmästä, jonka on tarkoitus perustua kansallisten valvontaviranomaisten ja Euroopan tietosuojavaltuutetun tiiviiseen yhteistyöhön (ks. 4.2 kohta). Kukin näistä elimistä on perustettu eri välineellä ja muodostuu tavallisesti kansallisten valvontaviranomaisten edustajista.

Euroopan tietosuojavaltuutettu teki myös aktiivista yhteistyötä tietosuojavaltuutettujen eurooppalaisten ja kansainvälisten kokousten yhteydessä (4.3 ja 4.4 kohta). Syyskuussa 2005 Euroopan tietosuojavaltuutettu isännöi yhteistyössä Euroopan neuvoston ja OECD:n kanssa seminaarin tietosuojasta **kansainvälisissä järjestöissä** (4.5 kohta).

1.1.4 Viestintä

Euroopan tietosuojavaltuutettu kiinnitti vuonna 2005 erityistä huomiota Euroopan tietosuojavaltuutetun strategisia tehtäviä asianmukaisesti tukevan **tiedotusstrategian** kehittämiseen. Tietoisuuden lisääminen tietosuojasta yleisesti ja Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävistä ja toiminnasta erityisesti on tärkeä edellytys tehokkaalle valvonnalle, neuvonnalle ja yhteistyölle. Tiedotusstrategiassa on eritelty asiaankuuluvat kohderyhmät ja viestit eri tehtävien mukaan (ks. 5.2 kohta).

Euroopan tietosuojavaltuutettu paransi myös **tiedotus- ja viestintävälineitä**. Kaikissa EU:n toimielimissä ja elimissä sekä jäsenvaltioissa järjestetyn yleisen tiedotuskampanjan jälkeen perustettiin vuonna 2005 lehdistöpalvelu, säännöllisesti ilmestyvä tiedotuslehti, kehitettiin uusi logo ja oma ulkoasu. Näitä täydennetään pian ottamalla käyttöön uusi Internet-sivusto, joka on Euroopan tietosuojavaltuutetun tärkein viestintäväline. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu antaa hyödyllisiä tietoja sekä vastauksena tiedusteluihin että yleisessä tarkoituksessa lausunnoissa, asiakirjoissa ja puheissa nykyisellä Internet-sivustolla (ks. 5.3 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

1.1.5 Voimavarat

Euroopan tietosuojavaltuutettu pani tyytyväisenä merkille, että budjettivallan käyttäjät antoivat varat organisaation vakiinnuttamista ja rajallista kasvua varten ottaen huomioon, että useimmissa toimielimissä ja elimissä on tietosuojan valvontaan ja kuule-

miseen liittyviä tehtäviä, jotka on hoidettava pikaisesti. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tietoinen siitä, että hyvä taloushallinto ja budjettikuri ovat edellytyksiä näitä kysymyksiä koskevalle jatkuvalla luottamukselle (ks. 6.2 kohta).

Päähuomio kiinnitettiin **henkilöstövoimavarojen** kehittämiseen, ja merkittäviä tuloksia saavutettiinkin niin palvelukseenoton kuin harjoittelijoiden erityisohjelmien ja kansallisten asiantuntijoiden lähettämisen osalta. Eri välineitä yhdistelemällä luotiin lisäjoustoa ja jatkuvia uusia haasteita henkilöstölle (6.3 kohta).

Tässä yhteydessä ei voi liikaa korostaa komission, parlamentin ja neuvoston kanssa vuonna 2004 tehdyn **hallinnollisen sopimuksen** merkitystä. Sopimus on mahdollistanut sen, että Euroopan tietosuojavaltuutettu on voinut turvautua ulkoiseen apuun tarvittaessa ja käyttää suurimman osan voimavaroista ensisijaisesti toimiin. Siksi tämän alun perin kolmi-vuotisen sopimuksen jatkaminen on hyvin tärkeää. Muutkin toimielinten välisen yhteistyön muodot ovat yhtä tärkeitä Euroopan tietosuojavaltuutetulle, koska sen koko ja sisäinen monimuotoisuus ovat rajoitetut (6.4 kohta).

Koska henkilöstön määrä on asteittain lisääntynyt ja lisääntyy lähitulevaisuudessa edelleen, on tärkeää kiinnittää huomiota riittävään **infrastruktuuriin** ja toimitiloihin (6.5 kohta).

Myös hallinnollinen ympäristö on kehittynyt hyvin vuonna 2005. **Työjärjestyksen** hyväksyminen tulee olemaan merkittävä virstanpylväs, jolla on merkittäviä vaikutuksia sekä sisäisesti että ulkoisesti, minkä vuoksi sitä on valmisteltu huolellisesti (6.6 kohta).

1.2 Oikeudelliset puitteet

EY:n perustamissopimuksen 286 artiklassa, joka hyväksyttiin vuonna 1997 osana Amsterdamin sopimusta, määrätään, että yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annettuja yhteisön säädöksiä sovelletaan myös yhteisön toimielimiin ja elimiin ja että perustetaan riippumaton valvontaelin.

Kyseisessä määräyksessä tarkoitettujen yhteisön säädökset ovat direktiivi 95/46/EY, jossa vahvistetaan yleiset puitteet jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädän-

nölle, ja alakohtainen direktiivi 97/66/EY, joka on korvattu sähköisen viestinnän tietosuojaa koskevalla direktiivillä 2002/58/EY. Molemmat direktiivit voidaan katsoa alustaviksi tuloksiksi oikeudellisesta kehityksestä, joka alkoi 1970-luvun alussa Euroopan neuvostossa.

1.2.1 Taustaa

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen 8 artiklassa määrätään oikeudesta nauttia yksityis- ja perhe-elämään kohdistuvaa kunnioitusta tietyin rajoituksin, jotka voidaan hyväksyä vain määrätyn edellytyksin. Vuonna 1981 katsottiin kuitenkin tarpeelliseksi hyväksyä erillinen yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, koska tavoitteena oli kehittää positiivinen ja jäsenelty tapa suojata perusoikeudet ja -vapaudet, joihin saattaa vaikuttaa henkilötietojen käsittely nyky-yhteiskunnassa. Tämän yleissopimuksen, joka tunnetaan myös nimellä Euroopan neuvoston yleissopimus 108, on ratifioinut 35 Euroopan neuvoston jäsenvaltiota, mukaan lukien kaikki EU:n jäsenvaltiot.

Direktiivissä 95/46/EY käytettiin yleissopimuksen periaatteita lähtökohtana, mutta siinä tarkennettiin ja kehitettiin niitä monissa kohdin. Siinä pyrittiin takaamaan korkeatasoinen suoja ja henkilötietojen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä. Kun komissio antoi kyseistä direktiiviä koskevan ehdotuksen 1990-luvun alussa, se totesi, että yhteisön toimielimiin ja elimiin olisi sovellettava samanlaisia lainsäädännöllisiä suojatoimia, jotta ne voivat soveltaa henkilötietojen vapaata liikkuvuutta yhtäläisin suojaa koskevin säännöin. Tällaiselta järjestelyltä puuttui kuitenkin oikeusperusta, kunnes hyväksyttiin EY:n perustamissopimuksen 286 artikla.

EY:n perustamissopimuksen 286 artiklassa tarkoitettujen säännöt on vahvistettu vuonna 2001 voimaan tulleessa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 45/2001 yksilöiden suojelusta yhteisön toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (!). Asetuksessa säädetään perustamissopimuksen mukaisesti myös riippumattomasta valvontaviranomaisesta, jota kutsutaan Euroopan tietosuojavaltuutetuksi ja jolla on erityisiä tehtäviä ja valtuuksia.

(!) EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

Lokakuussa 2004 allekirjoitetussa Euroopan perustuslakia koskevassa sopimuksessa korostetaan perusoikeuksien suojelua. Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa käsitellään erillisinä perusoikeuksina perustuslakisopimuksen II-67 ja II-68 artiklassa. Myös perustuslakisopimuksen I-51 artiklassa mainitaan tietosuojatietosuojat VI osastossa (demokratian toteuttaminen unionissa). Tämä osoittaa selvästi, että tietosuojaa pidetään nyt keskeisenä osana hyvää hallintotapaa. Riippumaton valvonta on olennainen osa tätä suojaa.

1.2.2 Asetus (EY) N:o 45/2001

Asetusta tarkasteltaessa voidaan ensinnäkin todeta, että sitä sovelletaan ”kaikkien yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun käsittely suoritetaan yhteisöiden soveltamisalaan kokonaan tai osittain kuuluvien toimien toteuttamiseksi”. Tämä tarkoittaa, että ainoastaan ne toimet, jotka ovat kokonaan ensimmäisen pilarin soveltamisalan ulkopuolella, eivät kuulu Euroopan tietosuojavaltuutetun valvontatehtävien ja -valtuuksien piiriin.

Asetuksen määritelmät ja asiasisältö noudattavat tiiviisti direktiivin 95/46/EY lähestymistapaa. Voidaan sanoa, että asetuksella (EY) N:o 45/2001 pannaan täytäntöön kyseinen direktiivi Euroopan tasolla. Tämä merkitsee, että asetuksessa käsitellään yleisiä periaatteita, kuten henkilötietojen asianmukaista ja laillista käsittelyä, suhteellisuutta ja tarkoituksenmukaista käyttöä, arkaluonteisten tietojen erityisiä ryhmiä, rekisteröidylle annettavia tietoja, rekisteröidyn oikeuksia, valvojien velvoitteita, mukaan lukien erityisiin tilanteisiin puuttuminen EU:n tasolla tarvittaessa, sekä valvontaa, täytäntöönpanoa ja oikeuskeinoja. Erillinen luku käsittelee henkilötietojen ja yksityisyyden suojaa sisäisissä televiestintäverkoissa. Kyseisellä luvulla pannaan itse asiassa täytäntöön Euroopan tasolla direktiivi 97/66/EY henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla.

Asetuksen mielenkiintoisena piirteenä on, että yhteisön toimielinten ja elinten on nimitettävä ainakin yksi henkilö vastaamaan tietosuojasta. Näiden tietosuojasta vastaavien henkilöiden tehtävänä on varmistaa asetuksen säännösten sisäinen soveltaminen riippumattomalla tavalla, mukaan lukien asianmukainen ilmoittaminen käsittelytoimista. Kaikissa yhteisön toimielimissä ja joissakin elimissä on nyt

tällainen tietosuojasta vastaava henkilö, ja jotkin heistä ovat toimineet aktiivisesti jo vuosia. Tämä tarkoittaa, että asetuksen täytäntöönpanemiseksi on tehty tärkeää työtä, vaikka valvontaelintä ei ole ollutkaan. Nämä tietosuojasta vastaavat henkilöt saattavat pystyä paremmin antamaan neuvoja tai puuttumaan johonkin asiaan jo varhaisessa vaiheessa ja auttamaan hyvien käytäntöjen kehittämisessä. Koska tietosuojasta vastaavilla henkilöillä on virallinen velvollisuus tehdä yhteistyötä Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa, kyseessä on hänelle hyvin tärkeä ja arvokas työskentelyverkosto, jota voidaan kehittää edelleen (ks. 2.2 kohta).

1.2.3 Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävät ja valtuudet

Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävät ja valtuudet on kuvattu selkeästi asetuksen 41, 46 ja 47 artiklassa (ks. liite A) sekä yleisesti että yksityiskohtaisesti. 41 artiklassa kuvataan hänen yleinen tehtävänsä, joka on varmistaa, että yhteisöjen toimielimet ja elimet kunnioittavat henkilötietojen käsittelystä luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan yksityisyyteen. Samassa artiklassa kuvataan myös yleisesti joitakin tehtävän erityispiirteitä. Näitä yleisiä tehtäviä käsitellään laajemmin ja tarkemmin 46 ja 47 artiklassa, joissa tehtävät ja valtuudet on lueteltu.

Tehtävät, velvollisuudet ja valtuudet on esitetty yleisesti ottaen samalla tavoin kuin kansallisten valvontaviranomaisten osalta: vastaanottaa ja tutkia kanteluita, suorittaa muita tutkimuksia, antaa tietoja rekisterinpitäjälle ja rekisteröidylle, suorittaa ennakkotarkastuksia, kun käsittelytoimissa on erityisiä riskejä jne. Asetuksessa Euroopan tietosuojavaltuutetulle annetaan valtuudet saada käyttöönsä kaikki asiaankuuluvat tiedot ja päästä kaikkiin asiaankuuluviin tiloihin, jos se on tarpeen tutkimusten suorittamiseksi. Hän voi myös määrätä seuraamuksia ja saattaa asioita yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Näitä **valvontatehtäviä** käsitellään tarkemmin tämän kertomuksen 2 luvussa.

Jotkin tehtävät ovat erityisluonteisia. Tehtävä antaa komissiolle ja muille yhteisön toimielimille neuvoja uuden lainsäädännön osalta, liittyy myös direktiiviehdotuksiin ja muihin toimenpiteisiin, joita on tarkoitus soveltaa kansallisella tasolla tai jotka on tarkoitus saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Asetuksen 28 artiklan 2 kohdassa tätä piirrettä ko-

rostetaan velvoittamalla komissio virallisesti kuulemaan Euroopan tietosuojavaltuutettua, kun se antaa henkilötietojen suojaan liittyvän lainsäädäntöehdotuksen. Tämä on strateginen tehtävä, jonka avulla Euroopan tietosuojavaltuutettu voi tarkastella yksityisyyteen kohdistuvia vaikutuksia varhaisessa vaiheessa ja keskustella mahdollisista vaihtoehdoista, myös kolmannen pilarin osalta. Asiaankuuluvan kehityksen seuraaminen siltä osin, kuin sillä saattaa olla vaikutusta henkilötietojen suojaan, on myös tärkeä tehtävä. Näitä Euroopan tietosuojavaltuutetun **kuulemistehtäviä** tarkastellaan laajemmin tämän kertomuksen 3 luvussa.

Luonteeltaan samantapainen tehtävä on velvollisuus tehdä yhteistyötä kansallisten valvontaviranomaisten ja kolmannen pilarin valvontaviranomaisten kanssa. Direktiivin 95/46/EY 29 artiklalla komissiota neuvomaan ja yhdenmukaisia politiikkoja kehittämään perustetun työryhmän jäsenenä Euroopan tietosuojavaltuutetulla on tilaisuus vaikuttaa tällä tasolla. Kolmannen pilarin valvontaviranomaisten kanssa toteutettavan yhteistyön avulla tietosuojavaltuutettu voi seurata tapahtumia tällä alalla ja edistää johdonmukaisempien ja yhtenäisempien puitteiden kehittämistä henkilötietojen suojalle, pilarista tai erityisestä yhteydestä riippumatta. Kertomuksen 4 luvussa käsitellään **yhteistyötä** tarkemmin.

1.3 Vuoden 2005 tulokset

Vuoden 2004 toimintakertomuksessa esitettiin seuraavat päätavoitteet vuodelle 2005. Suurin osa tavoitteista on saavutettu.

– Tietosuojasta vastaavien henkilöiden verkoston kehittäminen

Euroopan tietosuojavaltuutettu edisti tietosuojasta vastaavien henkilöiden verkoston kehittämistä. Asiakirja tietosuojasta vastaavien henkilöiden tehtävästä asetuksen (EY) N:o 45/2001 tosiasiallisen noudattamisen varmistamisessa julkaistiin marraskuussa 2005, ja toimielimiä ja elimiä on kehoitettu hyödyntämään täysin tämän tehtävän tuomia etuja.

– Esitteet, Internet-sivusto ja tiedotuslehti

Euroopan tietosuojavaltuutettu varmisti, että esitteitä kaikilla virallisilla kielillä levitettiin laajalti tietoisuuden parantamiseksi asetuksen mukaisista rekiste-

röityjen oikeuksista ja hänen tehtävistään. Otettiin käyttöön tiedotuslehdet uusista tapahtumista tiedottamiseksi. Täysin uusi Internet-sivusto avataan pian.

– Ilmoitukset ja ennakkotarkastukset

Kaikkia toimielimiä ja elimiä pyydettiin ilmoittamaan olemassa olevista käsittelytoimistaan kevääseen 2007 mennessä. Euroopan tietosuojavaltuutettu käytti huomattavasti aikaa ja vaivaa sellaisten käsittelytoimien ennakkotarkastukseen, joihin todennäköisesti liittyy erityisiä riskejä. Useimmat ennakkotarkastuksia koskevat lausunnot on julkaistu Internet-sivustolla.

– Kanteluita ja tutkimuksia koskevat suuntaviivat

Kanteluita, tutkimuksia ja muita tapauksia koskevien standardimenettelyjen kehittäminen on vienyt odotettua enemmän aikaa. Pääperiaatteet sisällytetään työjärjestykseen, jonka Euroopan tietosuojavaltuutettu aikoo vahvistaa ja julkaista Internet-sivustolla keväällä 2006. Yksityiskohtaisemmat suuntaviivat määritetään aikanaan.

– Tarkastukset ja tutkinta

Euroopan tietosuojavaltuutettu teki tarvittavat valmistelut Eurodacin keskusyksikössä pidettävää turvatarkastusta varten. Tarkoituksena on varmistaa sovellettavien asetusten noudattaminen ja kehittää menetelmä, jota voidaan soveltaa laajemminkin. Euroopan tietosuojavaltuutettu teki myös tarkastuksia paikan päällä, kun se oli tarpeen yksittäistapauksessa.

– Yksityisyys ja avoimuus

Euroopan tietosuojavaltuutettu julkaisi heinäkuussa 2005 asiakirjan, joka käsittelee tiedonsaantioikeutta ja tietosuojaa. Siinä esitetään suuntaviivat, joilla kannustetaan hyviin käytäntöihin molemmilla aloilla ja autetaan toimielimiä ja elimiä tekemään päätös sellaisissa tapauksissa, joissa on löydettävä tasapaino näiden kahden perusoikeuden välillä.

– Sähköinen valvonta ja liikennetiedot

Euroopan tietosuojavaltuutettu laati ehdotuksen asiakirjaksi, jossa esitetään suuntaviivat sähköisen viestinnän eri muotojen (puhelin, sähköposti, matkapuhelin, Internet jne.) liikenne- ja laskutustietojen

käsittelyyn toimitelmissä ja elimissä, jotta selkiytettäisiin ja kehitettäisiin tällä hetkellä tällaisiin käsittelytoimiin sovellettavia suojatoimia. Asiakirjasta esitetään lopullinen versio vuonna 2006.

– Lainsäädäntöehdotuksia koskevat lausunnot

Euroopan tietosuojavaltuutettu julkaisi periaateasiakirjan tehtävästään antaa yhteisön toimitelille neuvoja lainsäädäntöehdotuksista ja niihin liittyvistä asiakirjoista. Kyseisen asiakirjan pohjalta on muotoutunut standardimenettely, jossa komissio esittää epävirallisia ja virallisia lausuntopyyntöjä ja lausuntojen käsittelyä parlamentissa ja neuvostossa seurataan järjestelmällisesti. Vuonna 2005 annettiin kuusi virallista lausuntoa eri aiheista.

– Kolmannen pilarin tietosuoja

Euroopan tietosuojavaltuutettu kiinnitti erityistä huomiota yleisten puitteiden kehittämiseen henkilötietojen suojalle kolmannessa pilarissa. Joulukuussa 2005 annettiin merkittävä lausunto komission ehdotuksesta tätä asiaa koskevaksi puitepäätökseksi. Tähän liittyviä muita kysymyksiä on käsitelty muissa lausunnoissa.

– Resurssien kehittäminen

Vuonna 2005 kiinnitettiin paljon huomiota taloudellisten, henkilöstö- ja muiden resurssien tehokkaiseen hallintaan. Organisaation vahvistuminen ja rajoitettu kasvu ovat mahdollistaneet sen, että Euroopan tietosuojavaltuutettu on voinut vähitellen kehittää tehtäviään, jotta hän voisi käsitellä kiireellisiä valvontaan ja neuvontaan liittyviä kysymyksiä useimmissa toimitelmissä ja elimissä.

1.4 Vuoden 2006 tavoitteet

Seuraavassa esitetään vuodelle 2006 valitut tärkeimmät tavoitteet. Niiden tulokset esitetään ensi vuoden kertomuksessa.

– Tietosuojasta vastaavien henkilöiden verkoston tukeminen

Euroopan tietosuojavaltuutettu tukee voimakkaasti tietosuojasta vastaavien henkilöiden verkostoa kiinnittämällä erityistä huomiota uusien tietosuojasta vastaavien henkilöiden perehdyttämiseen ja ohjaa-

miseen. Tavoitteena on vahvistaa aikataulu kahdenvälisille arvioinneille siitä, miten ilmoitusten toimitamisessa on edistytty, ja tarkoituksena on, että nykyisiä toimia koskevat ilmoitukset toimitettaisiin viimeistään keväällä 2007.

– Ennakkotarkastusten jatkaminen

Euroopan tietosuojavaltuutettu aikoo saattaa päätökseen ennakkotarkastukset, jotka koskevat nykyisiä käsittelytoimia terveyteen liittyvien tietojen, henkilöstön arviointien, kurinpitoasiakirjojen, viestintäverkkojen valvonnan ja sosiaalipalvelujen aloilla. Syksyllä 2006 julkaistaan asiakirja, jossa esitetään ajantasaistetut tiedot asiaankuuluvista menettelyistä ja ennakkotarkastusten tuloksista.

– Sähköinen valvonta ja liikennetiedot

Euroopan tietosuojavaltuutettu esittää lopullisen version asiakirjasta, jossa annetaan ohjeet henkilötietojen käsittelystä sähköisiä viestintäverkkoja käytettäessä, ja käynnistää menettelyt toimitelinten ja elinten toimittamien, säilytettävien tietojen koskevien luetteloiden tapauskohtaista arviointia ja mahdollista hyväksymistä varten.

– Henkilökansioita koskevat ohjeet

Euroopan tietosuojavaltuutettu kehittää ja antaa ohjeet toimitelinten ja elinten henkilöstön henkilökansioiden sisällöstä ja säilyttämisaikoista. Nämä ohjeet perustuvat ennakkotarkastusten tuloksiin, ja niissä otetaan asianmukaisesti huomioon henkilöstöäännot ja tietosuojavaatimukset.

– Tietojen siirtäminen kolmansiin maihin

Euroopan tietosuojavaltuutettu tekee selvityksen sellaisista toimitelinten ja elinten tekemistä henkilötietojen siirroista kolmansiin maihin, kansainvälisiin järjestöihin ja Euroopan yhteisön elimille, jotka eivät kuulu asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja direktiivin 95/46/EY soveltamisalaan, sekä antaa tarvittavat ohjeet kuultuaan kyseisten yhteisön toimitelinten ja elinten kommentit.

– Eurodacin valvonta

Euroopan tietosuojavaltuutettu tekee Eurodacin keskustietokantaa koskevan perusteellisen turvatarkastuksen ja kehittää edelleen kansallisten tietosuojaviranomaisten kanssa tehtävää tiivistä yhteistyötä

yhteisen valvontajärjestelmän osalta, jotta voitaisiin koota ja jakaa kokemuksia muita laajoja eurooppalaisia tietokantoja varten.

– Lainsäädäntöehdotuksia koskeva neuvontatehtävä

Euroopan tietosuojavaltuutettu vahvistaa lainsäädäntöehdotuksia koskevaa neuvontatehtäväänsä ja jatkaa sen kehittämistä. Tällöin hän antaa edelleen lausuntoja erilaisista asioista aktiivisesti ja hyvissä ajoin ja pyrkii siihen, että hänen tehtävänsä tunnustetaan virallisesti asiaan liittyvissä oikeudellisissa välineissä. Hän toteuttaa myös edelleen asiaankuuluvia seurantoimia annettujen lausuntojen osalta.

– Väliintulo tuomioistuimiin viedyissä asioissa

Euroopan tietosuojavaltuutettu harkitsee väliintuloa virkamiestuomioistuimessa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa asioissa, jotka herättävät tietosuojaperiaatteiden tulkinnan kannalta merkityksellisiä kysymyksiä,

edistääkseen tietosuojalainsäädännön yhdenmukaista kehitystä Euroopan tasolla.

– Internet-sivuston toinen versio

Vuoden 2006 keskivaiheilla avataan kokonaan uudistettu Internet-sivusto, jolta on online-pääsy ennakkotarkastusilmoitus-, lausunto- ja seurantarekisteriin. Internet-sivuston rakenne heijastaa Euroopan tietosuojavaltuutetun keskeisiä tehtäviä, ja sivusto tarjoaa paremmat mahdollisuudet tutustua eri toimia koskeviin tietoihin.

– Voimavarojen kehittäminen

Euroopan tietosuojavaltuutettu kehittää edelleen tarvittavia voimavaroja ja infrastruktuuria varmistakseen tehtäviensä tehokkaan toteuttamisen. Hän pyrkii jatkamaan nykyistä hallinnollista yhteistyötä koskevaa sopimusta komission, parlamentin ja neuvoston kanssa ja saamaan käyttöön laajemmat toimistotilat, jotka vastaavat nykyisiä tarpeita sekä odotettavissa olevaa henkilöstön kasvua.

2 Valvonta

2.1 Yleistä

Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on valvoa riippumattomalla tavalla yhteisöjen toimielinten tai elinten suorittamaa henkilötietojen käsittelyä (lukuun ottamatta Euroopan yhteisöjen tuomioistuinnan sen lainkäyttötehtävissä) silloin, kun käsittely suoritetaan yhteisön oikeuden soveltamisalaan kokonaan tai osittain kuuluvien toimien toteuttamiseksi. Asetuksessa esitetään ja annetaan joitakin valvontatehtävään liittyviä velvoitteita ja valtuuksia.

Vuoden 2004 tapaan tärkein valvontaan liittyvä tehtävä vuonna 2005 oli ennakkotarkastusten suorittaminen. Tämä tehtävä edellyttää toimielinten ja elinten toiminnan arviointia aloilla, joihin saattaa todennäköisesti liittyä asetuksen (EY) N:o 45/2001 27 artiklassa määriteltyjä erityisiä vaaroja rekisteröidyille. Euroopan tietosuojavaltuutetun lausuntojen ansiosta rekisterinpitäjät voivat mukauttaa käsittelytoimensa tietosuojavaltuutetun ohjeita vastaaviksi erityisesti, kun tietosuojasääntöjen noudattamatta jättäminen saattaa vaarantaa vakavasti yksilön oikeudet. Ennakkotarkastus on tärkein valvontaväline, koska se mahdollistaa järjestelmällisen toimintatavan. Euroopan tietosuojavaltuutetulla on käytettävissään muitakin välineitä, kuten valitusten käsittely.

Euroopan tietosuojavaltuutetulle annetun toimivallan osalta voidaan todeta, että tähän mennessä ei ole annettu määräyksiä, varoituksia tai kieltoja. Toistaiseksi on riittänyt, että tietosuojavaltuutettu on esittänyt näkemyksensä (ennakkotarkastusten ja kanteluiden yhteydessä) suositusten muodossa. Rekisterinpitäjät ovat toteuttaneet kyseiset suositukset tai ilmoittaneet aikovansa tehdä niin ja toteuttavat tarvittavat toimet. Se, miten nopeasti toimiin on ryhdytty, vaihtelee. Euroopan tietosuojavaltuutetun

yksiköt ovat antaneet suositusten seurantaan koskevaa ohjausta.

2.2 Tietosuojasta vastaavat henkilöt

Asetuksen mukaan on nimitettävä vähintään yksi henkilötietosuojasta vastaava henkilö (24 artiklan 1 kohta). Jotkut toimielimet ovat nimittäneet tietosuojasta vastaavan henkilön lisäksi tätä avustavan tai tämän sijaisena toimivan henkilön. Komissio on myös nimittänyt kuhunkin pääosastoon ”tietosuoja-koordinaattorin”, joka koordinoi kaikkia pääosaston tietosuojaan liittyviä näkökohtia.

Tietosuojasta vastaavat henkilöt ovat muutaman vuoden ajan kokoontuneet säännöllisesti jakaakseen kokemuksia ja keskustellakseen horisontaalisista kysymyksistä. Tämä epävirallinen verkosto on osoittautunut hedelmälliseksi yhteistyökanavaksi, ja sen seurauksena on hyväksytty joitakin sisäisiä taustasiakirjoja.

Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui osaan kustakin kokouksesta, jotka tietosuojasta vastaavat henkilöt järjestivät keskenään maaliskuussa (Euroopan tietosuojavaltuutetun toimisto, Bryssel), heinäkuussa (tilintarkastustuomioistuin, Luxemburg) ja lokakuussa (Euroopan oikeusasiamies, Strasbourg). Kokoukset antoivat Euroopan tietosuojavaltuutetulle hyvän tilaisuuden kertoa tietosuojasta vastaaville henkilöille omasta työstään ja keskustella yhteisesti kiinnostavista asioista. Tietosuojavaltuutettu selvitti kokouksissa ennakkotarkastuksia koskevaa menettelyä ja joitakin tärkeimpiä ennakkotarkastusmenettelyyn liittyviä asetuksen käsitteitä (kuten rekisterinpitäjä ja käsittelyt). Tietosuojavaltuutetulla oli myös

näin tilaisuus selvittää ennakkotarkastusten käsittelyssä edistymistä ja antaa yksityiskohtaista tietoa joistakin ennakkotarkastusten yhteydessä saaduista tuloksista (ks. 2.3 kohta). Tietosuojavaltuutetun ja tietosuojasta vastaavien henkilöiden yhteistyö on siten kehittynyt edelleen myönteisesti.

Euroopan tietosuojavaltuutettu esitteli kannanottonsa ”Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin ja tietosuojaa”. Tietosuojasta vastaavat henkilöt joutuvat usein työssään tekemisiin kyseisen aiheen kanssa.

Monissa kokouksissa lähinnä käsiteltiin tietosuojasta vastaavien henkilöiden laatimaa asiakirjaa ”Profile of DPO and good practice manual” sekä Euroopan tietosuojavaltuutetun laatimaa periaateasiakirjaa tietosuojasta vastaavien henkilöiden tehtävästä asetuksen tehokkaan noudattamisen varmistamisessa (”Position paper on the role of the data protection officers in ensuring effective compliance with Regulation (EC) No 45/2001”). Kimmoke kyseisten asiakirjojen laatimiseen oli tietosuojasta vastaavien henkilöiden huoli varmistaa tehtäviensä riippumattomuus. Tietosuojasta vastaavat henkilöt laativat asiakirjan, jossa pyritään

- määrittelemään yhteisön toimielinten tai elinten tietosuojasta vastaavan henkilön ihanneprofiili
- asettamaan joitakin vähimmäisvaatimuksia heidän asemalleen yhteisöjen toimielimissä tai elimissä
- määrittämään yksityiskohtaisesti tehtävien hoitamista koskevia hyviä käytäntöjä ja määrittelemään mahdollisia perusteita heidän työnsä arvioimiseksi.

Euroopan tietosuojavaltuutetun kannanotto sai runsaasti vaikutteita kyseisestä asiakirjasta.

Euroopan tietosuojavaltuutettu korostaa EU:n hallinnon päälliköille lähetetyssä kannanotossaan, että tietosuojasta vastaavat henkilöt ovat strategisina kumppaneina keskeisessä asemassa pyrittäessä varmistamaan asetuksen noudattaminen. Kannanotossaan Euroopan tietosuojavaltuutettu

- selittää, miten varmistetaan eri tasoilla, että toimielimissä ja elimissä noudatetaan tietosuojaa, minkä osalta tietosuojasta vastaavalla henkilöllä, toimielimellä tai elimellä ja tietosuojavaltuutetulla on kaikilla oma tehtävänsä

- antaa ohjausta siitä, miten tietosuojasta vastaava henkilö voi parhaiten hoitaa tehtävänsä riippumattomalla tavalla

- käsittelee tietosuojasta vastaavan henkilön tärkeimpiä tehtäviä, joihin kuuluvat asetuksen noudattamisen valvonta, ilmoitusten vastaanottaminen, julkisen rekisterin ylläpitäminen, neuvonta ja tietosuojaan perehdyttäminen toimielimessä tai elimessä sekä tietyistä käsittelyistä ilmoittaminen Euroopan tietosuojavaltuutetulle ennakkotarkastusta varten.

Asiakirjan keskeinen viesti sen lisäksi, että EU:n elinten on nimitettävä tietosuojasta vastaava henkilö, oli myös se, ettei tällaisen henkilön nimittäminen sinällään tarkoita asetuksen automaattista noudattamista. Tietosuojasta vastaaville henkilöille on ilmoitettava tarkemmin toimielimessä tai elimessä suoritettavasta henkilötietojen käsittelystä, ja tarvittaessa Euroopan tietosuojavaltuutetulle on ilmoitettava kaikista käsittelyistä, joihin liittyy erityisiä vaaroja asianomaisten henkilöiden kannalta ja jotka edellyttävät näin ollen ennakkotarkastusta.

2.3 Ennakkotarkastukset

2.3.1 Oikeusperusta

Yleisperiaate: 27 artiklan 1 kohta

Asetuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan tietosuojavaltuutetun on tarkastettava ennakkolta ”ne käsittelyt, joihin saattaa liittyä erityisiä rekisteröityjen oikeuksiin ja vapauksiin liittyviä vaaroja käsittelyjen luonteen, laajuuden tai tarkoitusten vuoksi”. Asetuksen 27 artiklan 2 kohta sisältää luettelon käsittelyistä, joihin saattaa liittyä tällaisia vaaroja. Luettelo ei ole tyhjentävä. Myös siinä mainitsemattomat tapaukset saattavat sisältää rekisteröityjen oikeuksiin ja vapauksiin liittyviä erityisiä vaaroja ja näin ollen edellyttää Euroopan tietosuojavaltuutetun ennakkotarkastusta. Esimerkiksi 36 artiklassa säädettyyn viestinnän luotamuksellisuuden periaatteeseen liittyvä henkilötietojen käsittely saattaa sisältää erityisiä vaaroja, joiden perusteella Euroopan tietosuojavaltuutetun on tehtävä ennakkotarkastus.

Asetuksen 27 artiklan 2 kohdassa luetellut tapaukset

Asetuksen 27 artiklan 2 kohdassa luetellaan joitakin käsittelyjä, joihin saattaa liittyä rekisteröityjen oikeuksia ja vapauksia koskevia erityisiä vaaroja:

- a) *Terveyteen sekä rikoksia koskeviin epäilyihin, rikoksiin, rikosasioissa annettaviin tuomioihin tai turvaamistoimiin liittyvät tietojenkäsittelyt.* Kyseiset tietoryhmät ovat arkaluonteisia, ja niitä on käsiteltävä varovasti, koska ne ovat asetuksen 10 artiklan mukaisia erityisiä tietoryhmiä. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tarkentanut kyseistä perustetta siltä osin, että jos muun muassa terveyteen tai rikoksiin liittyvät tiedot on saatu ennen rekisteröintijärjestelmään tallentamista suoritettuna käsittelyn tuloksena, ennakkotarkastus on tehtävä edeltäneen käsittelyn eikä itse rekisteröintijärjestelmän osalta. Tämä koskee toimielinten ja elinten henkilökansioita. Toinen huomionarvoinen seikka on, että turvatoimet (ranskaksi ”sûreté”) eivät ole rakennusten turvallisuuteen liittyviä toimia vaan esimerkiksi oikeudenkäyntien yhteydessä toteutettuja toimenpiteitä.
- b) *Käsittelyt, joiden tarkoituksena on arvioida rekisteröityjen henkilökohtaisia ominaisuuksia, kuten heidän pätevyytään, suorituskykyään tai käyttäytymistään.* Peruste pohjautuu käsittelyn tarkoitukseen eikä pelkkään arviointitietojen keräämiseen, jos henkilöä ei ole tarkoitus arvioida uudelleen myöhemmin (myös tässä ennakkotarkastus koskee arviointia edeltävää käsittelyä).
- c) *Käsittelyt, jotka mahdollistavat eri tarkoituksia varten käsiteltävien tietojen sellaisen yhdistämisen, jota koskevia säännöksiä ei ole kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä.* Tällä säännöksellä pyritään estämään eri tarkoituksia varten kerättyjen tietojen yhdistäminen keskenään. Vaarana on, että yhdistämällä tietoja saadaan uusia tietoja, joita ei ollut tarkoitettu alkuperäisiä tietoja varten, joten tiedot poikkeavat tarkoituksesta, jota varten ne alun perin oli kerätty. Henkilötunnus voi olla vihje mutta ei sinällään aiheuta erityistä vaaraa. Sellaisten sähköisten tietokantojen käyttöä, joista on mahdollista suorittaa hakuja ohjelmistotyökaluilla, voi olla myös syytä tutkia.
- d) *Käsittelyt, joiden tarkoituksena on henkilön jättäminen ilman tiettyä oikeutta, etuutta tai sopimusta.* Tätä perustetta sovelletaan tyypillisesti oikeuden-

menetystä koskeviin järjestelmiin, ja se saattaa olla osittain päällekkäinen arviointijärjestelmien kanssa.

2.3.2 Menettely

Ilmoittaminen/kuuleminen

Euroopan tietosuojavaltuutettu tekee ennakkotarkastuksia saatuaan ilmoituksen tietosuojasta vastaavasta henkilöltä.

Tietosuojasta vastaava henkilö voi myös neuvotella Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa, jos ennakkotarkastuksen tarpeellisuudesta on epäselvyyttä (27 artiklan 3 kohta). Tämä neuvottelumenettely on ollut keskeinen väline kehitettäessä 27 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkintaperusteita. Joissakin tapauksissa tietosuojasta vastaava henkilö lähetti ennakkotarkastusta koskevan ilmoituksen olettaen, että se oli oikeudellisesti välttämätöntä, mutta Euroopan tietosuojavaltuutettu totesi, että niin ei ollut (ks. 2.3.3 kohta ”Ennakkotarkastuksista vuonna 2005 annetut lausunnot”). Joka tapauksessa kyseiset tapaukset ovat neuvottelujen lisäksi olleet tärkeitä ennakkotarkastuksia koskevien perusteiden selventämisessä.

Määräaika sekä sen keskeyttäminen ja pidentäminen

Euroopan tietosuojavaltuutettu antaa lausuntonsa kahden kuukauden kuluessa ilmoituksen saamisesta. Jos Euroopan tietosuojavaltuutettu pyytää lisätietoja, määräajan kulumisen yleensä keskeytetään, kunnes Euroopan tietosuojavaltuutettu on saanut kyseiset tiedot.

Jos asian monimutkaisuus sitä edellyttää, tätä määräaika voidaan Euroopan tietosuojavaltuutetun päätöksellä pidentää uudella kahden kuukauden määräajalla. Tästä päätöksestä on ilmoitettava rekisterinpitäjälle ennen alkuperäisen kahden kuukauden määräajan päättymistä. Jos Euroopan tietosuojavaltuutetun lausuntoa ei ole annettu kahden kuukauden tai mahdollisesti pidennetyn määräajan kuluessa, sen katsotaan olevan myönteinen.

Rekisteri

Asetuksen 27 artiklan 5 kohdan mukaan Euroopan tietosuojavaltuutettu pitää rekisteriä kaikista hänelle ennakkotarkastusta varten ilmoitetuista käsittelyistä.

Rekisterin on sisällettävä 25 artiklassa tarkoitettut tiedot, ja se on vapaasti yleisön saatavilla.

Rekisteri perustuu vuonna 2004 laadittuun ilmoituslomakkeeseen. Tietosuojasta vastaavien henkilöiden täyttämää ja Euroopan tietosuojavaltuutetulle lähetettävän ilmoituslomakkeen sisältöä ja muotoa parannettiin vuonna 2005: siihen lisättiin joitakin tärkeitä kohtia, ja sille luotiin helppo käyttöliittymä tietosuojasta vastaaville henkilöille lähetettäviin muihin sisäisiin ilmoituslomakkeisiin, erityisesti komission yhdessä tiettyjen muiden toimielinten ja elinten kanssa käyttämään lomakkeeseen.

Kokemukset ovat osoittaneet, että 27 artiklan 5 kohdan mukaisessa rekisterissä on oltava 25 artiklassa säädettyä enemmän tietoja, jotta käsittelyjen analysointia varten olisi kunnolliset taustatiedot ja oikeusperusta. Tätä varten lomakkeeseen lisättiin uusia tietokenttiä. Näin myös vältetään mahdollisimman pitkälle lisätietojen pyytäminen.

Avoimuuden vuoksi kaikki tiedot sisällytetään julkiseen rekisteriin lukuun ottamatta turvatoimia, joita ei mainita yleisön vapaasti saatavilla olevassa rekisterissä. Tämä rajoitus on asetuksen 26 artiklan mukainen. Siinä säädetään, että kunkin tietosuojasta vastaavan henkilön pitämä rekisteri käsittelyistä sisältää ilmoituslomakkeessa annetut tiedot, paitsi turvatoimia koskevat tiedot.

Kun Euroopan tietosuojavaltuutettu on antanut lausuntonsa, viittaus lausuntoon, asian numero ja mahdolliset toteutettavat seurantatoimet (edellä mainituin rajoituksin) lisätään rekisteriin. Rekisterinpitäjän Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnon perusteella myöhemmin tekemät muutokset esitetään myös yhteenvedona. Näin saavutetaan kaksi tavoitetta. Toisaalta tiettyä käsittelyä koskevat tiedot pidetään ajan tasalla, toisaalta noudatetaan avoimuusperiaatetta.

Rekisteri on saatavilla Internetissä Internet-sivuston toisessa vaiheessa, jolloin on mahdollista tutustua sekä ilmoituksiin että lausuntoihin. Tällä hetkellä Internetissä julkaistaan useimmat lausunnot, mukaan lukien tiedot seurannasta rekisterinpitäjien toteutettua suositukset.

Lausunnot

Asetuksen 27 artiklan 4 kohdan mukaan Euroopan tietosuojavaltuutetun lopullinen kanta esitetään

lausuntona, joka toimitetaan käsittelystä vastaavalle rekisterinpitäjälle ja asianomaisen toimielimen tai elimen tietosuojasta vastaavalle henkilölle.

Lausunnot ovat rakenteeltaan seuraavanlaisia: kuvaus käsittelystä, yhteenvedo tosiasioista, oikeudellinen analyysi ja päätelmät.

Oikeudellinen analyysi aloitetaan tarkastelemalla, edellyttääkö kyseinen käsittely ennakkotarkastusta. Kuten edellä mainittiin, jos käsittely ei kuulu 27 artiklan 2 kohdassa lueteltuihin, Euroopan tietosuojavaltuutettu tutkii, millaisia rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin liittyviä erityisiä vaaroja siihen saattaa liittyä. Jos käsittelyn katsotaan edellyttävän ennakkotarkastusta, oikeudellisessa analyysissä keskitytään tutkimaan, onko käsittely asetuksen asiaa koskevien säännösten mukaista. Tarvittaessa annetaan suosituksia asetuksen noudattamisen varmistamiseksi. Päätelmissään Euroopan tietosuojavaltuutettu on tähän mennessä todennut, että käsittely ei ole asetuksen säännösten vastaista edellyttäen, että suositukset otetaan huomioon.

Kuten muillakin aloilla, myös tällä alalla on tärkeää, että kaikki asianosaiset toimivat samojen periaatteiden mukaisesti ja että Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnot perustuvat kaikkien merkittävien tietojen perinpohjaiseen analyysiin. Tämän vuoksi parhaillaan laaditaan käytännön kokemusten pohjalta ennakkotarkastuskäsikirjaa. Siinä esitetään lausuntojen rakenne, joka perustuu käytännön kokemuksiin, ja sitä ajantasaistetaan jatkuvasti. Siinä on myös tarkastuslista.

Workflow-järjestelmä on käytössä sen varmistamiseksi, että suosituksia seurataan ja mahdollisia täytäntöönpanomääräyksiä noudatetaan (ks. 2.3.7 kohta).

2.3.3 Määrällinen analyysi

Jälkikäteistarkastusten ja varsinaisten ennakkotarkastusten välinen ero

Asetus tuli voimaan vuonna 2001. Sen 50 artiklan mukaan yhteisöjen toimielimet ja elimet toteuttavat tarvittavat toimenpiteet, jotta asetuksen voimaantulo päivänä suoritettavana olevat käsitellyt saatetaan asetuksen mukaisiksi vuoden kuluessa mainitusta päivästä (eli viimeistään 1.2.2002). Euroopan tie-

tosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun nimitykset tulivat voimaan 17.1.2004.

Ennakkotarkastukset koskevat vielä aloittamattomien käsittelyjen (varsinaiset ennakkotarkastukset) lisäksi myös ennen 17.1.2004 tai ennen asetuksen voimaantuloa alkaneita käsittelyjä (jälkikäteen tehtävät ennakkotarkastukset). Tällaisissa tilanteissa 27 artiklan mukainen tarkastus ei voi olla varsinainen ennakkotarkastus, vaan se on jälkikäteistarkastus. Tämän käytännöllisen toimintatavan avulla Euroopan tietosuojavaltuutettu varmistaa, että asetuksen 50 artiklaa noudatetaan erityisiä vaaroja aiheuttavien käsittelytoimien osalta.

Ennakkotarkastusta todennäköisesti edellyttävien asioiden ruuhkan selvittämiseksi Euroopan tietosuojavaltuutettu pyysi tietosuojasta vastaavia henkilöitä tekemään toimieliemessään tilanneanalyysin 27 artiklan soveltamisalaan kuuluvista käsittelyistä. Kaikkien tietosuojasta vastaavien henkilöiden vastausten perusteella Euroopan tietosuojavaltuutettu laati vuonna 2004 luettelon ennakkotarkastusta edellyttävistä tapauksista. Luettelo hiottiin vuonna 2005.

Luettelon perusteella havaittiin useimmissa toimieliemissä ja elimissä tiettyjä samoja tietoryhmiä, jotka soveltuivat siksi järjestelmällisempään valvontaan. Käytettävissä olevien inhimillisten voimavarojen käytön tehostamiseksi Euroopan tietosuojavaltuutettu asetti jälkikäteistarkastukset tärkeysjärjestykseen. Toimielinten ja elinten Euroopan tietosuojavaltuutetulle esittämiä asioita koskevan luettelon tarkastelun pohjalta asetettiin syyskuussa 2004 kolme tärkeintä painopistettä:

1. Potilastiedot
2. Henkilöstön arviointi
3. Kurinpitomenettelyt.

Euroopan tietosuojavaltuutettu ajantasaisti toimieliemiä ja elimiä koskevan luettelon marraskuussa 2005 lisäämällä siihen kaksi uutta painopistettä, jotka ovat:

4. Sosiaalipalvelut
5. Sähköinen valvonta.

Kyseiset painopisteet koskevat vain jälkikäteistarkastuksia, koska varsinaiset ennakkotarkastukset on suoritettava ennen käsittelyn aloittamista toimieliimen tai elimen suunnitelmien mukaisesti.

Ennakkotarkastuksista vuonna 2005 annetut lausunnot

Vuonna 2005, joka oli Euroopan tietosuojavaltuutetun ensimmäinen kokonainen toimintavuosi, ennakkotarkastuksista annettiin **34 lausuntoa**.

Tilintarkastustuomioistuin

5 ennakkotarkastusta

Euroopan komissio

4 ennakkotarkastusta

Alueiden komitea

3 ennakkotarkastusta

Neuvosto

4 ennakkotarkastusta

Euroopan keskuspankki

3 ennakkotarkastusta

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

6 ennakkotarkastusta

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

1 ennakkotarkastus

Euroopan investointipankki

4 ennakkotarkastusta

Euroopan parlamentti

2 ennakkotarkastusta

Yhteisön tavaramerkkivirasto (OHIM) ⁽²⁾

2 ennakkotarkastusta

Vain neljä 34 ennakkotarkastuksesta oli varsinaisia ennakkotarkastuksia, eli kyseiset toimieliimet ja elimet (tilintarkastustuomioistuin kolmen osalta ja EKP neljännen osalta) noudattivat menettelyä, johon kuuluu ennakkotarkastus ennen käsittelyn aloittamista. Kolme kyseisistä neljästä ennakkotarkastuksesta liittyivät kurinpitomenettelyihin ja yksi arviointiin. Loput 30 olivat jälkikäteistarkastuksia.

Kyseisten 34 ennakkotarkastuksen, joista annettiin lausunto, lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu käsitteli kahdeksan asiaa, joista ei ollut aiheellista suorittaa ennakkotarkastusta: kaksi ilmoitusta saatiin yhteisöjen tuomioistuimelta, kaksi Euroopan investointipankilta, kaksi Euroopan oikeusasiamieheltä, yksi alueiden komitealta ja yksi komissiolta. Viisi näistä kahdeksasta asiasta koski henkilökansioita. Vaikka henkilökansioiden osalta ei tehdä ennakkotarkastuksia, niitä pidetään kuitenkin kaikissa toimieliemissä ja elimissä ja ne herättävät tärkeitä tietosuo-

⁽²⁾ Sisämarkkinoilla toimiva yhdenmukaistamisvirasto (tavaramerkit ja mallit).

jakysymyksiä. Asiaa on tarkoitus käsitellä asiakirjassa suuntaviivoiksi yksilöiden oikeuksien asianmukaisesta suojaamisesta.

Toimielin- ja elinkohtainen analyysi

Useimmat toimielimet ja elimet tekivät ilmoituksen käsittelyistä, joihin liittyy todennäköisesti erityisiä vaaroja. Ajantasaistaessaan ennakkotarkastuksia koskevan luettelonsa (marraskuussa 2005) toimielimillä ja elimillä oli tilaisuus arvioida, millä aloilla ilmoitusten tekeminen oli edistynyt hyvin tai ilmoituksia ei ollut tehty.

Ainoastaan yksi virasto (OHIM) teki ilmoituksen käsittelystä. Euroopan tietosuojavaltuutettu olettaa, että monet muut virastot ilmoittavat käsittelystä lähiaikoina, koska monet niistä ovat laatimassa omia luetteloitaan.

Tietoryhmäkohtainen analyysi

Ryhmä 1 (potilastiedot)

9 ennakkotarkastusta

Ryhmä 2 (henkilöstön arviointi)

19 ennakkotarkastusta

Ryhmä 3 (kurinpitomenettelyt)

6 ennakkotarkastusta

Ryhmä 4 (sosiaalipalvelut)

ei tarkastuksia

Ryhmä 5 (sähköinen valvonta)

ei tarkastuksia

Ryhmä 1 sisältää itse potilastiedot (yksi ennakkotarkastus) ja kaikki menettelyt, jotka liittyvät eri korvauksiin tai sairasmakuutusjärjestelmiin (kahdeksan ennakkotarkastusta).

Tärkein tietoryhmä on ryhmä 2, joka liittyy henkilöstön arviointiin (56 prosenttia tarkastuksista eli 19 asiaa 34:stä). Arviointi koskee kaikkia Euroopan yhteisön henkilöstön jäseniä, virkamiehet, väliaikaiset toimihenkilöt ja sopimussuhteiset toimihenkilöt mukaan lukien.

Arvioinnin tarkoitus on nähtävä laajemmassa yhteydessä, sillä se liittyy paitsi itse arviointiin (esimerkiksi urakehityksen tarkastelujärjestelmää koskeva asia 2005-218) myös kaikkiin käsittelyihin, jotka sisältävät tietoja, jotka vaikuttivat rekisteröidyn arviointiin tietyssä tilanteessa (kuten freelancer-työntekijöiden arviointi).

Kolmannen tietoryhmän (kurinpitomenettelyt) osalta käsiteltiin vain kuusi asiaa. Kyseiset käsittelyt olivat kuitenkin erittäin hyvin dokumentoituja. On tärkeää korostaa, että 75 prosenttia varsinaisista ennakkotarkastuksista liittyy kurinpitomenettelyihin.

Koska painopisteet 4 ja 5 otettiin käyttöön vasta marraskuussa 2005, on ymmärrettävää, ettei niitä koskevia lausuntoja ole vielä tähän mennessä annettu, vaikka joitakin ilmoituksia kustakin tietoryhmästä onkin jo saatu.

Euroopan tietosuojavaltuutetun sekä toimielinten ja elinten työskentely

Liitteessä D olevassa kahdessa kaaviossa selvitetään Euroopan tietosuojavaltuutetun sekä toimielinten ja elinten työskentelyä. Niistä käyvät ilmi Euroopan tietosuojavaltuutetun työpäivät, määräjän pidentäminen ja määräjän keskeyttäminen (tietojen saamiseksi toimielimiltä ja elimiltä).

Vuonna 2005 saadut ilmoitukset

ennakkotarkastuksista, joista on määrä antaa lausunto vuonna 2006

Näyttää todennäköiseltä, että vuonna 2006 käsitellään monia ennakkotarkastuksia. Tammikuun 2006 lopussa oli meneillään jo **33 ennakkotarkastusta**. Näistä 29:n osalta saatiin ilmoitus vuonna 2005 (kahdeksan joulukuussa) ja neljästä tammikuussa 2006. Yksikään niistä ei ole varsinainen ennakkotarkastus. Ainoastaan yhden osalta katsottiin, ettei ennakkotarkastukseen ole aihetta.

Euroopan komissio

3 ennakkotarkastusta

Neuvosto

8 ennakkotarkastusta

Euroopan keskuspankki

4 ennakkotarkastusta

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

2 ennakkotarkastusta

Euroopan investointipankki

3 ennakkotarkastusta

EPSO ⁽³⁾

3 ennakkotarkastusta

⁽³⁾ Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto (komission tietosuojavaltuutettu on toimivaltainen).

Euroopan rasismien ja muukalaisvihan seurantakeskus ⁽⁴⁾

1 ennakkotarkastus

Yhteisön tavaramerkkivirasto OHIM ⁽⁵⁾

1 ennakkotarkastus

Euroopan unionin elinten käänöskeskus ⁽⁶⁾

4 ennakkotarkastusta

Toimielin- ja elinkohtainen analyysi

Toimielimet ja elimet ilmoittavat Euroopan tietosuojavaltuutetulle edelleen käsittelyistä, joihin todennäköisesti liittyy erityisiä vaaroja. Ennakkotarkastuksia koskevan luettelon marraskuussa 2005 tehdyn ajantasaistamisen jälkeen joistakin toimielimistä on saatu useita ilmoituksia, kun taas joistakin vain suhteellisen vähän tai ei lainkaan.

OHIMin lisäksi kaksi muuta virastoa, Euroopan rasismien ja muukalaisvihan seurantakeskus ja Euroopan unionin elinten käänöskeskus, ovat nykyään aktiivisia tietosuojaja-alalla. Useiden virastojen odotetaan paneutuvan tietosuojakysymyksiin lähitulevaisuudessa.

Tietoryhmäkohtainen analyysi

Ryhmä 1 (potilastiedot)

9 ennakkotarkastusta

Ryhmä 2 (henkilöstön arviointi)

13 ennakkotarkastusta

Ryhmä 3 (kurinpitomenettelyt)

1 ennakkotarkastus

Ryhmä 4 (sosiaalipalvelut)

2 ennakkotarkastusta

Ryhmä 5 (sähköinen valvonta)

3 ennakkotarkastusta

Muut alat

1 ennakkotarkastus (?)

Ryhmän 1 (potilastiedot) osalta annettujen ilmoitusten määrä on kasvanut jatkuvasti, ja sen odotetaan kasvavan edelleen vuonna 2006, koska potilastietoja käsitellään monissa menettelyissä.

⁽⁴⁾ European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia.

⁽⁵⁾ Sisämarkkinoilla toimiva yhdenmukaistamisvirasto (tavaramerkit ja mallit).

⁽⁶⁾ Translation Centre for the Bodies of the European Union.

⁽⁷⁾ Liittyy taloudellisiin väärinkäyttöihin.

Ryhmä 2 (henkilöstön arviointi) on edelleen suurin ryhmä – 13 asiaa 29:stä (45 prosenttia). Tällä alalla annettiin ilmoituksia merkittävistä tapauksista, kuten virkamiesten, väliaikaisten toimihenkilöiden ja sopimussuhteisten toimihenkilöiden palvelukseen ottaminen (EPSOon liittyvät asiat), jotka koskevat kaikkia toimielimiä ja elimiä.

Ryhmään 3 (kurinpitomenettelyt) Euroopan tietosuojavaltuutettu odottaa ilmoituksia toimielimiltä.

Ryhmän 4 (sosiaalipalvelut) osalta saatiin jo ilmoituksia (yksi neuvostosta ja yksi komissiosta).

Ryhmä 5 (sähköinen valvonta) on erityisen tärkeä. Sähköisen valvonnan järjestelmiä koskevan ennakkotarkastuksen tueksi Euroopan tietosuojavaltuutettu laatii parhaillaan sähköistä valvontaa koskevaa asiakirjaa.

2.3.4 Jälkikäteistarkastuksia koskevat tärkeimmät kysymykset

Toimielimissä ja elimissä käsitellään *potilastietoja ja muita terveyteen liittyviä tietoja*. Kaikki henkilön terveydentilaan suoraan tai välillisesti liittyvät tiedot kuuluvat tähän ryhmään. Näin ollen mm. vammaisia lapsia koskevat ”kaksoislisät” ja poissaolotiedot kuuluvat ennakkotarkastusten piiriin.

Tähän alaan sovelletaan sekä ennakkotarkastuksia että arkaluonteisten tietojen käsittelyyn liittyviä erityisedellytyksiä (asetuksen 10 artikla). Kyseisten tietojen käsittelyn oikeusperustaa ja käsittelyn tarpeellisuutta tarkasteltiin huolellisesti. Luottamuksellisuus on toinen keskeinen huolenaihe.

Joissakin tapauksissa terveyspalvelujen ulkoistaminen tarkoittaa sitä, että käsittely ei kuulu asetuksen soveltamisalaan (mutta tällöin sovelletaan lainsäädäntöä, jolla saatetaan direktiivi 95/46/EY osaksi kansallista lainsäädäntöä).

Henkilöstön arviointi on ymmärrettävistä syistä yleinen käsittelytapaus kaikissa toimielimissä ja elimissä. Analysoitiin monia sekä vakinaista että väliaikaista henkilöstöä ja harjoittelijoita koskevia seikkoja uuden henkilöstön valinnasta vuosittaiseen arviointiin. Tietojen säilyttämistä ja tiedottamista koskevien yleisten kysymysten lisäksi korostettiin tarkoituksen rajaamista: arviointia varten kerättyjä tietoja ei saa käyttää sen kanssa yhteensopimattomaan tarkoitukseen. Tietojen säilyttäminen henkilökansioissa

on myös tärkeä seikka näissä käsittelyissä. Puhelujen valvontaa koskevassa tapauksessa järjestelmä sisälsi liikennetietoja, minkä vuoksi 37 artiklalla oli myös merkitystä.

Hallinnolliset tutkimukset ja kurinpitomenettelyt: Tällä alalla suoritettiin kolme jälkikäteistarkastusta. Varsinaisten ennakkotarkastusten tapaan (ks. 2.3.5 kohta) henkilötietojen ja kurinpidollisia ja hallinnollisia tutkimuksia koskevien tietojen erottaminen toisistaan on ollut erittäin tärkeää sen varmistamiseksi, että tietojen säilyttämisajkoja noudatetaan. Huomattava ongelma on ollut, että tietojen rajoitetun säilyttämisaikojen periaate ja seuraamusten määrääntymisen periaate näyttävät olevan ristiriidassa henkilötietosääntöjen liitteessä IX olevan 10 artiklan i alakohdan nykyisen tulkinnan kanssa. Euroopan tietosuojavaltuutetun suosituksissa ja meneillään olevassa työskentelyssä pyritään sovittamaan yhteen tietosuojaperiaate ja tarve ottaa aikaisemmat tapaukset huomioon uusien kurinpidollisten rikkomusten yhteydessä.

2.3.5 Varsinaisia ennakkotarkastuksia koskevat tärkeimmät kysymykset

Euroopan tietosuojavaltuutetun olisi tavallisesti annettava lausuntonsa ennen tietojen käsittelyn aloittamista, jotta taataan rekisteröityjen oikeudet ja vapaudet alusta pitäen. Tämä on 27 artiklan peruslähdekohta. Jälkikäteistarkastusta edellyttävien tapauksien lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutetulle tehtiin vuonna 2005 ilmoitus neljästä ”varsinaisesta”⁽⁸⁾ ennakkotarkastuksesta. Yleinen johtopäätös kyseisistä tapauksista on, että varsinaisen ennakkotarkastuksen tapauksissa käsittelyn kohteena olevat tiedot eivät usein ole yhtä konkreettisia kuin jälkikäteistarkastustapauksissa. Varsinaisia ennakkotarkastuksia koskevissa ilmoituksissa käsitellään pääasiassa menettelysääntöjä.

Tilintarkastustuomioistuimen ”Compass-tapaus” koski henkilöstön uutta arviointimenettelyä. Ainoat järjestelmän tietosuojan parantamiseksi annetut suositukset olivat 11 artiklan 1 kohdan f alakohdassa ja 12 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen tietojen mukaanottaminen tietojen käsittelyn asianmukaisuuden parantamiseksi, viestintää koskevien turvatoimien toteuttaminen ja tietoihin pääsyn rajoittaminen kanteluiden yhteydessä.

⁽⁸⁾ Tarkoittaa tapauksia, joissa tietojen käsittely ei ole vielä alkanut.

Tilintarkastustuomioistuimen tapaus koski työpaikkahäirintää. Alun perin väitettiin, että tilintarkastustuomioistuimen soveltaman menettelyn ”epävirallinen” osuus ei kuuluisi asetuksen piiriin, koska siinä vaiheessa kerättyjä henkilötietoja ei tallenneta. Euroopan tietosuojavaltuutettu kuitenkin piti erittäin tärkeänä, että kyseinen epävirallinen osuus kuuluu asetuksen soveltamisalaan sen varmistamiseksi, että henkilötietojen käsittelyä koskevia takeita sovelletaan kokonaisuudessaan. Asian arkaluonteisuus huomioon ottaen annettiin useita suosituksia (mm. oikeusperustasta, rekisteröidyille tiedottamisesta ja tarkoituksen rajaamisesta).

Tilintarkastustuomioistuimen sisäisiä hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyä koskevassa tapauksessa Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi muun muassa suosituksia 10 artiklassa määriteltyjen arkaluonteisten tietojen käsittelystä sekä tietoihin pääsyä ja tietojen oikaisua (tässä yhteydessä erityismerkityksessä) koskevista oikeuksista. Tärkein kysymys oli kurinpitotietojen erottaminen henkilötiedoista ja tietojen säilyttämiseen sovellettavat erisäännöt.

Samat asiat olivat kyseessä sisäisiä hallinnollisia tutkimuksia koskevassa Euroopan keskuspankin tapauksessa. Kyseiset tutkimukset voivat lopulta johtaa kurinpitomenettelyihin. Tässä yhteydessä tarkasteltiin mahdollisuutta puhelinkuunteluun ja katsottiin, että olisi sovellettava rajoittavaa toimintatapaa. Viestintäliikennetietojen säilyttämisaikojen rajoittamisen osalta päästiin loogiseen tulkintaan tulkitsemalla asetuksen 37 artiklaa yhdessä 20 artiklan kanssa.

2.3.6 Neuvottelu

Tietosuojasta vastaavan henkilön on neuvoteltava Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa, jos ennakkotarkastuksen tarpeellisuudesta on epäselvyyttä (27 artiklan 3 kohta). Euroopan tietosuojavaltuutettua kuultiin useissa kysymyksissä vuonna 2005.

Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoi, että seuraavissa tapauksissa oli tehtävä ennakkotarkastus:

- toimielinten ja elinten liikennetietojen sähköinen valvonta (jälkikäteistarkastusten ryhmä 5), koska kyseessä on henkilöiden käyttäytymisen arviointi
- työpaikkahäirinnän käsittelyyn tarkoitettujen järjestelmät, samoin perusteiden

- henkilöstön ammatilliseen uudelleensuuntautumiseen tarkoitetut käsittelyt, joita suorittavat mm. lääkäri ja sosiaaliavustaja
- uudet ylentämismenettelyt.

Muissa tapauksissa ennakkotarkastusta ei katsottu tarpeelliseksi:

- tarkastelu, jonka tarkoituksena on myöntää tai olla myöntämättä oikeus, etuus tai sopimus, koska 27 artiklan 2 kohdan d alakohdassa viitataan vain henkilön jättämiseen ilman tiettyä oikeutta, etuutta tai sopimusta; jos arviointi kuitenkin suoritetaan, kuuluu asia 27 artiklan 2 kohdan b alakohdan piiriin
- hallinnollisten rakenteiden johtaminen (esim. henkilöstön toimenkuvaukset, koska ne eivät edellytä arviointia tai aiheuta muuta vaaraa)
- etätyö, ellei järjestelmään sisällytetä arviointijäseniä
- ensiapuryhmien tehtävien ulkoistaminen (koska ryhmän jäsenten valitseminen on täysin yksityisen elimen vastuulla).

Potilastietojen käsittely on mutkikas aihe:

- Terveystietojen liittyvistä tietojenkäsittelyistä on 27 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan suoritettava ennakkotarkastus.
- Kun terveystietojen palvelut on ulkoistettu johonkin toiseen Euroopan unionin toimielimeen tai elimeen, on viimeksi mainittu elin vastuussa niitä koskevista ennakkotarkastuksesta, ei palvelut ulkoistanut elin.
- Asetusta ei sovelleta, jos yksityinen yritys suorittaa palvelut. Tällöin sovelletaan lainsäädäntöä, jolla direktiivi 95/45/EY saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Euroopan tietosuojavaltuutettu ei tässä tapauksessa suorita ennakkotarkastusta.
- Analysoitiin rajatapaus, jossa lääkäri ja sairaanhoitaja suorittavat terveystietojen toimielimen tiloissa. Tässä tapauksessa tultiin siihen johtopäätökseen, että toimielin on rekisterinpitäjä ja toimii sille kuuluvien valtuuksien, joten ennakkotarkastus katsottiin tarpeelliseksi.
- Terveystietojen liittyvät tiedot olivat myös ratkaisevia otettaessa ennakkotarkastusten piiriin käsittelyt,

joiden tarkoituksena on ottaa huomioon henkilöiden vajaakuntoisuus hätätapauksissa ja osoittaa heille erityisiä pysäköintitiloja.

Pääjärjestelmiä ei ole tarpeen tarkastaa ennakolta, vaikka niissä olisikin 27 artiklan piiriin kuuluvia alajärjestelmiä. Tällöin alajärjestelmän tarkastuksen taustatietoina käytetään pääjärjestelmästä tehtyä ilmoitusta. Tästä on hyvä esimerkki komission Sysper 2 -järjestelmä, johon kuuluu henkilöstön urakehityksen arviointijärjestelmän kaltaisia käsittelyjä, joista on tietenkin suoritettava ennakkotarkastus.

2.3.7 Ennakkotarkastuksista annettujen lausuntojen ja neuvottelujen seuranta

Kun Euroopan tietosuojavaltuutettu antaa lausunnon hänelle ennakkotarkastusta varten esitetyistä asiasta tai kun asian ennakkotarkastustarpeen arvioinnin yhteydessä esiin tulee joitakin kriittisiä näkökohtia, jotka näyttävät edellyttävän oikaisua, Euroopan tietosuojavaltuutetun lausuntoon saattaa sisältyä suosituksia, jotka on otettava huomioon, jotta käsittelyssä noudatettaisiin asetusta. Ellei rekisterinpitäjä noudata suosituksia, Euroopan tietosuojavaltuutettu voi käyttää asetuksen 47 artiklassa annettuja valtuuksia. Euroopan tietosuojavaltuutettu voi esimerkiksi antaa asian asianomaisen yhteisön toimielimen tai elimen käsiteltäväksi.

Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu voi määrätä, että tietoihin liittyvien tiettyjen oikeuksien käyttöä koskevat pyynnöt täytetään (jos tällaiset pyynnöt on eväty asetuksen 13–19 artiklan vastaisesti) tai antaa varoituksen tai huomautuksen rekisterinpitäjälle. Hän voi myös määrätä oikaisemaan, suojaamaan, poistamaan tai tuhoamaan kaikki tiedot taikka kieltää käsittelyn väliaikaisesti tai lopullisesti. Ellei Euroopan tietosuojavaltuutetun päätöksiä noudateta, hänellä on oikeus antaa asia Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY:n perustamissopimuksessa määrättyin edellytyksin.

Kaikista ennakkotarkastuksista annettiin suosituksia. Kuten 2.3.4 ja 2.3.5 kohdassa esitettiin, useimmat suositukset koskevat rekisteröityihin liittyviä tietoja, tietojen säilyttämisaikoja, käyttötarkoituksen rajaamista sekä oikeuksia saada ja oikaista tietoja. Toimielimet ja elimet ovat halukkaita noudattamaan kyseisiä suosituksia, eikä tähän mennessä ole ollut tarvetta tehdä toimeenpanopäätöksiä. Toimenpitei-

den toteuttamisaika vaihtelee. Vuonna 2005 saatiin päätökseen kuusi asiaa, sillä kaikki suositukset oli toteutettu ⁽⁹⁾. Yhdessä asiassa on toteuttamatta yksi toimenpide ⁽¹⁰⁾.

Jälkikäteistarkastusta koskevien neuvottelujen seurannan osalta toimitaan siten, että jos vastaus on ollut myönteinen ja asia on ensisijainen (seitsemän tapausta vuonna 2005), ilmoituksen vastaanottoa seurataan ja tarvittaessa lähetetään muistutus. Jos asia ei ole ensisijainen, pyydetään lähettämään ilmoitus aikanaan. Varsinaisissa ennakkotarkastuksissa ilmoitusta pyydetään välittömästi. Muissa tapauksissa ei havaittu 27 artiklassa tarkoitettua erityistä vaaraa, mutta joitakin näkökohtia oli kuitenkin muutettava. Yksi asia saatiin päätökseen, sillä muutokset toteutettiin, ja kaksi muuta on vielä kesken.

2.3.8 Päätelmät ja tulevaisuudennäkymät

Vuonna 2005 ennakkotarkastuksia suoritettiin intensiivisesti. Tulokset olivat melko tyydyttäviä, vaikka useat toimielimet ja elimet eivät lähettäneet ilmoituksia jälkikäteistarkastuksia koskevista painopisteistä. Vuonna 2006 olisikin keskeistä saada kyseiset tiedot ja täydentää kaikissa toimielimissä ja elimissä suoritettavan käsittelyn analyysiä kyseisillä aloilla. Tämä olisi saatava päätökseen viimeistään keväällä 2007. Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrkii kaikin tavoin tähän tavoitteeseen. Uusien elinten sekä jo pidempään toimineiden toimielinten on tarkistettava suoritamaansa henkilötietojen käsittelyä kaikilla aloilla mutta erityisesti painopistealoilla sen varmistamiseksi, että kyseistä määräaika noudetaan.

Sähköiseen viestintään kiinnitetään erityistä huomiota vuonna 2006. Euroopan tietosuojavaltuutettu laatii asiasta parhaillaan asiakirjaa (ks. 2.7 kohta). Koska teleliikenne- ja talousarviotarkoituksia varten suoritettavasta sähköisestä valvonnasta, kunkin toimielimen ja elimen päätöksen mukaisen sallitun käytön tarkistaminen mukaan lukien, on tehtävä 27 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan ennakkotarkastus, tietosuojasta vastaavien henkilöiden odotetaan lähettävän asiaa koskevat ilmoitukset ny-

⁽⁹⁾ Euroopan unionin neuvosto: 2004-319. Euroopan parlamentti: 2004-13 ja 2004-126. Euroopan komissio: 2004-95 ja 2004-96. Yhteisön tavaramerkkivirasto: 2004-174.

⁽¹⁰⁾ Euroopan komissio: 2004-196.

kyisistä järjestelmistä Euroopan tietosuojavaltuutetun laadittua asiaa koskevan asiakirjan, joka sisältää 37 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua luetteloa.

On myös lisättävä tietoisuutta mahdollisesta tarpeesta suorittaa ennakkotarkastus uusien järjestelmien suunnitteluvaiheessa. Uusien hankkeiden täytäntöönpanoaikataulussa on otettava huomioon tietosuojasta vastaavan henkilön Euroopan tietosuojavaltuutetulle tekemään ilmoitukseen ja Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnon antamiseen vaadittu aika, jotta toimitella tai elin voi panna täytäntöön Euroopan tietosuojavaltuutetun suositukset ennen käsittelyn aloittamista.

Menettelyn osalta on toivottavaa, että Euroopan tietosuojavaltuutettu saa nopeammin pyytämänsä tiedot. Jos ilmoituslomake täytetään huolellisesti ja mukaan liitetään kattavat tausta-asiakirjat, lisätietoja koskevista pyynnöistä tulee kuitenkin poikkeuksia.

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi olisi kehitettävä tukea uusille tietosuojasta vastaaville henkilöille ja laadittava aikataulu ilmoitusmenettelyn tarkistamiselle kaikkien tietosuojasta vastaavien henkilöiden kanssa. Ajantasaiset käytännöt ja ennakkotarkastuksia koskevat johtopäätökset sisältävä toimintapoliittinen asiakirja on tässä yhteydessä tärkeä väline.

2.4 Kantelut

2.4.1 Johdanto

Asetuksen 32 artiklan 2 kohdan, 33 artiklan ja 46 artiklan a alakohdan mukaan jokainen luonnollinen henkilö voi tehdä kantelun Euroopan tietosuojavaltuutetulle ilman kansalaisuutta tai kotipaikkaa koskevia ehtoja ⁽¹¹⁾. Kantelut voidaan ottaa käsitel-

⁽¹¹⁾ 32 artiklan 2 kohta kuuluu seuraavasti: ”2. [...] jokainen rekisteröity voi tehdä kantelun Euroopan tietosuojavaltuutetulle, jos hän katsoo, että hänelle perustamissopimuksen 286 artiklan nojalla kuuluvia oikeuksia on loukattu yhteisöjen toimielimen tai elimen suorittaman, hänen henkilötietojensa koskevan käsittelyn seurauksena. [...]” 33 artikla: ”Jokainen yhteisöjen toimielinten tai elinten palveluksessa oleva voi esittää Euroopan tietosuojavaltuutetulle henkilötietojen käsittelyä koskevien tämän asetuksen [(EY) N:o 45/2001] säännösten väitettävä rikkomista koskevan kantelun käyttämättä virkatietä. [...]” 46 artiklan a alakohta: Euroopan tietosuojavaltuutettu ”vastaanottaa ja tutkii kanteluita sekä ilmoittaa rekisteröidyille niiden käsittelyn tuloksesta kohtuullisen määräajan kuluessa”.

täväksi vain, jos ne on tehnyt luonnollinen henkilö ja jos ne koskevat EU:n toimielimen tai elimen henkilötietojen käsittelyssä tapahtunutta asetuksen rikkomista silloin, kun käsittely suoritetaan yhteisön oikeuden soveltamisalaa kokonaan tai osittain kuuluvien toimien toteuttamiseksi. Kuten jäljempänä todetaan, monia Euroopan tietosuojavaltuutetulle toimitettuja kanteluita ei voitu ottaa tutkittavaksi, koska Euroopan tietosuojavaltuutettu ei ollut asiassa toimivaltainen.

Kun Euroopan tietosuojavaltuutettu vastaanottaa kantelun, hän lähettää kantelun tekijälle vastaanototodistuksen ottamatta kantaa kantelun tutkimiseen tai tutkimatta jättämiseen, ellei kantelua selvästi ole jätettävä tutkimatta. Euroopan tietosuojavaltuutettu pyytää myös kantelun tekijää ilmoittamaan asian mahdollisesta saattamisesta kansallisten tuomioistuinten, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai Euroopan oikeusasiamiehen käsiteltäväksi (asia vireillä tai ei).

Jos asia otetaan tutkittavaksi, Euroopan tietosuojavaltuutettu suorittaa asiaa koskevan tutkimuksen ottaen yhteyttä asianomaiseen toimielimeen tai elimeen tai pyytäen lisätietoja kantelun tekijältä. Euroopan tietosuojavaltuutetulla on oikeus saada rekisterinpitäjältä tai toimielimeltä tai elimeltä pääsy kaikkiin henkilötietoihin ja kaikkiin tutkimuksessa tarvitsemiinsa tietoihin sekä oikeus päästä tiloihin, joissa rekisterinpitäjä tai toimielin tai elin harjoittaa toimintaansa.

Euroopan tietosuojavaltuutettu sai 27 kantelua vuonna 2005. Kyseisistä kanteluista ainoastaan viisi otettiin Euroopan tietosuojavaltuutetun tutkittavaksi ja käsiteltäväksi. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu teki neljä päätöstä, jotka koskivat vuonna 2004 tehtyjä kanteluita. Jäljempänä käsitellään myös kyseisiä päätöksiä lyhyesti.

2.4.2 Tutkittavaksi otetut asiat

Vuonna 2004 vireille tulleet asiat

Kuten edellä mainittiin, Euroopan tietosuojavaltuutettu teki joistakin vuonna 2004 vireille tulleista asioista päätöksensä vuonna 2005.

Yksi vuonna 2004 jätetty kantelu (2004-111) käsittelee kilpailuun osallistuneiden henkilöiden henkilötietojen julkistamista. Komissio voi päättää joi-

denkin kilpailuissa kerättyjen henkilötietojen osalta, ovatko ne luottamuksellisia. Kantelun tekijä valitti häntä koskevasta päätöksestä. Vaikka kantelun tekijä toi esiin mielenkiintoisia kysymyksiä, hän ei toimitannut Euroopan tietosuojavaltuutetulle asian käsittelyn edellyttämiä tietoja. Näin ollen Euroopan tietosuojavaltuutettu ei voinut tehdä asiasta päätöstä.

Toinen vuonna 2004 vireille pantu kantelu (2004-329) koski tietojen keräämistä Euroopan komission järjestämään kokoukseen osallistuneen asiantuntijan matkakulujen korvaamiseksi (asetuksen 4 artikla: tietojen laatu). Euroopan tietosuojavaltuutettu tiedusteli asiaa komissiolta, ja totesi, että kerätyt henkilötiedot olivat asianmukaisia, riittäviä ja eivätkä liiallisia.

Kolmas vuonna 2004 jätetty kantelu (2004-7) käsittelee Sysper 2 -järjestelmään (komission tietojärjestelmä) sisältyvien tietojen laitonta käyttöä ja julkistamista asetuksen 21 artiklan vastaisesti (turvallisuus). Asiaa koskevan tiedonvaihdon jälkeen komissio ilmoitti Euroopan tietosuojavaltuutetulle, että komission tutkinta- ja kurinpitotoimisto (IDOC) aloittaa asian tutkiminnan.

Vuonna 2005 jätetyt kantelut

Euroopan parlamenttia vastaan tehtiin kantelu erään vetoomuksen allekirjoittaneiden nimien julkistamisesta (2005-40). Siinä kyseenalaistettiin käsittelyn laillisuus (5 artikla) ja se, olivatko toimitetut tiedot riittäviä, jotta suostumus olisi pätevä peruste käsittelylle ja paljastamiselle (2 artikla). Tärkeimpänä tuloksena oli, että käsittely oli laillista, vaikkakaan se ei perustunut yksiselitteiseen suostumukseen vaan 5 artiklan a alakohtaan – yleisen edun vuoksi suoritettavat tehtävät – ja b alakohtaan – lakiin perustuvan veloitteen noudattaminen. Rekisteröidyille annetut tiedot eivät kuitenkaan olleet riittäviä, minkä johdosta Euroopan tietosuojavaltuutettu ehdotti, että vetoomusvaliokunnan sihteeristö muuttaisi vetoomuslomaketta siten, että seuraukset tulisivat paremmin esiin. Euroopan tietosuojavaltuutettu ehdotti myös, että lomakkeeseen lisättäisiin mahdollisuus kieltää tietojen julkistaminen tärkeiden ja perustelujen syiden vuoksi.

Euroopan komissiota vastaan tehtiin kantelu Internet-sivustolla olleesta henkilökuvauksesta (2005-112). Yksi Euroopan komission järjestämään kolmipäiväiseen konferenssiin osallistujista halusi poistaa

ennen konferenssia toimitetun henkilökuvauksensa, joka oli julkaistu Europa-sivustolla. Rekisteröity otti yhteyttä Euroopan tietosuojavaltuutettuun vastustaakseen (18 artikla) häntä koskevan yhteenvedon julkistamista. Euroopan tietosuojavaltuutettu toimitti pyynnön kyseisestä Internet-sivustosta vastaavalle virkamiehelle ja pyysi häntä tarkastelemaan asiaa. Pynnön seurauksena virkamies päätti poistaa henkilökuvauksen sivustolta.

OHIMin sisäisen valintakilpailun osalta (2005-144) jätettiin henkilötietojen saantioikeutta (13 artikla) koskeva kantelu. Kantelu toi esiin mielenkiintoisia kysymyksiä tiedonsaantioikeudesta EPSOn järjestämissä valintamenettelyissä. Euroopan tietosuojavaltuutettu käynnisti sen johdosta paikan päällä tehtävän tutkimuksen, jonka seurauksena hän katsoi, että tiedonsaantioikeus olisi annettava. Tiedonsaantioikeus annettiin myöhemmin kantelun tekijälle.

Eräs kantelu koski Euroopan parlamentin valintamenettelyä (2005-182). Kantelun tekijä (toime hakenut) pyysi oikaisemaan Euroopan parlamentin tietokannassa olevat henkilötietonsa (14 artikla). Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoi, että henkilöstölle on tiedotettava oikeudesta saada ja oikaista tietoja tiettyjen tietokantojen osalta. Itse tietojen oikaisun osalta Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoi, että hän voi tarkastella faktatietoja mutta hänellä ei ole arviointitietoihin liittyviä toimivaltuuksia.

Eräs toimittaja teki kantelun väittäen, että hänen nimensä oli julkistettu OLAFin lehdistötiedotteessa – epäsuorasti – erään lahjontatapauksen yhteydessä (2005-190). Hänen kantelunsa perustui asianmukaiseen käsittelyyn (4 artikla) ja oikeuteen oikaista tietoja (14 artikla). Kantelun tekijä oli jo jättänyt kantelun oikeusasiamiehelle. Euroopan tietosuojavaltuutettu päätti asian käsittelyn, koska hänellä ei ollut mitään lisättävää oikeusasiamiehen asiassa tekemään ratkaisuun.

Euroopan tietosuojavaltuutetulle jätettiin kantelu (2005-377) tietyistä lehdistössä julkaistuista tiedoista, jotka koskivat kahteen EU:n virkamieheen kohdistunutta kurinpitomenettelyä. Kantelun tarkoituksena oli selvittää, miten jokin Euroopan komission ulkopuolinen taho oli voinut saada kyseiset tiedot käsiinsä. Euroopan tietosuojavaltuutettu päätti olla tutkimatta asiaa, koska ei ollut riittävä näyttöä.

2.4.3 Tutkimatta jätetyt asiat: tutkimatta jättämisen tärkeimmät syyt

Vuonna 2005 jätetyistä 27 kantelusta 22 jätettiin tutkimatta siitä syystä, että Euroopan tietosuojavaltuutettu ei ollut asiassa toimivaltainen. Kyseiset asiat eivät todellakaan koskeneet henkilötietojen käsittelyä Euroopan unionin toimielimissä tai elimissä, minkä takia ne olisi pitänyt antaa kansallisten tietosuojaviranomaisten käsiteltäviksi. Yhdessä tapauksessa kantelu koski Euroopan neuvoston, joka ei siis ole yhteisön toimielin tai elin, Internet-sivustolla olevia tietoja. Euroopan tietosuojavaltuutettu toimitti kantelun Euroopan neuvostolle.

2.4.4 Yhteistyö oikeusasiamiehen kanssa

EY:n perustamissopimuksen mukaan oikeusasiamiehellä on valtuudet ottaa vastaan kanteluja yhteisön toimielinten tai laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista. Euroopan tietosuojavaltuutetun ja oikeusasiamiehen kanteluiden käsittelyyn liittyvät toimivaltuudet ovat osittain päällekkäisiä, sillä epäkohdat saattavat koskea henkilötietojen käsittelyä. Oikeusasiamiehelle jätetyt kantelut saattavat näin ollen sisältää tietosuojakysymyksiä, ja vastaavasti Euroopan tietosuojavaltuutetulle jätetyt kantelut saattavat koskea kanteluita, joista oikeusasiamies on jo joko osittain tai kokonaisuudessaan tehnyt päätöksen.

Päällekkäisen työn välttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että kanteluissa esitettyihin yleisiin ja erityisiin tietosuojakysymyksiin sovelletaan mahdollisimman johdonmukaista toimintatapaa, kummankin toimielimen välillä vaihdetaan tietoja sekä toisen toimielimen kannalta merkittävistä kanteluista että itse kantelujen tuloksista.

Lisäksi ollaan tarkastelemaan erilaisia mahdollisia yhteistyömuotoja Euroopan oikeusasiamiehen ja Euroopan tietosuojavaltuutetun välillä tavoitteena jäsennellympi yhteistyö lähitulevaisuudessa.

2.4.5 Kanteluihin liittyvä muu toiminta

Euroopan tietosuojavaltuutettu on laatinut sisäistä käsikirjaa kanteluita käsittelevälle Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstölle.

Kaksi henkilöstön jäsentä osallistui kansallisille tietosuojaviranomaisille tarkoitettuun kanteluiden käsittelemistä koskevaan työkokokseen, joka järjestettiin Pariisissa marraskuussa 2005. Kaksipäiväisessä kokouksessa Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstö esitti yleiskatsauksen Euroopan tietosuojavaltuutetun käsittelemistä kanteluista sekä viestintästrategiasta. Työkokous oli kiinnostava tilaisuus jakaa alalla saatuja kokemuksia ja ottaa oppia kanteluiden käsittelemistä kansallisella tasolla.

2.5 Tutkimukset

Apulaistietosuojavaltuutettu ja yksi henkilöstön jäsen suorittivat ensimmäisen asetuksen 47 artiklassa tarkoitetun paikan päällä tapahtuvan tutkimuksen, joka liittyi tiedonsaantioikeutta koskevaan kanteluun. Tiedot koskivat EU:n viraston sisäisen kilpailun suullista koetta. Vierailun ansiosta Euroopan tietosuojavaltuutettu saattoi määrittää niiden tietojen tarkan laajuuden, joiden saantia oli pyydetty. Vierailun yhteydessä Euroopan tietosuojavaltuutettu myös tutustui toimielimen eri yksiköihin ja selosti niille tärkeimpiä tehtäviään ja toimiaan.

2.6 Tiedonsaantioikeus ja tietosuoja

Vuoden 2004 vuosikertomuksessa ilmoitetun mukaisesti Euroopan tietosuojavaltuutettu panosti huomattavasti heinäkuussa esitettyyn periaateasiakirjaan, jossa käsitellään asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja tiedonsaantioikeutta koskevan asetuksen ⁽¹²⁾ välistä suhdetta. Molemmat perusoikeudet, joista kumpikaan ei ole toista tärkeämpi, ovat keskeisiä Euroopan unionin demokratian toiminnalle. Ne ovat myös tärkeä osa hyvää hallintoa. Monet EU:n toimielinten ja elinten asiakirjat sisältävät henkilötietoja. Näin ollen on erittäin tärkeää kehittää asianmukainen ja perinpohjaisesti harkittu toimintatapa henkilötietoja sisältävien julkisten asiakirjojen luovuttamisen osalta.

Asiakirjassa kuvataan ja analysoidaan kyseisten perusoikeuksien välistä suhdetta ja annetaan käytännön esimerkkejä ja tarkistuslista ohjeeksi EU:n hallinnon asiasta vastaaville virkamiehille ja yksiköille. Asiakirja on otettu yleisesti ottaen hyvin vastaan, ja joissakin

toimielimissä ja elimissä sitä on käytetty apuvälineenä päivittäisessä työskentelyssä.

Asiakirjan tärkein viesti on, että EU:n hallinnon hallussa olevien asiakirjojen luovuttamisesta ei voida automaattisesti kieltäytyä vain siksi, että ne sisältävät henkilötietoja. Tiedonsaantioikeutta koskevan asetuksen 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa esitetyn poikkeussäännöksen ⁽¹³⁾ mukaan tietoja ei luovuteta, jos se vahingoittaisi yksityiselämän suojaa. Asiakirjassa kehoitetaan tutkimaan perusteellisesti jokainen yksittäistapaus ja asetetaan tämä huolellisesti muotoiltu poikkeus oikeaan yhteyteensä toteamalla, että seuraavien kriteereiden on täytyttävä, jotta julkista asiakirjaa ei luovuteta:

1. Rekisteröidyn yksityisyyden suoja vaarantuu.
2. Tiedonsaantioikeudella on merkittäviä vaikutuksia rekisteröityyn.
3. Tiedonsaantioikeutta ei sallita tietosuojalainsäädännössä.

Kolmas kriteeri tulkitaan asiakirjassa seuraavasti. On arvioitava tapauskohtaisesti, onko jonkin yksityisyyteen liittyvän asiakirjan luovuttaminen tietosuojasetuksen 4, 5 tai 10 artiklan mukaista. Jos luovuttaminen on tietojen laatuun ja lailliseen käsittelemiseen liittyvien periaatteiden mukaista, Euroopan tietosuojavaltuutetun mukaan on oikeasuhteista saattaa asiakirja julkiseksi, kunhan se ei sisällä arkaluonteisia tietoja.

Lopuksi asiakirjassa vahvistetaan kaksi tärkeää periaatetta, jotka on otettava huomioon:

1. Julkisessa asemassa toimiviin henkilöihin kohdistuu suuri yleinen mielenkiinto. Tämä saattaa edellyttää heidän henkilötietojensa luovuttamista.
2. Ennakointi on aina suositeltavaa. Tämä tarkoittaa, että asianomaisen toimielimen tai elimen olisi ilmoitettava rekisteröidylle avoimuutta koskevista velvoitteistaan ja tiettyjen henkilötietojen mahdollisesta julkistamisesta.

⁽¹³⁾ ”Toimielimet eivät anna tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi [...] yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojaa, erityisesti yhteisön lainsäädännön mukaista henkilötietojen suojaa.”

⁽¹²⁾ Asetus (EY) N:o 1049/2001.

2.7 Sähköinen valvonta

Sähköisten viestintävälineiden käyttö toimielimissä ja elimissä tuottaa jatkuvasti uusia henkilötietoja, joiden käsittely johtaa asetuksen soveltamiseen. Euroopan tietosuojavaltuutettu aloitti vuoden 2004 lopussa Euroopan unionin toimielinten tai elinten sähköisessä viestinnässä (puhelin, sähköposti, matkapuhelin, Internet jne.) tuotetun tiedon käsittelyn. Tämä hanke perustui osittain tietosuojasta vastaavien henkilöiden toimittamiin taustatietoihin toimielintensä käytännöistä tällä alalla. Siinä otettiin huomioon myös Euroopan tietosuojavaltuutetulle ennakkotarkastusta varten toimitettujen asioiden tarkastelun tulokset. Tietosuojasta vastaaville henkilöille on toimitettu asiakirjaluonnos, josta on määrä keskustella sidosryhmien kanssa ennen sen lopullista julkaisemista kesäkuussa 2006.

2.8 Eurodac

Eurodacin entinen yhteinen valvontaviranomainen korvattiin tammikuussa 2004 Euroopan tietosuojavaltuutetulla Eurodac-asetuksen 20 artiklan 11 kohdan mukaisesti ⁽¹⁴⁾. Siitä alkaen Euroopan tietosuojavaltuutettu on vastannut Eurodacin keskusyksikön valvonnasta. Keskeinen osa Eurodacin valvonnasta kokonaisuudessaan on kuitenkin kansallisten valvontaviranomaisten ja Euroopan tietosuojavaltuutetun välinen yhteistyö, jossa tarkastellaan Eurodacin toimintaan liittyviä täytäntöönpano-ongelmia, kansallisten valvontaviranomaisten suorittamissa tarkastuksissa mahdollisesti esiintyviä ongelmia sekä laaditaan suosituksia yhteisiksi ratkaisuehdokkiksi olemassa oleviin ongelmiin.

Keskusyksikön valvonta

Keskusyksikön valvontaviranomaisena Euroopan tietosuojavaltuutettu käynnisti kattavan kaksivaiheisen tarkastuksen:

- keskusyksikön tilojen ja verkostoinfrastruktuurin alustava tarkastus, josta laadittiin loppuraportti vuoden 2006 alussa
- keskusyksikön tietokantojen ja sen tilojen perinpohjainen turvatarkastus, jossa arvioidaan, nou-

⁽¹⁴⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 2725/2000, annettu 11 päivänä joulukuuta 2000, Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten Dublinin yleissopimuksen tehokkaaksi soveltamiseksi.

dattavatko toteutetut turvatoimet Eurodac-asetuksessa määritellyjä vaatimuksia (suoritetaan vuoden 2006 aikana).

Alustavaan tarkastukseen kuului Eurodacin tiloihin toukokuussa 2005 suoritettuja vierailuja, Eurodacin toimintaa koskevan aineiston perinpohjainen tutkiminen ja useita kokouksia turvallisuudesta ja järjestelmän toiminnasta vastaavien virkamiesten kanssa. Näiden alustavien toimien pohjalta laadittiin yksityiskohtainen kysely, joka toimitettiin komissiolle. Kyselyssä käsitellään riskin- ja vaaratilanteiden hallintaa, turvallisuusdokumentointia, fyysisen ja sähköisen pääsyn valvontaa, viestinnän turvallisuutta, tietoturvakoulutusta, tilastoja, suoraa pääsyä ja tietojen suoraa siirtämistä jäsenvaltioista. Kyselyyn annettujen vastausten analysoinnin ja vierailujen aikana tehdyn arvioinnin perusteella laadittiin raporttiluonnos, joka lähetettiin komissiolle joulukuussa 2005. Helmikuussa 2006 hyväksyttiin loppuraportti, jossa oli otettu huomioon komission huomautukset.

Samanaikaisesti Euroopan tietosuojavaltuutettu toteutti tarvittavat toimet keskusyksikköä koskevan täysimittaisen turvatarkastuksen tekemiseksi. Tätä varten tehtiin äskettäin perustetun Euroopan verkko- ja tietoturvaviraston (ENISA) kanssa sopimus Euroopan tietosuojavaltuutetun avustamisesta tarkastuksen tekemisessä.

Yhteistyö kansallisten tietosuojaviranomaisten kanssa

Euroopan tietosuojavaltuutettu esitti vuoden 2004 vuosikertomuksessa näkemyksensä Eurodacin valvonnasta ⁽¹⁵⁾. Tämän johdosta Euroopan tietosuojavaltuutettu on myös kehittänyt asemaansa foorumina, jolla voidaan tehdä valvontayhteistyötä ja vaihtaa kokemuksia kansallisten tietosuojaviranomaisten kanssa. Asiaa koskeva lainsäädäntö ja komission vuosittaiset kertomukset Eurodacin toiminnasta ⁽¹⁶⁾ huomioon ottaen on laadittu luettelo aiheista, joista keskustellaan kansallisten tietosuojaviranomaisten

⁽¹⁵⁾ Vuoden 2004 vuosikertomus, s. 34: ”Tietosuojavaltuutettu on Eurodac-järjestelmän keskusyksikön valvontaviranomainen, joka valvoo lisäksi, että siirrettäessä henkilötietoja keskusyksiköstä jäsenvaltioille toimitaan lain mukaisesti. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset puolestaan valvovat henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta kyseisessä jäsenvaltiossa, mukaan lukien näiden tietojen siirtäminen keskusyksikköön. Tämä merkitsee, että valvonta on suoritettava molemmilla tasoilla ja tiiviissä yhteistyössä.”

⁽¹⁶⁾ Toinen vuosittainen kertomus julkaistiin 20.6.2005 (SEC(2005) 839).

kanssa pidettävässä kokouksessa ja joiden osalta mahdollisesti toteutetaan seuranta kansallisella tasolla yhteisten menetelmien pohjalta. Tämä toimintatapa on osoittautunut hyödylliseksi muiden laajamittaisen tietojärjestelmien, kuten Schengenin tietojärjestelmän, valvonnan yhteydessä.

Ensimmäinen kansallisten tietosuojaviranomaisten kanssa pidetty koordinoitukokous järjestettiin 28.9.2005. Siinä käytiin tervetullutta tietojenvaihtoa, ja se oli oivallinen tilaisuus keskustella valvontaa koskevasta yhteisestä toimintatavasta. Osanottajat

valitsivat Euroopan tietosuojavaltuutetun laatimasta luettelosta aiheita, joita olisi syytä tarkastella lähemmin, ja pääsivät yhteisymmärrykseen kolmesta pääaiheesta: erityishaut, Eurodacin mahdollinen käyttö muihin kuin Eurodac-asetuksessa säädettyihin tarkoituksiin ja tietojen tekninen laatu. Näihin kysymyksiin paneudutaan jäsenvaltioissa, ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kokoaa tutkimuksen tulokset, joista keskustellaan myöhemmin keväällä 2006 järjestettävässä toisessa kokouksessa. Euroopan tietosuojavaltuutettu odottaa kiinnostuneena tämän ensimmäisen koordinoitun toimintatavan tuloksia.

3 Kuuleminen

3.1 Johdanto

Euroopan tietosuojavaltuutetun ensimmäinen kokonainen vuosi, jolloin se harjoitti täysimääräisesti neuvonantajan tehtäviään, oli merkittävä kahdesta syystä. Ensinnäkin Euroopan tietosuojavaltuutettu kehitti toimintatapaansa yhteisön toimielinten neuvonantajana lainsäädäntöehdotuksissa (ja niihin liittyvissä asiakirjoissa). Toiseksi Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi lausuntoja useista merkittävistä lainsäädäntöehdotuksista.

Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintatapa on määritelty toimintapolitiisessa asiakirjassa, jossa Euroopan tietosuojavaltuutettu kuvailee tavoitettaan tulla vaikutusvaltaiseksi neuvonantajaksi, jonka laajoihin toimivaltuuksiin sisältyvät kaikki henkilötietojen käsittelyä koskevat kysymykset. Tämä laajoja toimivaltuuksia koskeva tulkinta perustuu asetuksen (EY) N:o 45/2001 41 artiklassa määriteltyihin tehtäviin, ja yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut tämän tulkinnan. Yhteisöjen tuomioistuin korosti, että neuvonantajan tehtävä ei kata pelkästään EU:n toimielinten tai elinten henkilötietojen käsittelyä⁽¹⁷⁾. Tehtävään sisältyvät lisäksi EU-sopimuksen kolmannen pilarin alaan (poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa) kuuluvat lainsäädäntöehdotukset.

Komissio esitti vuonna 2005 merkittäviä ehdotuksia Eurooppa-neuvoston marraskuussa 2004 hyväksymään Haagin ohjelman täytäntöönpanemiseksi. Haagin ohjelmassa vahvistetaan toiminnan painopisteet EU:n tasolla vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alalla lainvalvontaa painottaen, mukaan lukien mah-

dollisuus lisätä jäsenvaltioiden viranomaisten välistä tietojenvaihtoa. Tämän osalta Haagin ohjelmassa todettiin, että tarvitaan asianmukaisia sääntöjä henkilötietojen suojaamiseksi. Tietosuojan alalla on tapahtunut seuraava merkittävä kehitys:

- Valmisteltiin kolmatta keskeistä säädöstä Euroopan tason tietosuojalainsäädännössä: ehdotuksella neuvoston puitepäätökseksi rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta on tarkoitus varmistaa suoja aloilla, joilla käsitellään monia arkaluonteisia tietoja ja joilla voidaan katsoa Euroopan tason suojan olevan riittämätön, koska direktiiviä 95/46/EY ei sovelleta.
- Schengenin toisen sukupolven tietojärjestelmää (SIS II) ja viisumitietojärjestelmää (VIS) koskevilla säädösehdotuksilla on kehitetty edelleen laajoja tietojärjestelmiä. Esimerkiksi VIS on suunniteltu käsittelemään vuosittain 20 miljoonaa ilmoitusta, jotka koskevat Schengen-alueen viisumia hakevia henkilöitä.
- Ensimmäistä kertaa EU:n lainsäädäntö velvoittaa yksityisiä osapuolia säilyttämään henkilötietoja ja näin perustamaan tietokantoja, joiden ainoana tarkoituksena on vakavan rikollisuuden torjunta. Tämä velvoite perustuu tietojen säilyttämistä koskevaan direktiiviin.

Euroopan tietosuojavaltuutettu toteuttaa neuvonantajan tehtäviään lainsäädäntöehdotuksia koskevien lausuntojen antamisen lisäksi myös monin muin tavoin. Euroopan tietosuojavaltuutettu oli ensimmäistä kertaa väliintulijana yhteisöjen tuomioistuimeen viedyissä asioissa, erityisesti matkustajaluetteloiden koskevilla tapauksissa, ja esitti kantansa tärkeissä tietosuojakysymyksissä yhteisöjen tuomioistuimessa.

⁽¹⁷⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen päätökset 17.3.2005 matkustajaluetteloiden koskevien tietojen käsittelyä (ks. 3.4.2 kohta) koskevissa kahdessa tapauksessa.

Euroopan tietosuojavaltuutettu esitti lisäksi näkemyksiään eri yhteyksissä, esimerkiksi julkisissa kokouksissa ja seminaareissa sekä Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan kokouksissa.

Lopuksi Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävät neuvoa-antavana elimenä eivät liity ainoastaan lainsäädäntöehdotuksiin. Asetuksen 28 artiklan 1 kohdassa annetaan tehtävä, joka koskee hallinnollisia toimenpiteitä, joissa on osallisena yhteisöjen toimielin tai elin.

Asetuksen 46 artiklan d kohdassa täsmennetään tehtäviä täytäntöönpanosääntöjen osalta.

Vuosikatsauksen tässä luvussa luodaan yleiskatsaus vuoden 2005 tärkeimpiin toimiin ja mahdollisuuksien mukaan niiden tuloksiin sekä esitetään myös tulevien vuosien haasteita. Näihin haasteisiin sisältyy teknologian uusien sovellusten vaikutusten tarkastelu sekä politiikan ja lainsäädännön alan kehitys.

3.2 Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintatapa

Toimintapoliittinen asiakirja 'Euroopan tietosuojavaltuutettu yhteisön toimielinten neuvonantajana lainsäädäntöehdotuksia ja niihin liittyviä asiakirjoja koskevissa asioissa' (maaliskuu 2005)

Toimintapoliittisessa asiakirjassa kuvattiin Euroopan tietosuojavaltuutetun asema komission, Euroopan parlamentin ja neuvoston vaikutusvaltaisena, luotettavana ja johdonmukaisena neuvonantajana lainsäädäntöprosessissa. Euroopan tietosuojavaltuutetun tavoitteena on olla itsestään selvä yhteistyökumppani tässä prosessissa. Toimintapoliittisessa asiakirjassa selvitettiin Euroopan tietosuojavaltuutetun neuvontatehtävien kolme peruselektiä.

Ensimmäinen seikka koskee neuvontatehtävien soveltamisalaa: missä kysymyksissä edellytetään Euroopan tietosuojavaltuutetun lausuntoa? Kuten aikaisemmin jo todettiin, tehtäväkenttä on laaja, koska hyvin monenlaiset säädösehdotukset voivat vaikuttaa henkilötietojen suojaan.

Toinen seikka liittyy neuvonnan sisältöön. Euroopan tietosuojavaltuutetun neuvonta perustuu siihen peri-

aatteeseen, että lainsäädäntöprosessia koskevien lausuntojen olisi oltava sekä kriittisiä että rakentavia.

– On erityisen tärkeää esittää selvästi ehdotuksen merkitys tietosuojan kannalta.

– EU-sopimuksen 6 artiklan mukaan on varmistettava perusoikeuksien kunnioittaminen Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti, erityisesti Euroopan perusoikeuskirjan 8 artiklaa koskevan oikeuskäytännön mukaisesti. Säädöksillä ei pidä evätä yksityiseltä henkilöltä perussuojaa, johon hänellä on oikeus.

– Euroopan tietosuojavaltuutettu toimii yksityisyyden vartijana mutta ottaa huomioon, että hyvä hallinto edellyttää myös muiden oikeutettujen yleisten etujen huomioimista.

– Ehdotuksia ei pitäisi pelkästään torjua, vaan Euroopan tietosuojavaltuutettu esittää myös vaihtoehtoja.

Kolmas seikka liittyy Euroopan tietosuojavaltuutetun rooliin toimielinten puitteissa. Jotta lainsäädäntöprosessin kolmen keskeisen toimielimen neuvonta olisi tehokasta, neuvonnan ajoitus on erityisen tärkeää. Toimintapoliittisessa asiakirjassa esitetään neuvonnan ajoitus. Ennen kuin komissio esittää ehdotuksen, komission toimivaltainen yksikkö voi pyytää epävirallista neuvontaa. On tullut tavaksi, että epävirallinen neuvonta tapahtuu samaan aikaan kuin komission sisäinen, yksiköiden välinen neuvonta. Myöhemmässä vaiheessa virallinen ja julkinen neuvonta tapahtuu komission ehdotuksen perusteella. Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrkii esittämään näkemyksensä Euroopan parlamentin ja neuvoston käsittelyn varhaisessa vaiheessa. Kolmannesta ja valinnaisesta neuvonnan vaiheesta on tullut käytäntö tärkeimmissä asioissa: Euroopan parlamentin ja neuvoston epävirallinen jatkoneuvonta. Sen lisäksi, että Euroopan tietosuojavaltuutettu on useaan otteeseen antanut virallisen lausunnon suullisesti Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan sekä neuvoston toimivaltaisten työryhmien kokouksissa, hän on myös myöhemmässä vaiheessa, hyvin usein mainittujen toimielinten pyynnöstä, ollut käytettävissä lisäneuvontaan.

Lopuksi Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävä on suurelta osin päällekkäinen 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän neuvontatehtävien kanssa. Toimintapoliittisessa asiakirjassa painotetaan, että näi-

den kahden ei pitäisi toimia toistensa kilpailijoina. Käytännössä ne täydentävät toisiaan henkilötietojen suojelussa. Se, että kaksi elintä esittää lausunnon tärkeistä ehdotuksista, vain vahvistaa tietosuojan merkitystä lainsäädäntöprosessissa edellyttäen tietenkin, että näiden kahden elimen antamat viestit eivät ole keskenään ristiriitaisia. Tähän mennessä ristiriitoja ei ole ollut, eikä niitä odoteta tulevankaan, ei vain siksi, että Euroopan tietosuojavaltuutettu on 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän jäsen, vaan myös siksi, että molemmat elimet puolustavat samoja tärkeitä etuja.

Kun ehdotus perustuu EU-sopimuksen IV osastoon (kolmas pilari), jossa 29 artiklan mukaisella tietosuojatyöryhmällä ei ole virallista neuvontatehtävää, lausunnot ovat päällekkäisiä muiden (epävirallisten) kansallisten tietosuojaviranomaisten työryhmien lausuntojen kanssa. Euroopan tietosuojavaltuutettu tekee käytännössä näiden työryhmien kanssa yhteistyötä, joka sujuu tyydyttävästi.

Toimintapolitiittisen asiakirjan täytäntöönpano

Useat vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alaa koskevat kysymykset olivat keskeisiä Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminnassa vuonna 2005. Euroopan tietosuojavaltuutettu otti tällöin huomioon seuraavat seikat:

- Suhteellisuusperiaatteen kehittäminen ja sen tarkastelu, onko päätösehdotuksessa otettu tasapuolisesti huomioon asianmukainen lainvalvonta ja henkilötietojen suoja.
- Laajoihin tietojärjestelmiin kuten VIS:iin ja SIS II:een liittyvien kysymysten, erityisesti näiden järjestelmien turvallisuuden ja niihin pääsyn, käsitteleminen.
- Tuki tärkeälle tietosuojatoimenpiteelle eli kolmannen pilarin puitteissa tehdylle ehdotukselle tietosuojaa koskevaksi neuvoston puitepäätökseksi.
- Komissiossa oikeus-, vapaus- ja turvallisuusasioiden pääosastosta on tullut itsestään selvä kumppani: se vastaa perusoikeuksista, koordinoi tietosuojaa komissiossa ja käsittelee suurinta osaa merkittävistä asiaan liittyvistä kysymyksistä. Komissio määritteli 10.5.2005 annetussa Haagin ohjelmaa koskevassa tiedonannossaan oikeus-, vapaus- ja turvallisuusasioiden pääosaston työn kymmenen ensisijaista tavoitetta. Komissio korostaa saatavuusperiaatteen,

joka on keskeinen komission lähestymistavassa, ja perusoikeuksien suojan tasapainottamista.

- Toinen pääosasto, joka käsittelee tietosuojan kannalta merkittäviä asioita, on tietoyhteiskunnan ja viestintien pääosasto. Tämän pääosaston vuonna 2005 käsittelemät asiat eivät olleet määrällisesti merkittäviä Euroopan tietosuojavaltuutetun neuvontatehtävissä, mutta tämän odotetaan muuttuvan vuonna 2006.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on kehittänyt menettelyjä koskevan työmenetelmän. Hän pohjasi painopisteensä komission vuoden 2005 työohjelmaan sekä toimielinten muihin tärkeisiin suunnitteluvälineisiin. Joitakin asioita lisättiin Euroopan tietosuojavaltuutetun aloitteesta. Asiat on luokiteltu joko ”ensisijaisiksi”, jolloin ne edellyttävät Euroopan tietosuojavaltuutetun aktiivista toimintaa varhaisessa vaiheessa ja ainakin tämän virallista lausuntoa, tai ”toissijaisiksi”, jolloin ei edellytetä aktiivista toimintaa (eikä välttämättä virallista lausuntoa).

Euroopan tietosuojavaltuutettu aikoo asettaa painopisteensä samalla tavalla tulevina vuosina ja tiedottaa komissiolle alustavista päätelmistään.

3.3 Lainsäädäntöehdotukset

3.3.1 Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnot vuonna 2005 ⁽¹⁸⁾

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta neuvoston päätökseksi rikosrekisteritietojen vaihtamisesta, 13.1.2005

Tämä komission ehdotus on ajallisesti rajattu, ja sen on tarkoitus olla ratkaisu rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevien säännösten puuttumiseen, kunnes uusi tietojenvaihtojärjestelmä on perustettu. Heräte ehdotuksen tekemiseen tuli tapaus Fourniret’sta. Tapaus herätti paljon kohua ja koski Belgiaan muuttanutta Ranskan kansalaista. Belgian viranomaisilla ei ollut tietoa hänen aiemmista pedofiiliatuomioistaan. Ehdotus sisältää kaksi uutta säännöstä tuomioita koskevasta tietojenvaihdosta.

Euroopan tietosuojavaltuutetun melko lyhyt lausunto on nähtävä asian kiireellisuuden ja toimenpiteen

⁽¹⁸⁾ Ks. liite F.

väliaikaisuuden valossa. Euroopan tietosuojavaltuutettu ehdotti rajoittumista tietojenvaihtoon tiettyjä vakavia rikoksia koskevista tuomioista. Lisäksi hän ehdotti rekisteröidyn tietosuojaa koskevien suojatoimien määrittämistä.

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi viisumitietojärjestelmästä (VIS) ja lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäviä viisumeja koskevasta jäsenvaltioiden välisestä tietojenvaihdosta, 23.3.2005

Komission ehdotuksen tavoitteena on yhteisen viisumipolitiikan hallinnon parantaminen helpottamalla jäsenvaltioiden välistä tietojenvaihtoa. Viisumitietojärjestelmä perustuu keskitettyyn arkkitehtuuriin ja käsittää tietokannan, johon viisumihakemusten tiedot tallennetaan: siinä on keskusviisumitietojärjestelmä (CS-VIS) ja kussakin jäsenvaltiossa käytössä olevat kansalliset käyttöliittymät (NI-VIS). Asetuksessa esitetään, että biometriset tiedot (valokuva ja sormenjäljet) otetaan käyttöön hakemusmenettelyssä ja että ne tallennetaan keskustietojärjestelmään. VIS sisältää biometrisiä tietoja (ja mahdollistaa niiden vaihdon) ennennäkemättömän määrän (20 miljoonan viisumihakemuksen tiedot vuosittain) ja mahdollisuuden 100 miljoonaan tietueen tallentamiseen viiden vuoden enimmäissäilyttämisaikalla.

Euroopan tietosuojavaltuutettu toteaa, että yhteisen viisumipolitiikan kehittäminen edellyttää tehokasta merkityksellisten tietojen vaihtoa. VIS on yksi mahdollinen järjestelmä sujuvan tiedonkulun varmistamiseksi. Tällainen uusi väline tulisi kuitenkin rajoittaa tietojen keruuseen ja vaihtoon, jos tällainen keruu tai vaihto on tarpeen yhteisen viisumipolitiikan kehittämiseksi ja on oikeassa suhteessa tähän tarkoitukseen. Lainvalvontaviranomaisten automaattinen pääsy VISiin ei vastaa tätä tarkoitusta.

Biometrinen tietojen käytön osalta VISissä Euroopan tietosuojavaltuutettu myöntää, että biometriikan käytöllä on etunsa, mutta haluaa korostaa tällaisten tietojen käytön huomattavia vaikutuksia ja ehdottaa, että käyttöä varten määriteltäisiin tiukat suojatoimet. Lisäksi sormenjälkien tekniset puutteet edellyttävät, että kehitetään varajärjestelmämenettelyjä, jotka otetaan huomioon ehdotuksessa, jotta vältettäisiin mahdolliset seuraukset suurelle joukolle ihmisiä.

Ulkorajoilla tehtävien viisumitarkastusten osalta Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoi, että viisumi-

tarkastuksista vastaavien viranomaisten pääsy pelkästään suojatun mikrokirun tietoihin riittää ja näin voidaan välttää pääsy keskustietokantaan.

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta neuvoston päätökseksi matkustajatietojen (API) / matkustajarekisteritietojen (PNR) käsittelemistä koskevan sopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön ja Kanadan hallituksen välillä, 15.6.2005

Tämä sopimus on toinen kolmansien maiden kanssa näissä asioissa tehtävien sopimusten sarjassa. Euroopan parlamentti on vienyt ensimmäisen, Amerikan yhdysvaltojen kanssa tehdyn sopimuksen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen, ja Euroopan tietosuojavaltuutettu tuki parlamentin johtopäätöksiä (ks. 3.4.2 kohta). Euroopan tietosuojavaltuutettu tähdensi lausunnossaan Kanadan ja Amerikan yhdysvaltojen kanssa tehtyjen sopimusten eroja:

- Ehdotukseen sisältyy ”tarjontamenettely”, mikä ansiosta Euroopan yhteisön lentoyhtiöt voivat valvoa tietojen siirtämistä Kanadan viranomaisille, vastakohtana tietoja pyytävän tahon aloitteeseen perustuvalla menettelyllä.
- Kanadan viranomaisten sitoumukset ovat sitovia.
- Siirrettävä PNR-tietojen luettelo on rajoitetumpi, ja siinä suljetaan pois arkaluonteisten tietojen siirtäminen.
- Kanadan tietosuojalainsäädäntö on paljon kehittyneempi kuin Yhdysvaltojen.

Euroopan tietosuojavaltuutettu hyväksyi ehdotuksen sisällön tärkeimmiltä osiltaan. Hän katsoi kuitenkin, että sopimus johtaa direktiivin 95/46/EY muuttamiseen ja sen vuoksi Euroopan parlamentin suostumus olisi tarvittu ennen sopimuksen tekemistä.

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sellaisten tietojen säilyttämisestä, joita käsitellään yleisten sähköisten viestintäpalvelujen yhteydessä, ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta, 26.9.2005

Tämä ehdotus tehtiin, kun terrori-iskuista oltiin yhä huolestuneempia, ja se liittyy läheisesti terrorismin (ja muiden vakavien rikosten) torjuntaan Lontoossa heinäkuussa 2005 tehtyjen pommi-iskujen jälkeen.

Euroopan tietosuojavaltuutetun mukaan ehdotus on erityisen tärkeä:

- Ensimmäistä kertaa yhteisön säädös velvoittaa yksityiset tahot säilyttämään tietoja rikoslainsäädännön täytäntöönpanemiseksi. Lähtökohta on vastakkainen voimassa oleville EY-oikeuden velvoitteille, sillä nyt säädetään, että televiestintäpalvelujen tarjoajat saavat kerätä ja tallentaa liikennetietoja ainoastaan tarkoituksiin, jotka liittyvät suoraan itse liikenteeseen, myös laskutukseen. Tiedot on hävitettävä jälkeensä (poikkeuksia lukuun ottamatta).
- Kyseessä on velvoite, joka koskee välittömästi kaikkia EU-kansalaisia.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on tietoinen siitä, että tiettyjen julkisten sähköisten palvelujen liikenne- ja paikkatietojen asianmukainen saatavuus voi olla kyseisille lainvalvontaviranomaisille keskeinen väline ja lisätä henkilöiden fyysistä turvallisuutta. Euroopan tietosuojavaltuutettu totesi lausunnossa kuitenkin, ettei tämä ilman muuta merkitse tarvetta ehdotuksessa esitettyihin uusiin välineisiin. Euroopan tietosuojavaltuutetun mukaan tarvetta uuteen velvoitteeseen – sen täydessä laajuudessa – säilyttää tietoja ei ole osoitettu asianmukaisesti.

Euroopan tietosuojavaltuutettu totesi, että tietojen säilyttämistä koskeva säädös saatetaan joka tapauksessa hyväksyä, ja painotti lausunnossa toimenpiteiden oikeasuhteisuutta. Hän korosti, ettei pelkkä liikenne- ja paikkatietojen säilyttäminen sinällään ole riittävä tai toimiva ratkaisu. Tarvitaan myös muita toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että viranomaiset saavat suoraan ja nopeasti tiettyssä tapauksessa tarvittavat tiedot. Lisäksi ehdotuksessa olisi rajattava tietojen säilytysajat, rajattava tallennettavien tietojen määrä ja säädettävä riittävästä suojaustoimista.

Euroopan tietosuojavaltuutettu pyysi ehdotukseen seuraavia muutoksia:

- erityisiä säännöksiä, jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten pääsyä tietoihin ja tietojen myöhempiä käyttöä
- tietosuoja koskevia lisäsuojatoimia ja muita kannustimia tarjoajille, jotta nämä investoisivat riittävästi tekniseen infrastruktuuriin, myös lisäkustannusten korvaamista rahallisesti.

Lopuksi Euroopan tietosuojavaltuutettu vastusti jyrkästi oikeudellista perustelua, että ensimmäiseen pilariin kuuluva ehdotus ei voi sisältää sääntöjä poliisi- ja oikeusviranomaisten pääsystä tietoihin.

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksista, jotka koskevat Schengenin toisen sukupolven tietojärjestelmää (SIS II), 19.10.2005

Schengenin tietojärjestelmä (SIS) on EU:n laaja tietotekninen järjestelmä, joka perustettiin vuonna 1995 kompensoivaksi järjestelmäksi, kun tarkastukset Schengen-alueen sisärajoilla lopetettiin. Uusi Schengenin toisen sukupolven tietojärjestelmä (SIS II) korvaa nykyisen järjestelmän, jotta myös EU:n uudet jäsenvaltiot voidaan liittää Schengen-alueeseen. Uudessa järjestelmässä on myös joitakin uusia ominaisuuksia: järjestelmän käyttöoikeuksia on laajennettu (Europol, Eurojust, jäsenvaltioiden syyttäjät, ajoneuvojen rekisteröinnistä vastaavat viranomaiset), ilmoitukset voi linkittää, uusia tietoluokkia on lisätty, mukaan lukien biometriset tiedot (sormenjäljet ja valokuvat). Schengenin säännöstö, joka laadittiin hallitusten välisenä yhteistyönä, muunnetaan kokonaisuudessaan perinteiseksi EU:n lainsäädännöksi, minkä Euroopan tietosuojavaltuutettu panee tyytyväisenä merkille.

Ehdotuksiin SIS II -järjestelmän perustamiseksi kuuluvat ennen kaikkea asetusehdotus, joka kattaa ensimmäisen pilarin (maahanmuutto) näkökohdat SIS II -järjestelmässä, ja asetusehdotus, joka kattaa SISin käytön kolmanteen pilariin kuuluvissa asioissa⁽¹⁹⁾. EU:n perustamissopimuksen takia on välttämätöntä säännellä yhtä järjestelmää kahden välineen avulla. Lopputulos on kuitenkin erittäin monimutkainen, ja tämä edellytti koko lainsäädäntöympäristön huolellista tarkastelemista. Euroopan tietosuojavaltuutettu korosti, että oli uusi järjestelmä kuinka monimutkainen tahansa, sen on varmistettava tietosuojan korkea taso, oltava kansalaisten ja tietojen keskenään jakavien viranomaisten ennakoitavissa ja johdonmukainen, kun sitä sovelletaan eri yhteyksissä (ensimmäisessä ja kolmannessa pilarissa).

Euroopan tietosuojavaltuutettu piti näiden ehdotusten useita kohtia myönteisinä ja parannuksena nykytilanteeseen, mutta ehdotukset antoivat myös aihetta

⁽¹⁹⁾ On myös kolmas ehdotus: asetusehdotus, joka perustuu V osastoon (liikenne) ja joka koskee erityisesti ajoneuvojen rekisteröimisestä vastaavien viranomaisten oikeutta käyttää SISin tietoja.

huoleen: koska SIS II -järjestelmään on lisätty uusia toimintoja, mikä voi lisätä järjestelmän vaikutuksia yksityiselämään, olisi suojatoimia tiukennettava. Näitä kuvailtiin lausunnossa. Erityisesti on huomattava seuraavat:

- SIS II -järjestelmän käyttöoikeutta ei voida antaa uusille viranomaisille ilman erittäin hyviä perusteita. Käyttöoikeuksia tulisi rajoittaa mahdollisimman pitkälle sekä tietojen saatavuuden että tiedonsaantiin oikeutettujen henkilöiden osalta.
- Ilmoitusten linkittäminen ei saa koskaan epäsuorastikaan johtaa käyttöoikeuksien muutokseen.
- Vaikuttaa siltä, että biometrinen tietojen mukaan ottamisen vaikutuksia ei ole tutkittu riittävästi ja näiden tietojen luotettavuutta on ehkä liioiteltu. Biometrinen tietojen käyttäminen voi kuitenkin parantaa järjestelmän tehokkuutta ja auttaa henkilöllisyyden väärinkäytön kohteeksi joutuneita henkilöitä.
- Järjestelmän valvonta on varmistettava johdonmukaisesti ja kattavasti sekä Euroopan että jäsenvaltioiden tasolla.

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta neuvoston puitepäätökseksi rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta, 19.12.2005

Tämän komission ehdotuksen tavoitteena on kolmanteen pilariin – yhdenmukaistamattoman kansallisen lainsäädännön alueeseen – liittyvien yhteisten tietosuojavaltuutettujen kehittäminen. Tämä oikea-aikainen ehdotus on yhtä tärkeä kuin tietosuojadirektiivi (95/46/EY) ja Euroopan neuvoston yleissopimus 108. Lausunnossaan Euroopan tietosuojavaltuutettu oli tyytyväinen ehdotukseen, jonka tavoitteena on varmistaa, että henkilötietojen suojan perusoikeus varmistetaan myös EU:n jäsenvaltioiden lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten välisen kasvaneen henkilötietojen vaihdon osalta.

Henkilötietojen tehokas suoja ei ole tärkeää pelkästään rekisteröidyille, vaan se vaikuttaa osaltaan myös itse poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön onnistumiseen. Euroopan tietosuojavaltuutettu korosti, että on tärkeää varmistaa yhdenmukaisuus voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (erityisesti direktiivin 95/46/EY ja yleissopimuksen 108) kanssa sekä sää-

tää uusia sääntöjä, joissa otetaan huomioon lainvalvonnan erityisluonne. On erittäin tärkeää, että tärkeimmät tietosuojasäännöt kattavat kaikki poliisi- ja oikeudelliset tiedot, eivät ainoastaan jäsenvaltioiden välillä vaihdetut tiedot vaan myös tiedot, joita käytetään jonkin maan sisällä.

Euroopan tietosuojavaltuutetun mukaan henkilötietoja olisi kerättävä ja käsiteltävä nimenomaisesti määriteltyihin tarkoituksiin (tietty rikos, tietty tutkinta jne.) ja muu käyttö olisi sallittava vain erittäin tiukoin ehdoin. Lisäksi eri henkilöryhmiä – epäillyt, tuomitut, uhrit, todistajat, yhteyshenkilöt – koskevia tietoja on ehdottomasti käsiteltävä erilaisin, tarkoituksenmukaisin edellytyksin ja suojatoimin, on otettava käyttöön automaattisia yksittäispäätöksiä koskevat erityissäännökset ja henkilötietojen vaihto kolmansien maiden kanssa on suojattava asianmukaisesti.

3.3.2 Horisontaaliset aiheet

Tarve ehkäistä rikoksia ja varautua terrorismin aiheuttamiin uhkiin sekä asteittainen kehitys vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen sisäisissä ja ulkoisissa näkökohdissa vaikuttivat EU:n toimielinten työohjelmiin ja näin ollen Euroopan tietosuojavaltuutetun asialistaan. Tämän vuoksi Euroopan tietosuojavaltuutettu työskenteli vuonna 2005 entistä monimutkaisemmassa oikeudellisessa ja institutionaaliossa ympäristössä ja monenlaisten aloitteiden parissa, jotka eivät koskeneet ainoastaan henkilöiden vapaaseen liikkumiseen liittyvää politiikkaa (ensimmäinen pilari) vaan myös poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa (kolmas pilari).

Euroopan tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen, että hänen neuvontatehtävänsä kolmannen pilarin säädösehdotusten yhteydessä otettiin huomioon komission käytännössä järjestää kolmannen pilarin säädösehdotuksiaan koskevia epävirallisia ja virallisia kuulemisia. Toiveena on, että seuraavaksi Euroopan tietosuojavaltuutetun kuuleminen (ensimmäisen ja kolmannen pilarin asioissa) tehtäisiin entistä näkyvämmäksi myös toimielinten ulkopuolella mainitsemalla Euroopan tietosuojavaltuutetun kuuleminen ehdotusten johdanto-osassa.

EU-sopimuksen pilarirakenne on tuonut esiin uusia kysymyksiä ja haasteita, jotka eivät johdu ainoastaan päätöksentekoprosessiin osallistuvista eri toimijoista vaan myös siitä, että eri oikeusperustojen ja sää-

dösehdotusten välillä on päällekkäisyyttä ja keskinäisvaikutusta. Esimerkkejä tästä löytyy monista vuonna 2005 annetuista Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnoista. Matkustajarekistereitä Kanadan osalta ja televiestintätietojen säilyttämistä koskevissa lausunnoissaan Euroopan tietosuojavaltuutettu tarkasteli suojatoimia ja edellytyksiä tapauksissa, joissa kaupallisiin tarkoituksiin kerättyjä henkilötietoja käytetään rikosentorjunnassa. Lausunnossaan tietojen säilyttämisestä Euroopan tietosuojavaltuutetun oli tarkasteltava rinnakkaisia ehdotuksia ja annettava lausunto sopivimmasta oikeusperustasta. SIS II -lausunto puolestaan koski säädöskokonaisuutta, ja siinä käsiteltiin ensimmäisen ja kolmannen pilarin näkökohtia ehdotetun järjestelmän osalta.

Tässä yhteydessä Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrki varmistamaan mahdollisimman hyvin tietosuojasäännösten johdonmukaisuuden kaikessa EU-lainsäädännössä huolimatta pilarirakenteesta sekä päätöksentekomenettelyjen ja institutionaalisten toimijoiden eroista. Tämä lähestymistapa selittää Euroopan tietosuojavaltuutetun myönteisen kannan lausunnossa komission ehdotuksesta tietosuoja koskeväksi puitepäätökseksi, jonka tavoitteena oli EU:n yhteisten tietosuojavaatimusten asettaminen poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön alalla.

Toimintapolitiittisen asiakirjansa mukaisesti Euroopan tietosuojavaltuutettu käytti suhteellisuusperiaatetta yhtenä toimintaansa ohjaavana tärkeänä periaatteena säädösehdotuksia koskevissa lausunnoissaan: henkilötietojen käsittely on sallittua vain, jos se on välttämätöntä, ja edellyttäen, että jokin vähemmän yksityiselämään puuttuva tapa ei ole yhtä tehokas. Tämä arviointi tehtiin laajemmasta näkökulmasta ottaen huomioon kaikki erilaiset, joskus toisilleen vastakkaiset yleisen edun vaatimukset. Euroopan tietosuojavaltuutetun lähestymistapa oli mahdollisimman ennakoiva: hän ehdotti toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoisia ratkaisuja, joilla voidaan vastata lainvalvonnan tarpeisiin ja samalla suojata paremmin perusoikeus henkilötietojen suojaan. Lausunnossaan kolmanteen pilariin liittyvää tietosujaa koskevasta puitepäätöksestä Euroopan tietosuojavaltuutettu korosti, että joissakin tapauksissa hyvä tietosuoja voi palvella sekä rekisteröityjen että poliisi- ja oikeusviranomaisten tarpeita.

Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi kaikissa tapauksissa lausuntonsa lainsäädäntöprosessin varhaisessa vaiheessa, jotta sekä kansalaiset että asiaankuu-

lut institutionaaliset toimijat saattoivat ottaa hänen näkemyksensä asianmukaisesti huomioon. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu käytti yhä enemmän mahdollisuuttaan antaa epävirallinen lausunto ennen komission virallisen ehdotuksen antamista.

3.4 Muu kuulemiseen liittyvä toiminta

3.4.1 Tausta-asiakirjat

Vuonna 2005 Euroopan tietosuojavaltuutettu kiinnitti enemmän huomiota asiakirjoihin, jotka edeltävät virallisia ehdotuksia, esimerkiksi komission tiedonantoihin. Tällaiset asiakirjat ovat usein pohjana säädösehdotuksissa valituille toimintavaihtoehdoille, ja Euroopan tietosuojavaltuutettu pitää niihin reagoimista hyvänä tilaisuutena esittää näkemyksensä tietosuojapolitiikan pitkän aikavälin näkökohdista.

Tällainen tilaisuus oli vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen ulkoista ulottuvuutta koskeva komission tiedonanto. Tiedonannossa esitetään vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen ulkoista ulottuvuutta koskeva strategia. Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoi, että ulkoiset ja sisäiset näkökohdat liittyvät olennaisesti yhteen, ja rohkaisi komissiota edistämään ennakoivasti henkilötietojen suojaa kansainvälisellä tasolla tukemalla kahden- ja monenvälisiä lähestymistapoja kolmansien maiden kanssa ja yhteistyössä muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa.

3.4.2 Väliintulot Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa

Vuonna 2005 Euroopan yhteisöjen tuomioistuin antoi ensimmäisen kerran mahdollisuuden Euroopan tietosuojavaltuutetun väliintuloon kahdessa yhteisöjen tuomioistuimeen viedyssä asiassa. Näissä Euroopan parlamentti pyysi EY:n ja Amerikan yhdysvaltojen välisestä, lentoyhtiöiden PNR-tietojen käsittelemistä ja siirtämistä Yhdysvalloille koskevasta sopimuksesta annetun neuvoston päätöksen kumoamista. Euroopan parlamentti pyysi myös kumoamaan komission päätöksen Yhdysvalloille toimitettavien matkustajarekisteriin sisältyvien henkilötietojen suojan riittävästä tasosta.

Euroopan tietosuojavaltuutettu tuki Euroopan parlamentin päätelmiä ja esitti tuomioistuimelle kirjalliset huomautukset. Euroopan tietosuojavaltuutetun kannat esitettiin myös suullisessa käsittelyssä. Tärkeimmät seikat olivat seuraavat:

- Päätökset eivät salli yhteisön lentoyhtiöiden täyttää direktiivin 95/46/EY mukaisia velvoitteitaan, ja näin ollen niillä muutetaan direktiivin mukaisia velvoitteita (sillä kolmannen valtion kanssa tehty sopimus menee EU:n sisäisen säädöksen edelle).
- Päätökset loukkaavat perusoikeuksien suojaa.
- Komissio ylittää direktiivin 25 artiklan mukaisen harkintavaltansa.

Julkisasiamies antoi 22. marraskuuta 2005 lausuntonsa, jossa hän ehdotti päätösten kumoamista, vaikkakin täysin eri perusteilla kuin Euroopan tietosuojavaltuutettu.

3.4.3 Hallinnolliset toimenpiteet

Vuonna 2005 Euroopan tietosuojavaltuutettu käytti neuvonantajan valtuuksiaan hallinnollisten toimenpiteiden ja erityisesti toimielinten ja elinten tietosuojan alan täytäntöönpanosääntöjen osalta seuraavasti:

Euroopan tietosuojavaltuutettu kehitti lähestymistavan tietosuojasta vastaavia henkilöitä koskeviin asetuksen 24 artiklan 8 kohdan mukaisiin erityisiin täytäntöönpanosääntöihin. Euroopan tietosuojavaltuutetun mukaan täytäntöönpanosääntöjen soveltamisalan olisi oltava mahdollisimman kattava ja sisällettävä näkökohdat, jotka vaikuttavat välittömästi rekisteröityihin, kuten oikeudet tiedonsaantiin, käyttöön, oikaisuun, valitukseen jne. Toimielinten ja elinten tietosuojasta vastaavilla henkilöillä on oltava tässä suhteessa tärkeä asema.

Koska tietosuojasta vastaaville henkilöille annetaan asetuksessa toimivalta asioiden tutkintaan (asetuksen liitteessä oleva 1 kohta), heillä on erinomainen tilaisuus käsitellä valituksia ensi vaiheessa ja yrittää ratkaista ongelmat sisäisesti.

Euroopan tietosuojavaltuutetulla oli mahdollisuus antaa neuvoja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen laatimien täytäntöönpanosääntöjen osalta hyvin tuloksin.

Euroopan tietosuojavaltuutetulle esitettiin myös monia muita kysymyksiä, jolloin hänellä oli mahdollisuus ilmaista kantansa.

Yksi kysymys koski neuvoston suorittamaa sotilashenkilöstön arviointia. Vaikka lopputuloksena oli, että käsittely ei kuulu asetuksen soveltamisalaan, Euroopan tietosuojavaltuutettu käytti mahdollisuutta antaa neuvoja rekisterinpitäjän käsitteestä ja yleisten tietosuojaperiaatteiden sovellettavuudesta.

Toinen vuoden 2005 lopulla käsitelty asia koski henkilöstön valokuvien julkaisemista komission intranetissa. Kuvat oli otettu kulkuluvista. Alkuvuonna 2006 annettiin kielteinen lausunto, jossa korostettiin, että asianomaisilta oli saatava suostumus.

Yksi kysymys koski henkilötietojen käsittelyä tilintarkastustuomioistuimessa sisäisten tarkastusten yhteydessä. Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoi, että kyseinen tietojen käsittely kuuluu asetuksen soveltamisalaan.

Joitakin yleisiä suuntaviivoja, etukäteistarkastuksen tarve mukaan lukien, annettiin OLAF:n tietosuojasta vastaavalle henkilölle eräiden EMOTR:n tukiosastosta rahoitettujen toimien edunsaajien osalta toteutettavista toimenpiteistä ⁽²⁰⁾.

Muita suosituksia annettiin eri aiheista, kuten tietojenkäsittelystä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen tehtävien ryhmävierailujen yhteydessä ja johtamistaitojen arviointia koskevien tietojen käyttöoikeuksista Euroopan keskuspankissa.

Tietosuojasta vastaavien henkilöiden työstä on vielä mainittava, että

- vastauksena komissiossa tietosuojasta vastaavan henkilön kysymykseen Euroopan tietosuojavaltuutettu suositteli tietosuojasta vastaavan henkilön nimeämistä kaikkiin toimielinten yhteisiin virastoihin; ajatus sisältyi tietosuojasta vastaavia henkilöitä koskevaan kannanottoon (ks. 2.2 kohta)
- tietosuojasta vastaavien henkilöiden kanssa järjestettiin useita kahdenvälisiä kokouksia neuvojen antamiseksi heitä koskevista asioista.

⁽²⁰⁾ Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto.

3.5 Näkymät vuonna 2006 ja siitä eteenpäin

3.5.1 Tekniikan kehitys

Komissio edistää innovoinnille, luovuudelle ja yhteiskuntaan osallisuudelle perustuvaa eurooppalaista tietoyhteiskuntaa, jonka perustana ovat kolme tärkeää tekniikkaa: lähes rajoittamaton kaistanleveys, rajaton tallennuskapasiteetti ja ajasta ja paikasta riippumattomat verkkoyhteydet. Tässä kohdassa Euroopan tietosuojavaltuutettu kuvaa sellaista uutta kehitystä, joka näistä tekniikoista todennäköisesti on seurauksena ja joka todennäköisesti vaikuttaa paljon tietosuojaan.

Henkilötietojen määritelmä sekä uusien ja syntymässä olevien tekniikoiden vaikutus

Direktiivissä 95/46/EY 'henkilötiedoilla' tarkoitetaan

"[...] kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä ('rekisteröity') koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella".

Henkilötietojen määritelmän soveltaminen uusiin tekniikoihin saattaa herättää uusia kysymyksiä, koska henkilötietojen määritelmän kahden tärkeän sanan merkitys ei ole enää itsestään selvä. Nämä sanat ovat "koskevia" ja "tunnistettavissa olevaa". Niiden soveltamiselle ovat haaste uudet tietojenkäsittelytavat kuten verkkopalvelut ja perinteisten teknisten esteiden (tehorajoitukset, rajoitettu lähetystaajuus, yksittäiset tiedot jne.) mureneminen. Tästä on hyvänä osoituksena kasvava RFID-tunnisteiden käyttö ja viestintäverkkojen voimakas kehittäminen, jonka tuloksena

- kaikki merkityt objektit sisältävät tulevaisuudessa henkilötietoja
- nämä merkityt objektit ja niiden haltijat ovat "aina aktiivisia"
- tuloksena oleva tietopaljous johtaa tallennettujen tietojen valtavaan määrään.

Radiotaajuustunnistus, lupaava ja haastava tekniikka

Vuonna 2005 Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän toimintaan radiotaajuustunnistuksen (RFID) alalla ja ilmaisi tyytyväisyytensä komission toteuttamiin alustaviin toimiin. Koska RFID-tunnisteet ovat ongelmallisia henkilötietojen suojan kannalta, tarvitaan kuitenkin perusteellisempaa tarkastelua. Kyseiset tekniikat eivät ole ongelmallisia ainoastaan siksi, että ne mahdollistavat henkilötietojen uudet keruutavat, vaan myös koska RFID-tunnisteet ovat tärkeä osa "älykästä ympäristöä". Siksi on tärkeää käydä neuvotteluja kaikkien sidosryhmien kesken.

Uudet älykkäät ympäristöt

Kansainvälisen televiestintäliiton selvityksen mukaan, joka julkistettiin Tunisissa pidetyssä YK:n huippukokouksessa ⁽²¹⁾, uusi tietoyhteiskunta rakentuu "asioiden Internetille", joka luo siltoja digitaalimaailman ja reaali maailman välille. Kyseisessä ympäristössä ajasta ja paikasta riippumattomien verkkoyhteyksien lisääntyminen on haaste keskitetyn rekisterinpitäjän sisältävälle tietosuojamallille.

Siirtymäkautena, jona käyttäjä navigoi älykkäissä ympäristöissä, on tärkeää ottaa käyttöön yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevat vaatimukset osana näiden ympäristöjen suunnittelua. Näihin uusiin tekniikoihin totuttautumiseen ja niiden hyväksymiseen laajamittaisesti eivät vaikuta ainoastaan älykkäiden ympäristöjen helppokäyttöisyys ja niiden tarjoamat uudet palvelut, vaan myös hyödyt, jotka saadaan hyvin suunnitelluista ja johdonmukaisista tietosuojatoimista. Yksi älykkäiden ympäristöjen suurimpia haasteita on niiden jatkuvasti tuottamien tietojen asianmukainen hallinta.

Henkilöllisyyden tunnistamisjärjestelmät

Henkilöllisyyden tunnistamisjärjestelmiä pidetään yhtenä uusien sähköisen hallinnon palvelujen avaintekijöistä. Näihin järjestelmiin on kiinnitettävä erityistä huomiota tietosuojan näkökulmasta. Henkilöllisyyden tunnistamisjärjestelmien osalta voidaan nähdä kahden perustavan prosessin, tunnistusprosessin ja henkilöllisyyden määrittämisen, muuntaminen digitaaliseen muotoon. Molemmat perustuvat henkilötietojen, kuten biometristen tietojen, käyttöön.

⁽²¹⁾ ITU Internet reports 2005: *The Internet of things*, November 2005 (<http://www.itu.int/osg/spu/publications/internetofthings>).

Asianmukaisten vaatimusten vahvistaminen on ratkaiseva edellytys sen varmistamiselle, että nämä prosessit ovat tietosuojalainsäädännön mukaisia. Kyseisten vaatimusten määrittäminen on strategisesti erittäin tärkeää, sillä yksi tavoitteista on laajan yhteentoimivuuden saavuttaminen liikkuvuuden edistämiseksi Lissabonin tavoitteiden mukaisesti.

Viimeaikaisilla Yhdysvaltojen aloitteilla, joissa määriteltiin uudet vaatimukset kaikkien valtion työntekijöiden ja alihankkijoiden osalta, tulee varmasti olemaan suuri vaikutus kansainvälisiin vaatimuksiin. EU:n on vahvistettava tällä alueella jo tehtyjä investointeja ja käynnistettävä uusia aloitteita tietosuoja-vaatimukset huomioon ottaen. Lisäksi johdonmukaiset tietosuoja-vaatimukset ovat auttaneet hallitsemaan riskiä väärän henkilöllisyyden käytöstä, joka on suuri uhka henkilöllisyyden hallintajärjestelmille ja joka on toistaiseksi pysynyt melko alhaisena.

Biometrian aikakausi

Biometriset tiedot sisältyvät lukuisiin Euroopan komission vuonna 2005 tekemiin ehdotuksiin. Nämä ensimmäiset aloitteet helpottavat biometrinen tunnistamisen käytön hyväksymistä muutenkin Euroopan kansalaisten arkielämässä. EU:n toimielimillä onkin suuri vastuu siitä, miten nämä tekniikat toteutetaan.

Lausunnossaan Schengenin toisen sukupolven tietojärjestelmää (SIS II) koskevista ehdotuksista Euroopan tietosuoja-vaalutettu ehdotti yhteisten perusvaatimusten luettelon laatimista ottaen huomioon biometrinen tietojen arkaluonteisuuden. Luetteloa olisi sovellettava kaikkiin biometrisia tietoja käyttäviin järjestelmiin niiden luonteesta riippumatta. Monitieteellisen paneelin olisi vahvistettava se. Tällöin ei saisi tyytyä pelkkään vaatimusten määrittelyyn luettelemalla käyttäjän tietosuoja-oikeudet varmistavat toteutustavat. Euroopan tietosuoja-vaalutettu ehdotti seuraavaa viitteellistä luetteloa: varamenettely, kohdennettu vaikutustenarviointi, rekisteröintimenettelyn korostaminen ja tarkkuuden huomiointi.

3.5.2 Viimeaikainen kehitys toimintapolitiikassa ja lainsäädännössä

Lausunnot ja muut väliintulot

Euroopan tietosuoja-vaalutettu sai vuoden 2005 viimeisenä kuukautena uusia kuulemispyyntöjä komission poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön aloilla

tekemistä ehdotuksista. Tietosuoja-vaalutettu antaa lausuntonsa vuoden 2006 ensimmäisten kuukausien aikana.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä komission 12. lokakuuta 2005 hyväksymään ehdotukseen neuvoston puitepäättökseksi saatavuusperiaatteen mukaisesta tietojenvaihdosta. Tämän periaatteen mukaan, joka otettiin käyttöön Haagin ohjelmassa, yhden jäsenvaltion kansallisten lainvalvontaviranomaisten hallussa olevan rikosentorjuntaan tarkoitettun tiedon olisi oltava myös muiden EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten käytössä. Kyseinen ehdotus liittyy läheisesti kolmannen pilarin tietosuoja koskevaan ehdotukseen.

Tämä ehdotus on nähtävä lisäksi osana EU:n jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tiedonvaihdon yleistä kasvusuuntausta. Rinnakkaisia oikeudellisia välineitä on ehdotettu eri yhteyksissä: seitsemän jäsenvaltion allekirjoittama Prümin sopimus (josta käytetään toisinaan nimitystä ”Schengen III”) on vain yksi esimerkki. Tämä vahvistaa sen, että henkilötietosuoja koskevaa kattavaa oikeuskehystä pidetään suotavana kolmannessa pilarissa riippumatta siitä, hyväksytäänkö saatavuusperiaatetta koskeva ehdotus vai ei, kuten todetaan kolmannen pilarin tietosujaa koskevassa tietosuoja-vaalutetun lausunnossa.

Toinen suuntaus liittyy ehdotuksiin, joilla pyritään laajentamaan lainvalvontaviranomaisten (joihin kuuluu usein Europol) tutkintavaltuuksia siten, että heille annetaan oikeus käyttää tietokantoja, joita ei alun perin ole kehitetty lainvalvontatarkoituksiin. Komissio antoi 24. marraskuuta 2005 ehdotuksen neuvoston päätökseksi sisäisestä turvallisuudesta vastaavien jäsenvaltioiden viranomaisten ja Europolin pääsystä tekemään hakuja viisumitietojärjestelmästä. Euroopan tietosuoja-vaalutetun antoi tätä ehdotusta koskevan lausunnon 24. tammikuuta 2006. Lisäksi komission tiedonannossa eurooppalaisten tietokantojen tehokkuuden parantamisesta, yhteentoimivuuden lisäämisestä ja synergioista ehdotetaan nimenomaisesti, että sisäisestä turvallisuudesta vastaaville viranomaisille annettaisiin oikeus käyttää muita suuria tietokantoja, joista esimerkkeinä mainittakoon SIS II (ensimmäinen pilari) ja Eurodac. On selvää, että tietosuoja-vaalutettu aikoo seurata tiiviisti tätä kehitystä ottaen huomioon sen, että tietosujaa koskevien keskeisten periaatteiden ja sisä-

sestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten etujen välillä on vallittava tasapaino.

Komission on lisäksi hyväksyttävä ehdotus neuvoston puitepäättökseksi rikosrekisteritietojen vaihdosta. Tässä ehdotuksessa vahvistettaisiin järjestelyjä koskevat toimenpiteet, joilla säädeltäisiin jäsenvaltioiden välistä tuomittuja henkilöitä koskevien tietojen tallennusta ja vaihtoa. Ehdotuksella olisi määrä korvata 'kiireellinen toimenpide', josta Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi lausuntonsa 13. tammikuuta 2005 (ks. edellä).

Tietoyhteiskunnan ja tiedotusvälineiden pääosasto aloitti vuoden 2005 lopussa sähköistä viestintää ja sähköisiä palveluja koskevien EU:n säädösten tarkistuksen, johon kuuluu myös direktiivin 2002/58/EY tarkistus. Euroopan tietosuojavaltuutettu aikoo seurata tiiviisti tätä prosessia ja esittää ajatuksensa tämän alan tulevasta sääntelystä.

Keskipitkän ja pitkän aikavälin painopiste

On selvää, että komission työohjelma määrittää suurelta osin, mitä asioita Euroopan tietosuojavaltuutettu käsittelee. Tietosuojavaltuutetun työtä vuosina 2006 ja 2007 on tarkasteltava tästä näkökulmasta: muutokset komission vahvistamissa painopisteissä voivat johtaa Euroopan tietosuojavaltuutetun työohjelmassa tehtäviin muutoksiin.

Euroopan tietosuojavaltuutetun työn kuulemista koskeva osio keskittyi vuonna 2005 lähes yksinomaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen. Hänen useimpien väliintulojensa taustalla oli terrorismin ja/tai muun (vakavan) rikollisuuden

torjuntaan ja/tai kolmansien maiden kansalaisten EU:n alueelle tuloon liittyvien tiedonvaihtotarpeiden lisääntyminen jäsenvaltioiden sisärajoilla.

Vuoden 2006 toimintastrategiaa koskevassa komission tiedonannossa ja vuotta 2006 koskevassa komission lainsäädäntö- ja työohjelmassa asetetaan painopisteet vuodeksi 2006 ja vähemmässä määrin myöhemmiksi vuosiksi. Euroopan tietosuojavaltuutettu pitää vaurauteen ja turvallisuuteen liittyviä kehitysnäkymiä tärkeimpinä. Suuntauksat muuttuvat näiden kehitysnäkömien puitteissa.

– Vaurauden osalta Euroopan tietosuojavaltuutettu aikoo seurata tarkasti uusia aloitteita, jotka koskevat eurooppalaisen tietoyhteiskunnan kehittämistä. Lyhyellä aikavälillä on kiinnitettävä huomiota sähköistä viestintää koskevien säädösten tarkistukseen.

– Turvallisuuden osalta: vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella saattavat muut teknologiseen kehitykseen liittyvät painopisteet tulla hallitseviksi. Tähän kehitykseen kuuluvat esimerkiksi biometriikka ja entistä suuremmat tietokantojen julkisiin ja yksityisiin haltijoihin kohdistuvat ja lainvalvontatarkoituksessa tapahtuvan pääsyn sallimista koskevat paineet. Komissio esitti tässä yhteydessä keskeisenä aloitteena poliisivoimille pääsyä tietokantoihin, joita käytetään ulkorajojen valvontaan.

Yleisesti ottaen muiden alojen, kuten sähköisen viestinnän ja lääketieteellisten tietojen, merkitys kasvaa entisestään.

4 Yhteistyö

4.1 29 artiklan mukainen tietosuojatyöryhmä

Direktiivin 95/46/EY 29 artiklalla perustettiin tietosuojatyöryhmä. Se on itsenäinen elin, joka neuvoo henkilötietojen suojaa koskevista asioista direktiivin soveltamisalalla. Sen tehtävät määritellään direktiivin 30 artiklassa, ja ne ovat seuraavat:

- antaa Euroopan komission käyttöön jäsenvaltioiden asiantuntemusta tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä
- edistää direktiivin yleisten periaatteiden yhdenmukaista soveltamista kaikissa jäsenvaltioissa tietosuojan valvontaviranomaisten välisen yhteistyön avulla
- neuvoa komissiota kaikissa luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin vaikuttavissa, henkilötietojen käsittelyä koskevista toimenpiteistä ja
- esittää suosituksia suurelle yleisölle ja erityisesti yhteisön toimielimille henkilöiden tietosuojaa Euroopan yhteisössä koskevista kysymyksistä.

Työryhmä koostuu kunkin jäsenvaltion valvontaviranomaisten edustajista, yhteisön toimielimiä ja elimiä varten perustetun viranomaisen edustajasta sekä komission edustajasta. Komissio myös vastaa työryhmän sihteeristötehtävistä.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on ollut 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän varsinainen jäsen vuoden 2004 alkupuolesta lähtien. Asetuksen (EY) N:o 45/2001 46 artiklan g kohdan mukaan Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistuu työryhmän toimintaan. Se katsookin, että työryhmä on erittäin tärkeä foorumi kansallisten valvontaviranomaisten

kanssa tehtävälle yhteistyölle. On myös selvää, että työryhmällä olisi oltava keskeinen asema direktiivin yhdenmukaisessa soveltamisessa ja sen yleisten periaatteiden tulkinnassa. Tämä on toinen tärkeä syy siihen, että Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistuu aktiivisesti työryhmän toimintaan.

Edellä mainitun asetuksen 46 artiklan f kohdan i alakohdan mukaan Euroopan tietosuovaltuutetun on myös tehtävä yhteistyötä kansallisten valvontaelinten kanssa siinä määrin kuin niille kuuluvien tehtävien hoitaminen sitä edellyttää, erityisesti vaihtamalla hyödyllisiä tietoja ja pyytämällä ja antamalla muuta apua niiden tehtävien suorittamiseksi. Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti. Euroopan tietosuojavaltuutettu myös osallistuu kansallisten kollegoidensa pyynnöstä erityiskysymyksiä käsitteleviin kansallisiin tapahtumiin. Kansallisten viranomaisten kanssa tehtävän suoran yhteistyön merkitys kasvaa Eurodacin ja ehdotetun viisumitietojärjestelmän (VIS) kaltaisten kansainvälisten järjestelmien yhteydessä, koska ne edellyttävät tehokasta yhteistä valvontaa (ks. 2.8 kohta).

Työryhmä antoi vuonna 2005 useita lausuntoja lainsäädäntöehdotuksista, joista oli asetuksen 28 artiklan 2 kohdan perusteella pyydetty myös Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto. Viime mainitun lausunto on EU:n lainsäädäntöprosessin pakollinen osa, mutta työryhmän lausunnot ovat tietysti myös hyvin hyödyllisiä etenkin siksi, että niihin saattaa sisältyä kansallisesta näkökulmasta esitettyjä lisähuomautuksia.

Näin ollen Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän lausuntoihin, jotka ovatkin olleet varsin yhteneviä niitä edeltäneiden Euroopan tietosuojavaltuutetun lausuntojen kanssa. Seuraavassa esitetään

joitakin esimerkkejä työryhmän ja Euroopan tietosuojavaltuutetun ⁽²²⁾ välisestä synergiasta:

- lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi viisumitietojärjestelmästä (VIS) ja lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäviä viisumeja koskevasta jäsenvaltioiden välisestä tietojenvaihdosta (KOM(2004) 835 lopullinen), annettu 23. kesäkuuta 2005 (WP 110) ⁽²³⁾
- lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sellaisten tietojen säilyttämisestä, joita käsitellään yleisten sähköisten viestintäpalvelujen yhteydessä, ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta (KOM(2005) 438 lopullinen), annettu 21. lokakuuta 2005 (WP 113)
- lausunnot ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (KOM(2005) 230 lopullinen) ja ehdotuksesta neuvoston päätökseksi toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä (KOM(2005) 236 lopullinen) sekä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ajoneuvojen rekisteröintitodistusten myöntämisestä vastaavien jäsenvaltioiden yksiköiden pääsyn sallimisesta toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmään (SIS II) (KOM(2005) 237 lopullinen), annettu 25. marraskuuta 2005 (WP 116).

Euroopan tietosuojavaltuutettu myös aktiivisesti osallistui työryhmän sellaisten lausuntojen antamiseen, joilla on tarkoitus edistää direktiivin 95/46/EY tehokkaampaa täytäntöönpanoa tai sen keskeisten säännösten yhdenmukaista tulkintaa. Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoo, että tällä toiminnalla tulisi edelleen olla merkittävä asema työryhmän vuosittaisessa työohjelmassa. Esimerkkeinä kyseisestä toiminnasta mainittakoon:

- ”Article 29 Working Party report on the obligation to notify the national supervisory authorities, the best use of exceptions and simplification and the role of the data protection officers in the European Union”, hyväksytty 18. tammikuuta 2005 (WP 106) (ei saatavilla suomenkielisenä)

⁽²²⁾ Ks. 26.9. ja 19.10.2005 annetut Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnot.

⁽²³⁾ Ks. työryhmän Internet-sivusto (http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2005_en.htm).

- valmisteluasiakirja 24. lokakuuta 1995 annetun direktiivin 95/46/EY 26 artiklan 1 kohdan yhteisestä tulkinnasta, hyväksytty 25. marraskuuta 2005 (WP 114).

On huomattava, että direktiivin yhteisillä tulkinnoina voi olla suora vaikutus asetuksen (EY) N:o 45/2001 soveltamiseen yhteisön toimielinten ja elinten osalta, koska nämä säädökset liittyvät kiinteästi toisiinsa: esimerkiksi direktiivin 26 artiklan 1 kohta ja asetuksen 9 artiklan 6 kohta ovat lähes samoja kolmansiin maihin tehtävien tiedonsiirtojen osalta. Euroopan tietosuojavaltuutetulla on vakaa aikomus käyttää näitä tulkintoja toimintansa perustana.

Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui lisäksi aktiivisesti teknologian uusia tärkeitä sovelluksia koskevien asiakirjojen laatimiseen. Tyypillisenä esimerkkinä mainittakoon radiotaajuustunnistusteknologiaan liittyviä tietosuojakysymyksiä käsittelevä valmisteluasiakirja, hyväksytty 19. tammikuuta 2005 (WP 105) (saatavilla englannin, saksan ja ranskan kielellä). Euroopan tietosuojavaltuutettu on myös edustettuna työryhmän Internet-erityisryhmässä.

4.2 Kolmas pilari

Asetuksen (EY) N:o 45/2001 46 artiklan f kohdan ii alakohdan mukaan Euroopan tietosuojavaltuutettu tekee yhteistyötä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston (kolmannen pilarin) nojalla perustettujen tietosuojasta huolehtivien valvontaelinten kanssa parantaakseen ”niiden sääntöjen ja menettelyjen soveltamisen yhdenmukaisuutta, joiden noudattamisesta huolehtiminen on annettu mainittujen elinten tehtäväksi”. Nämä valvontaelimet ovat Europolin, Schengenin, Eurojustin ja tullitietojärjestelmän yhteiset valvontaviranomaiset (YVV). Useimmat näistä elimistä koostuvat – osittain samoista – kansallisten valvontaviranomaisten edustajista. Niinpä käytännössä yhteistyötä tehdään asianomaisten yhteisten valvontaviranomaisten kanssa, ja sitä tukevat neuvoston yhteinen tietosuojasihteeristö ja yleisemmin kansalliset tietosuojaviranomaiset.

Euroopan tasolla tasaisesti kasvanut järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjuntaa koskevien aloitteiden määrä, henkilötietojen vaihtoa koskevat ehdotukset mukaan lukien, on selvästi osoittanut, kuinka tärkeää kansallisten tietosuojaviranomaisten

ja Euroopan tietosuojavaltuutetun on toimia kiinteässä yhteistyössä keskenään.

Vuonna 2004 päästiin yhteisymmärryksen jäsenne-
tystä lähestymistavasta poliisiasioita ja niihin liittyviä
asioita koskevien toimintalinjojen kehittämiseksi.
Eri elinten toimintaa koordinoimaan perustettiin
suunnitteluryhmä, jossa myös Euroopan tietosuoja-
valtuutettu oli edustettuna, ja annettiin uutta pontta
poliisityöryhmän toiminnalle eurooppalaisen ko-
kouksen yhteisenä foorumina (ks. myös 4.3 kohta).
Kesäkuussa 2004 suunnitteluryhmän jäsenet sopi-
vat, että poliisityöryhmä, jossa kaikki viranomaiset
ovat edustettuina, laativat:

- kannanoton, joka oli määrä hyväksyä Krakovan
kevätkokouksessa 2005
- lausunnon kolmannen pilarin alan tietosuoja-
koskevasta tulevasta säädöksestä ja
- lausunnon Ruotsin ehdotuksesta puitepäätökseksi
tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertais-
tamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden lain-
valvontaviranomaisten välillä.

Poliisityöryhmän Haagissa 28. tammikuuta 2005 pi-
detyssä kokouksessa laadittiin kolme asiakirjaa:

- ehdotus lainvalvontatoimintaa ja tietojenvaihtoa
EU:ssa koskevaksi kannanotoksi, johon sisältyi
konkreettisia ehdotuksia kolmannen pilarin alaan
kuuluvan tietosuojasäädöksen laatimiseksi siten,
että varmistetaan yhdenmukaisuus direktiivin
95/46/EY mukaisen tietosuojan tason kanssa
- ehdotus ”Krakovan julistukseksi”, jossa vaaditaan
direktiivin tason mukaista tietosuojajärjestelmää
kolmannen pilarin alalle ja esitetään kyseinen kan-
nanotto puheenvuorona käynnissä olevien aloittei-
den kehittelystä ja
- ehdotus Ruotsin ehdotusta koskevaksi lausun-
noksi.

Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oi-
keus- ja sisäasioiden valiokunnan julkisessa kuule-
mistilaisuudessa 31. tammikuuta 2005 useat puhu-
jat, mm. Euroopan tietosuojavaltuutettu, kannattivat
kolmannen pilarin alalla sovellettavia asianmukaisia
erityissääntöjä. Tietosuojaviranomaiset tapasivat uu-
delleen 12. huhtikuuta 2005 viimeistelläkseen Kra-
kovan kevätkokoukselle toimitettavat asiakirjat.

Edellä mainitut kolme asiakirjaa hyväksyttiin 24.–
26. huhtikuuta 2005 pidetyssä kokouksessa. Ko-
kouksessa annetussa ”Krakovan julistuksessa”⁽²⁴⁾
todetaan, että lainvalvonnan tehostamiseen EU:ssa
tähtäviä aloitteita, kuten saatavuusperiaate, olisi
otettava käyttöön vain sellaisten asianmukaisten tie-
tosuojajärjestelyjen pohjalta, joilla voidaan varmistaa
tietosuojan korkea ja yhtäläinen taso.

Kesäkuun 21. päivänä 2005 poliisityöryhmä ko-
koontui Brysselissä ja keskusteli Krakovan julistuk-
sen, edellä mainitun kannanoton ja Ruotsin aloitetta
koskevan lausunnon herättämistä reaktiosta. Tämän
lisäksi komission edustajat kertoivat työryhmälle sii-
tä, miten ehdotus puitepäätökseksi tietosuojasta kol-
mannen pilarin alalla oli edistynyt. Komissio esitteli
tätä asiaa koskevan tausta-asiakirjan. Myös poliisi-
tietojen käyttöoikeutta käsiteltiin kevätkokouksessa
käytyjen keskustelujen pohjalta⁽²⁵⁾.

Komissio hyväksyi 4. lokakuuta 2005 ehdotuk-
sen puitepäätökseksi tietosuojasta kolmannen pila-
rin alalla. Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi
siitä lausuntonsa 19. joulukuuta 2005 (ks. myös
3.3.1 kohta).

Poliisityöryhmä kokoontui jälleen 18. marraskuuta
Brysselissä aloittaakseen lopullista komission ehdo-
tusta koskevan lausunnon valmistelemisen. Osal-
listujat olivat yleisesti sitä mieltä, että ehdotus on
tärkeä virstanpylväs tietosuojan alalla ja että mahdol-
lisuudesta saada tietosuoja kolmannen pilarin alalle
ei pitäisi luopua. Keskustelussa keskityttiin suurelta
osin säädösehdotuksen soveltamisalaan ja oikeuspe-
rustaan. Euroopan tietosuojavaltuutettu on ehdo-
tusta koskevassa launnossaan omaksunut vakaan
kannan kumpaankin asiaan.

Keskusteluissa käsiteltiin myös saatavuusperiaatetta
koskevaa puitepäätösehdotusta sekä käyttöoikeutta
koskevan kyselyn tuloksia. Kysely toi esiin jäsenval-
tioiden väliset erot poliisitietojen käyttöoikeuksissa.
Kyselyn päätelmänä todettiin, että yhdenmukaista-
minen on tarpeen erityisesti jäsenvaltioiden välisen
yhä kasvavan tietojenvaihdon näkökulmasta.

Euroopan tietosuojaviranomaisten kokous antoi
Brysselissä 24. tammikuuta 2006 pidetyssä erityis-

⁽²⁴⁾ Ks. http://www.edps.eu.int/02_en_legislation.htm#EDPC.

⁽²⁵⁾ Komission esiteltyä kolmannen pilarin alan tietosuoja-
koskevan tausta-asiakirjan työryhmä toimitti heinäkuussa 2005
asiaa koskevat huomautuksensa asianomaiselle komission
yksikölle.

kokouksessa lausunnon ehdotuksesta puitepäätökseksi tietosuojasta kolmannen pilarin alalla. Lausunto on melko yhtenevä Euroopan tietosuojavaltuutetun 19. joulukuuta 2005 antaman lausunnon kanssa (ks. 3.3.1 kohta). Jatkotoimista keskusteltaneen seuraavassa kevätkokouksessa.

SIS II

Euroopan tietosuojavaltuutettu toimi yhteistyössä myös Schengenin yhteisen valvontaviranomaisen kanssa laatiessaan lausuntoa Schengenin toisen sukupolven tietojärjestelmästä (SIS II). Epävirallisia yhteyksiä pidettiin säännöllisesti, jotta voitiin kordinoida mahdollisimman laajalti asiaa koskevia näkemyksiä. Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi arvoa sille, että se sai kutsun osallistua tarkkailijana Schengenin yhteisen valvontaviranomaisen 27. syyskuuta 2005 pidettyyn kokoukseen, ja käyttikin tilaisuutta selvittääkseen kantaansa eräisiin näkökohtiin. Vuoden 2006 alussa Schengenin yhteisen valvontaviranomaisen kanssa käytyjen jatkokeskustelujen pohjalta saatiin aikaan yhteinen näkemys SIS II:n valvonnasta, joka Euroopan parlamentin ja neuvoston on syytä ottaa huomioon tehdessään päätöksiä SIS II:ta koskevista ehdotuksista.

4.3 Eurooppalainen kokous

EU:n jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaiset ja Euroopan neuvosto kokoontuvat joka kevät keskustellakseen yhteistä mielenkiintoa koskevista asioista sekä vaihtakseen tietoja ja kokemuksia eri aiheista. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja apulaistietosuojavaltuutettu osallistuivat Krakovassa 24.–26.4.2005 pidettyyn kokoukseen, jonka isännöi Puolan tietosuojavaltuutettu.

Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi erityisen painoksensa istunnolle, jonka aiheena oli ”Direktiivi 95/46/EY: muuttaminen vai uusi tulkinta?”. Muita kokouksissa käsiteltyjä aiheita olivat direktiivin 95/46/EY vaikutus henkilötietojen suojaan EU:ssa ja kolmansissa maissa, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön vaikutus direktiivin 95/46/EY täytäntöönpanoon, henkilötietojen siirto kolmansiin maihin – sitovat yrityssäännöt – uudet lainsäädäntötoimet – sovellettava lainsäädäntö, henkilötietojen suojasta vastaavat virkamiehet, rekisteröityjen pääsy tietoihin – käytännön näkökohtia, tiedottaminen ja koulutus sekä henkilötietojen suoja

kolmannen pilarin alalla. Kokouksissa hyväksyttiin useita tärkeitä asiakirjoja (ks. kohta 4.2).

Seuraava eurooppalainen kokous pidetään 24. ja 25.4.2006 Budapestissa ja siellä käsiteltäviä aiheita ovat muun muassa tietosuoja kolmannen pilarin alalla, tietosuoja historian tutkimuksessa ja luonnontieteellisessä tutkimuksessa sekä tietosuojaviranomaisen tehokkuus. Euroopan tietosuojavaltuutettu toimii puheenjohtajana tietosuoja kolmannen pilarin alalla käsittelevässä istunnossa.

4.4 Kansainvälinen kokous

Euroopan ja muun maailman – Kanada, Latinalainen Amerikka, Australia, Uusi-Seelanti, Hongkong, Japani ja muut Aasian ja Tyynen meren alueen alueet mukaan lukien – tietosuojaviranomaiset ovat jo usean vuoden ajan kokoontuneet vuosittain syyskuussa. Yksityisyyttä ja tietosuoja käsitellyt 27. kansainvälinen kokous pidettiin 14.–16. syyskuuta 2005 Montreux’ssä, Sveitsissä.

Tämän 27. kokouksen yleisteemana oli ”Henkilötietojen ja yksityisyyden suojelu globalisoituneessa maailmassa: moninaisuutta kunnioittava universaali oikeus”. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja apulaistietosuojavaltuutettu osallistuivat kokoukseen, jonka päätteeksi kokoukseen osallistuneet viranomaiset yhdessä päättivät edistää tietosuoja koskevien periaatteiden yleismaailmallisen luonteen tunnustamista ja antoivat ”Montreux’n julistuksen”⁽²⁶⁾. Julistukseen on koottu kyseiset periaatteet ja siinä kehoitetaan eri toimijoita edistämään niiden tunnustamista poliittisella, oikeudellisella ja käytännön tasolla. Julistuksen tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Kokouksessa annettiin myös kaksi päätöslauselmaa, jotka koskivat biometriikan käyttöä passeissa, henkilökorteissa ja matkustusasiakirjoissa sekä henkilötietojen käyttöä poliittisessa viestinnässä. Kummassakin tapauksessa on kyse aiheista, joista käydään juuri monitahoisia keskusteluja monilla alueilla⁽²⁷⁾.

Seuraava kansainvälinen kokous oli alun perin tarkoitus pitää 1.–3. marraskuuta Buenos Airesissa, mutta se todennäköisesti pidetään muualla. Uudesta paikasta on päätettävä pian.

⁽²⁶⁾ Ks. http://www.edps.eu.int/02_en_legislation.htm#international.

⁽²⁷⁾ Ks. http://www.edps.eu.int/02_en_legislation.htm#international.

4.5 Kansainvälisiä järjestöjä koskeva seminaari

Euroopan tietosuojavaltuutettu isännöi yhteistyössä Euroopan neuvoston, OECD:n sekä Sveitsin ja Itävallan tietosuojaviranomaisten kanssa 15. syyskuuta 2005 Genevessä järjestetyn seminaarin tietosuojasta kansainvälisissä järjestöissä. Siihen oli kokoontunut edustajia noin kahdestakymmenestä kansainvälisestä järjestöstä (mm. YK, Interpol, IMO ja Nato). Seminaarin tarkoituksena oli lisätä tietoisuutta yleismaailmallisista tietosuojaa koskevista periaatteista ja niiden seurauksista kansainvälisten järjestöjen työssä. Seminaarin aiheena oli tietosuoja osana kansainvälisten järjestöjen hyvää hallintoa.

Vaikka käytännössä kaikki kansainväliset järjestöt käsittelevät henkilötietoja ja monet myös arkaluontoisia tietoja – enimmäkseen rekisteröityjen etujen mukaisesti –, suojaustoimet ovat hyvin usein riittämättömiä. Suojaustoimien puutteellisuus johtuu siitä, että kansainväliset järjestöt ovat monella tavoin kansallisten lakien ulkopuolella, joten erilaiset julkisiin elimiin ja yksityisiin yrityksiin sovellettavat tietosuojasäädökset eivät oikeudellisesti sido niitä. Seminaarin tarkoituksena oli tuoda tämä epäkohta esille, jotta tilanne voitaisiin korjata. Osallistujat pitivät seminaaria erittäin hyödyllisenä, ja monet heistä pyysivät sille jatkoa. Asiaa tullaan tarkastelemaan lähemmin sellaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa, jotka voivat ja haluavat tehdä yhteistyötä ja jakaa kokemuksia tällä alalla.

5 Viestintä

5.1 Johdanto

Euroopan tietosuojavaltuutetun ulkoisen viestinnän alalla tapahtui vuonna 2005 merkittävää laadullista edistymistä tiedotusstrategian kehittämisen myötä. Tietosuojavaltuutetun toimiston ensimmäisen toimintavuoden aikana kehitettyihin menetelmiin pohjautuvan strategian tavoitteena on jäsentää viestintää niin yleisen tavoitteen kuin erityistavoitteiden mukaisesti. Tämä toteutetaan määrittelemällä käytävissä olevat viestintävälineet sekä kohderyhmien ja toimielimen keskeisten tehtävien väliset yhteydet.

Yleistavoite voidaan jakaa kahteen osaan:

- yleisen tietosuojaa koskevan tietoisuuden lisääminen
- Euroopan tietosuojavaltuutetun ja sen keskeisiä tehtäviä koskevan tietoisuuden lisääminen.

Yleisen tietoisuuden lisääminen on tärkeää toimielimen ensimmäisten toimintavuosien aikana, ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kiinnitti erityistä huomiota toimielimen esille tuomiseen poliittisella kartalla. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan apulaistietosuojavaltuutettu edustivatkin toimielintä lukuisissa konferensseissa, seminaareissa ja luentotilaisuuksissa – sekä EU:n toimielinten ja elinten päätoimipaikoissa että myös useissa jäsenvaltioissa kuten Kyproksella, Ranskassa, Saksassa, Liettuassa, Puolassa, Espanjassa ja Isossa-Britanniassa. Vierailuja tehtiin myös EU:n ulkopuolisiin maihin, esimerkiksi Yhdysvaltoihin, jossa käytiin korkealla tasolla pyöreän pöydän keskusteluja tietosuojasta, ja Sveitsiin, jossa osallistuttiin yksityisyyttä ja henkilötietojen suojelua käsitteeseen vuosittaiseen kansainväliseen kokoukseen.

Eri asiakokonaisuuksiin (kuten ennakkotarkastuksiin ja lainsäädäntöä koskevaan kuulemiseen) liittyvän työn edistyessä yleistä tavoitetta toteutettiin enenevässä määrin erityistavoitteen yhteydessä. Erityistavoitteet liittyvät tiiviimmin yksittäistapauksiin. Esimerkkeinä voidaan mainita neuvostossa esitetty lausunto ehdotuksesta tietosuojaa koskevaksi puitepäätökseksi kolmannen pilarin alalla sekä Euroopan parlamentissa esitetty lausunto sähköiseen viestintään liittyvien tietojen säilyttämistä koskevasta direktiiviehdotuksesta.

5.2 Päätehtävät ja kohderyhmät

Tiedotusstrategiaa laadittaessa määriteltiin eri kohderyhmät. Ne esitetään seuraavassa Euroopan tietosuojavaltuutetun kolmen päätehtävän mukaan jaoteltuina.

1. Valvonta – varmistetaan, että EU:n hallinto noudattaa sille asetettuja tietosuojavaatimuksia

- a) Yksilötaso: rekisteröidyt yleisesti (tietojenkäsittelytoimista riippuen) ja erityisesti EU:n toimielinten ja elinten henkilöstö. Tässä kohderyhmässä keskeisellä sijalla on ”oikeusnäkökulma”: tietosuoja perusoikeutena sekä rekisteröityjen erityisoikeudet (jotka vahvistetaan asetuksen 13–19 artiklassa)
- b) Toimielinjärjestelmä: tietosuojasta vastaavat henkilöt, tietosuojakoordinaattorit ja rekisterinpitäjät EU:n toimielimissä ja elimissä. Tässä korostetaan ”velvoitenäkökulmaa”, kuten laillista tiedonkäsittelyä koskevia yleisiä sääntöjä, tiedonkäsittelyn laillisuuden kriteerejä sekä velvoitetta antaa rekisteröidylle tietoa tietojen käsittelystä (asetuksen 4–12 artiklan mukaisesti).

2. Kuuleminen – edistetään tietosuojaa uudessa lainsäädännössä ja hallintotoimissa

Euroopan tietosuojavaltuutettu on antanut uusia lainsäädäntöehdotuksia koskevaa neuvontaa, ja kohderyhminä ovat olleet ”EU:n poliittiset sidosryhmät”. EU:n lainsäädäntömenettelyjen mukaisesti yksittäistä ehdotusta koskevaa neuvontaa on ensin annettu Euroopan komissiolle (koska vuonna 2005 lainvalvonnan alan lukuisista ehdotuksista suurin osa koski oikeuden, vapauden ja turvallisuuden aluetta käsittelevää pääosastoa, vaikka mukana oli myös muita pääosastoja). Toisessa vaiheessa, kun neuvosto ja Euroopan parlamentti tarkastelevat kyseistä ehdotusta, Euroopan tietosuojavaltuutettu on antanut neuvontaa esimerkiksi 36 artiklan komitealle sekä parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle.

3. Yhteistyö

Euroopan tietosuojavaltuutettu tekee yhteistyötä alan muiden toimijoiden kanssa, jotka muodostavat yhdessä ”tietosuojakollegoiden” ryhmän. Yhteistyötä tehdään kolmella tasolla: EU-tason kollegoiden kanssa, laajemmassa eurooppalaisessa yhteydessä toimivien kollegoiden kanssa (kuten Euroopan tietosuojakokouksessa, johon osallistuvat myös EU:n ulkopuoliset Euroopan neuvoston jäsenvaltiot) sekä kansainvälisellä tasolla (kuten kansainvälisen tietosuojakokouksen yhteydessä).

EU:n tason yhteistyö tapahtuu ensimmäisen pilarin (EY:n perustamissopimuksen alalla) ja kolmannen pilarin (poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön alalla) puitteissa. Ensimmäisen pilarin osalta tärkein foorumi on 29 artiklan työryhmä (ks. 4.1 kohta).

Kolmannen pilarin alalla Euroopan tietosuojavaltuutettu on ollut mukana tarkkailijana useissa yhteisissä valvontaviranomaisissa (ks. 4.2 kohta). Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui Schengenin yhteisessä valvontaviranomaisessa SIS II -järjestelmästä käytyihin keskusteluihin ja lähetti myös lausuntonsa valvontaviranomaisen puheenjohtajalle ja sihteeristölle.

5.3 Viestintävälineet

Vuonna 2005 otettiin käyttöön monien muiden julkisten elinten tavoin erilaisia viestintävälineitä, kuten tausta-asiakirjat, tiedotuslehti ja lehdistötiedotteet. Kullakin näistä välineistä on erityispiirteensä ja elinkaarensa, ja niiden käyttö vaihtelee niiden kohderyhmien mukaan. Seuraavassa luodaan katsaus viestinnän keskeisiin osa-alueisiin.

sä ja elinkaarensa, ja niiden käyttö vaihtelee niiden kohderyhmien mukaan. Seuraavassa luodaan katsaus viestinnän keskeisiin osa-alueisiin.

5.4 Euroopan tietosuojavaltuutetun tiedotuskampanja

Maalis–heinäkuussa Euroopan tietosuojavaltuutettu jakoi kaksi vuoden 2004 lopulla laadittua esitettä (joista toisessa käsiteltiin toimielintä ja sen tehtäviä, toisessa rekisteröityjen oikeuksia). Esitteet käännettiin kaikille unionin 20 viralliselle kielelle, ja esitteitä jaettiin jäsenvaltioissa yhteensä 80 000 kappaletta. Kohderyhmiä lähestyttiin joko suoraan (jokainen EU:n henkilöstöön kuuluva sai oman esitteensä) tai välillisesti siten, että esitteitä jaettiin EU-tiedotusyksiköiden ja jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisten välityksellä.

5.5 Lehdistöpalvelu

Euroopan tietosuojavaltuutetun lehdistöpalvelu aloitti toimintansa juuri ennen yleisön tiedonsaantia ja tietosuojaa koskevan tausta-asiakirjan julkaisemista. Siitä huolehtii toimittajien yhteyshenkilönä toimiva lehdistösihteerit, joka vastaa muun muassa haastattelupyyntöjen käsittelystä, lehdistötilaisuuksien järjestämisestä ja lehdistötiedotteiden laatimisesta.

Lehdistöpalvelu palvelee luonnollisestikin toimittajia ja pyrkii välittämään tietyn viestin yhdelle tai useammalle kohderyhmälle. Joukkoviestimet ovat oikeastaan sekä kohderyhmä että väline, jonka avulla viesti voidaan välittää kulloisellekin kohderyhmälle.

Lehdistökonferenssin aiheena oli maaliskuussa 2005 vuosikertomus ja saman vuoden syyskuussa Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto tietojen säilyttämisestä. Molemmissa tilaisuuksissa oli runsaasti yleisöä, ja ne saivat paljon huomiota joukkoviestimissä. Tiedonsaantia ja tietosuojaa koskevan tausta-asiakirjan esittelemiseksi järjestettiin lehdistölounas (ks. 2.6 kohta), samoin Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintaa ja painopisteitä koskevan yleisen taustatiedon jakamiseksi.

5.6 Internet-sivusto

Euroopan tietosuojavaltuutetun tärkeimpänä viestintävälineenä pidetty Internet-sivusto on täydellisin

toimielimen toimintaa koskeva tietolähde. Se tarjoaa myös mahdollisuuden tietojen keskinäiseen linkittämiseen ja antaa selvittäviä lisätietoja ristiviittausten avulla.

Internet-sivusto otettiin käyttöön vuoden 2004 alkupuoliskolla, ja sitä laajennettiin huomattavasti vuoden 2005 aikana lisäämällä siihen uusia osia ja uudentyypisiä asiakirjoja. Ilman korkeatasoisia tilastollisia välineitä on vaikeaa tehdä luotettavia päätelmiä sivuston käytöstä. Yleisvaikutelma on kuitenkin, että

- elokuussa kesälomakauden jälkeen sivustolla käyneiden määrä kasvoi huomattavasti ja vakiintui noin 1 000 käyttäjään viikossa, kun aiemmin keskiarvo oli ollut noin 700 käyntiä viikossa
- kutakin käyttökertaa kohti käytiin keskimäärin kahdella sivulla (3,3 sivulla, jos ei oteta huomioon kävijöitä, jotka kävivät vain yhdellä sivulla esimerkiksi käyttäen suoraa linkkiä johonkin online-asiakirjaan), mikä viittaa vähäiseen surffaamiseen
- aina kun Euroopan tietosuojavaltuutettu oli esittänyt uuden lausunnon, lehdistötiedotteen tai vastaavaa, Internet-sivuston käyttö vilkastui selvästi.

Tilastojen rohkaisemana Euroopan tietosuojavaltuutettu päätti ottaa lisää henkilöstöä hankkeeseen, jonka tarkoituksena on luoda entistä helppokäyttöisempi toisen sukupolven Internet-sivusto. Tämä uudistushanke käynnistettiin syksyllä 2005, ja se on määrä saattaa päätökseen keväällä 2006, jolloin uusi sivusto otetaan käyttöön.

5.7 Puheet

Euroopan tietosuojavaltuutettu käytti vuoden aikana edelleen runsaasti aikaa tehtäviensä selittämiseen sekä yleisen tietoisuuden lisäämiseen niin tietosuojasta yleisesti kuin useista erityiskysymyksistä esitelmöiden eri toimielimissä ja monissa eri jäsenvaltioissa. Hän antoi myös useita haastatteluja tiedotusvälineille.

Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui useita kertoja Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan kokouksiin. Hän esitti 31. tammikuuta näkemyksiään kolmannen pilarin kysymyksistä tietosuojaa ja kansalaisten turvallisuutta käsitelleessä avoimessa seminaarissa. 30. tammikuuta hän esitteli lausuntonsa viisumitie-

tojärjestelmää koskevasta asetusehdotuksesta rajakysymyksiä käsitelleessä avoimessa seminaarissa. 12.7. hän selitti tausta-asiakirjaa tiedonsaantioikeudesta ja tietosuojasta. Hän esitteli 26. syyskuuta lausuntonsa viestintätietojen säilyttämistä koskevasta direktiiviehdotuksesta ja 23. marraskuuta lausuntonsa ehdotuksista, jotka koskevat Schengenin toisen sukupolven tietojärjestelmää (SIS II).

Euroopan apulaistietosuojavaltuutettu esitteli SIS II:ta koskevan lausunnon 21. lokakuuta neuvoston Schengenin säännösten työryhmälle.

Euroopan tietosuojavaltuutettu puhui 18. lokakuuta e-turvallisuutta käsitelleessä komission seminaarissa asetuksen (EY) N:o 45/2001 täytäntöönpanosta. 9. marraskuuta hän esitelmöi neuvostossa tietosuojan tarpeellisuudesta ("Is Big Brother Watching?"). Hän piti vastaavan esitelmän myös 15. joulukuuta komissiossa.

Maaliskuussa Euroopan tietosuojavaltuutettu piti useita puheita Kanadassa ja Yhdysvalloissa: 5. maaliskuuta Ottawan yliopistossa, 7. maaliskuuta Michigan University Law Schoolissa Ann Arborissa (USA) ja 10. maaliskuuta International Association of Privacy Professionals -yhdistyksen konferenssissa Washingtonissa. Hän osallistui 8. kesäkuuta Kanadan tietosuojavaltuutetun kutumana Ottawassa järjestettyyn tietosuojavaltuutettujen kokoukseen.

Toimintavuoden kuluessa Euroopan tietosuojavaltuutettu vieraili myös useissa jäsenvaltioissa. 7. huhtikuuta kohteena oli Berliinissä toimiva European Academy for Freedom and Information and Data Protection. 11. huhtikuuta hän osallistui Saksassa Magedburgissa Sachsen-Anhaltin tietosuojavaltuutetun läksiäistilaisuuteen. Hän luennoi 18. huhtikuuta Leidenin yliopistossa Alankomaissa. Hän puhui 25. huhtikuuta Krakovassa, Puolassa pidetyssä eurooppalaisessa konferenssissa. Hän osallistui 2. kesäkuuta Trondheimissa järjestettyyn pohjoismaiseen konferenssiin, jossa hän kävi keskustelua skandinaavisten kollegoidensa kanssa. Hän puhui 23. kesäkuuta Wiesbadenissa pidetyllä 14. tietosuojafoorumilla aiheesta "Tietosuoja ja turvallisuus EU:ssa".

Euroopan tietosuojavaltuutettu vieraili Tilburgin yliopistossa Alankomaissa 13. lokakuuta. Hän piti 21. lokakuuta esitelmän "Biometrics 2005" -tilaisuudessa Lontoossa. Marraskuun 2. päivänä hän puhui Limassolissa, Kyproksella, ja 8. marraskuuta hän osallistui Ranskan senaatissa Pariisissa pidettyyn

seminaariin. Hän puhui Vilnassa, Liettuaissa järjestetyssä sähköistä kaupankäyntiä käsitelleessä konferenssissa 14. marraskuuta. 29. marraskuuta hän osallistui Manchesterissa pidettyyn seminaariin ja 30. marraskuuta Lontoossa British Institute of International and Comparative Law:ssa järjestettyyn seminaariin ”Directive 95/46/EY; 10 years later”.

Euroopan apulaistietosuojavaltuutettu piti Madridissa ja Barcelona vastaavia esitelmiä, jotka käsittelevät muun muassa Euroopan oikeudellista verkostoa sekä tietosuojaa kolmannen pilarin alaan kuuluvissa asioissa.

5.8 Tiedotuslehti

Euroopan tietosuojavaltuutetun tiedotuslehden ensimmäinen numero lähetettiin muun muassa lehtimiehille ja tietosuojakysymyksiä käsitteleville henkilöille. Tiedotuslehden tarkoituksena on esitellä viimeaikaista toimintaa ja asiakirjoja, jotka ovat saatavissa Internet-sivustolla. Vuoden 2005 jälkipuoliskolla julkaistiin kolme numeroa, ja tästä lähin on tarkoitus julkaista vähintään neljä numeroa vuodessa.

Lokakuun lopulta alkaen tiedotuslehteä on ollut mahdollista myös tilata ⁽²⁸⁾, ja sillä oli kahden kuukauden kuluttua 250 tilaajaa, muiden muassa Euroopan parlamentin jäseniä, EU:n henkilöstöä sekä kansallisten tietosuojaviranomaisten palveluksessa olevia.

5.9 Tiedotus

Euroopan tietosuojavaltuutettu sai vuonna 2005 – enimmäkseen yksityishenkilöiltä mutta myös asiantuntijalta, opiskelijoilta ym. – yli 100 sähköpostitse lähetettyä tiedonsaanti- tai neuvontapyyntöä, jotka koskivat eurooppalaista tietosuojaa. Koska Euroopan tietosuojavaltuutettu pitää tätä hyvänä palvelukanavana, se on asettanut tavoitteeksi toimittaa yksilöllinen vastaus kuhunkin tiedusteluun muutaman työpäivän kuluessa, ja tavoitteeseen on myös useimmiten päästy. Tiedustelut voidaan jakaa kahteen ryhmään: neuvontapyynnöt ja tiedonsaantipyynnöt, vaikkakin osa viesteistä luonnollisesti sisältää molempia.

Kaiken kaikkiaan käsiteltiin yli 30 neuvontapyyntöä, joiden sisältö vaihteli erityiskysymyksistä EU:n tieto-

suojalainsäädännön jonkin tietyn artiklan tai muun osan tulkintaan sekä EU:n toimielimen Internet-sivuston tietosuojalausekkeen sisällöstä kysymyksiin, jotka koskivat EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojaa koskevien yleisperiaatteiden välisiä eroja.

Euroopan tietosuojavaltuutettu käsittelee myös noin 70 tiedonsaantipyyntöä – muun muassa kysymyksiä EU:n politiikoista, uudesta lainsäädännöstä, julkisen keskustelun kohteena olevista tietosuoja-asioista ja yksittäisten jäsenvaltioiden tilanteesta. Toistaiseksi suhteellisen vähäinen pyyntöjen määrä mahdollisti sen, että voitiin antaa jossakin määrin yksilöllisiä vastauksia, joissa valaistiin asiaan liittyviä näkökohtia ja annettiin esimerkiksi tietoja asiaa koskevista asiakirjoista, jotka 29 artiklan työryhmä on hyväksynyt.

Suurin osa vastaanotetuista pyynnöistä oli kirjoitettu englanniksi tai ranskaksi, mutta myös muilla ”vanhoilla” tai ”uusilla” kielillä oli laadittu huomattava määrä kysymyksiä. Tarvittaessa Euroopan tietosuojavaltuutetun vastaukset käännettiin, jotta kysyjälle voitiin antaa tarvittavat tiedot hänen omalla äidinkiellään. Näiden pyyntöjen perusteella ollaan myös laatimassa ”Usein kysyttyä” -palsta, joka on määrä lisätä Internet-sivustolle vuoden 2006 aikana.

5.10 Logo ja oma ulkoasu

Lokakuussa käynnistettiin hanke uuden logon ja siihen liittyvän oman ulkoasun luomiseksi. Tarkoituksena oli ennen kaikkea kehittää logo, jolla olisi selvä yhteys EU:n toimielimiin mutta joka silti erottuisi yksilöllisenä tunnuksena, joka samalla voidaan selvästi visuaalisesti yhdistää Euroopan tietosuojavaltuutetun päätehtäviin. Uusi logo on otettu vähitellen käyttöön sen saatua loppusilauksensa joulukuussa 2005.

Uuden logon perustana ovat EU:n lipun keltainen ja sininen väri, ja se on muodoltaan liikkuva tietolevy, joka voidaan hahmottaa myös tiedon suojakilveksi. Pikselit muodostavat ellipsin, joka muuttuu henkilö-hahmosta Eurooppaa symboloiviksi tähdeksi.

Julkaisuissa käytettävän oman ulkoasun kehittämisen jatkuu vuoden 2006 ensi kuukausina, ja sen tavoitteena on täysin uudistettu visuaalinen ilme, jota tullaan käyttämään kaikissa eri viestintävälineissä kuten kirjeissä, lausunnoissa, lomakkeissa, tiedotuslehdessä ja Internet-sivustolla.

⁽²⁸⁾ http://www.edps.eu.int/publications/newsletter_en.htm

5.11 Vierailut

Euroopan tietosuojavaltuutetun tuntemisen lisäämiseksi tehdyn työn puitteissa otettiin vastaan kaksi

ryhmää EU-asioihin erikoistuvia opiskelijoita. Vierailuille annettiin suuri arvo, ja tutustumiskäyntien mahdollisuutta on tarkoitus korostaa uusitulla Internet-sivustolla.

6 Hallinto, talousarvio ja henkilöstö

6.1 Johdanto: uuden toimielimen toiminnan vakiinnuttaminen

Uuden toimielimen Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminnan vakiinnuttamista jatkettiin vuonna 2004 luodulta pohjalta hyödyntäen alun myönteisiä kokemuksia. Euroopan tietosuojavaltuutettu sai 2005 lisävoimavaroja niin talousarvioonsa (joka nousi 1 942 279 eurosta 2 879 305 euroon) kuin henkilöstönsäkin. Henkilöstön osalta käynnistettiin kaksi uutta ohjelmaa, joiden avulla on mahdollista ottaa palvelukseen harjoittelijoita ja kansallisia asiantuntijoita.

Yhteistyötä 24. heinäkuuta 2004 hallinnollista yhteistyötä koskevan sopimuksen allekirjoittaneiden toimielinten (Euroopan parlamentin, neuvoston ja Euroopan komission) kanssa tehostettiin edelleen ja laajennettiin myös muihin palveluihin, ja näin voitiin saada huomattavia mittakaavaetuja. Eräiden tehtävien toteuttamisen havaittiin hidastuneen, mikä liittyi jaetun avustamisen periaatteeseen (komissio–parlamentti), mutta tämä ongelma on määrä ratkaista vuonna 2006 yhteistyössä asianomaisten toimielinten henkilöstön kanssa. Euroopan tietosuojavaltuutettu otti hoitaakseen eräitä tehtäviä, joista alun perin huolehtivat muut toimielimet (esimerkiksi kalusteiden hankinta).

Hallintoympäristöä kehitetään vähitellen painopisteiden pohjalta toimielimen tarpeet ja koko huomioon ottaen. Euroopan tietosuojavaltuutettu on hyväksynyt sisäisiä sääntöjä, jotka ovat tarpeen toimielimen asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi, erityisesti sisäistä valvontaa koskevan säännösten ja henkilöstösääntöjen täytäntöönpanosäännöksiä.

Euroopan tietosuojavaltuutetun käyttöön alun perin osoitetut tilat eivät enää ole riittävät, joten on käännytty Euroopan parlamentin puoleen laajempien tilojen saamiseksi.

6.2 Talousarvio

Maaliskuussa 2004 – kun Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminta oli vasta alkamassa – laadittiin Euroopan parlamentin henkilöstön tuella ennakkoarvio vuoden 2005 budjetista. Budjettivallan käyttäjän hyväksymä talousarvio vuodeksi 2005 oli 2 879 305 euroa. Se on 48,8 prosenttia suurempi kuin vuoden 2004 talousarvion (11 kuukautta), ja se laskettiin komission vahvistamien perusteiden ja budjettivallan käyttäjän poliittisten suuntaviivojen pohjalta. Budjettivallan käyttäjän tehtyä päätöksen palkkojen ja eläkkeiden mukauttamisesta vuonna 2005 hyväksyttiin lisätalousarvio vuodeksi 2005. 13. heinäkuuta 2005 vuodeksi 2005 hyväksytyn EU:n lisätalousarvion N:o 2 mukaan vuoden 2005 talousarvion kokonaismäärä oli 2 840 733 euroa.

Otettiin käyttöön uusi budjettikohta, jolla ei ole taloudellisia vaikutuksia. Tällä budjettikohdalla voidaan tarvittaessa kattaa toimielinten ulkopuolisten henkilöiden, myös väliaikaisen henkilöstön, suorittamia palveluja.

Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstön vähyyden vuoksi ei pidetty mielekkäänä laatia sille omia sisäisiä sääntöjä. Tästä syystä Euroopan tietosuojavaltuutettu päätti soveltaa talousarvion täytäntöönpanoon komission sisäisiä sääntöjä siltä osin, kuin ne soveltuvat Euroopan tietosuojavaltuutetun toimiston rakenteeseen ja kokoon, ja edellyttäen, ettei muita erityissääntöjä ole annettu.

Komissio jatkoi avunantoon erityisesti tilinpidon osalta, koska komission tilinpitäjä oli nimitetty myös Euroopan tietosuojavaltuutetun tilinpitäjäksi.

Varainhoitovuotta 2004 koskevassa kertomuksessaan tilintarkastustuomioistuin totesi, ettei tilintarkastus ollut antanut aihetta huomautuksiin.

6.3 Inhimilliset voimavarat

Euroopan tietosuojavaltuutettu saa komission henkilöstöltä hyvin tehokasta apua toimielimen (kaksi nimitettyä jäsentä ja muu henkilöstö) henkilöstöhallintoon liittyvissä tehtävissä.

6.3.1 Palvelukseenotto

Uuden toimielimen, Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintapuitteet ovat vasta muotoutumassa, ja tämä vaihe kestää vielä muutamia vuosia. Euroopan tietosuojavaltuutettu on vakiinnuttamassa paikkaansa yhteisön toimintaympäristössä, ja näkyvyytensä lisääntymisen myötä se saa hoidettavakseen entistä enemmän tehtäviä. Edellä on selvitetty työmäärän merkittävää kasvua vuonna 2005. Henkilöstövoimavaroilla on tässä luonnollisestikin perustava merkitys.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on kuitenkin alun alkaen päättänyt rajoittaa tehtävien ja henkilöstön laajentamista pyrkien hallittuun kasvuun, jotta varmistetaan uusien tehtäväalueiden täysi omaksuminen sekä uuden henkilöstön riittävä integroituminen ja perehdyttäminen. Tästä syystä Euroopan tietosuojavaltuutettu pyysi 2005 vain neljän uuden toimen perustamista (kaksi A-, yksi B- ja yksi C-palkkaluokkaan). Budjettivallan käyttäjä antoi tähän luvan, ja henkilöstön määrä nousi 15:stä 19:ään vuonna 2005. Avoimia työtehtäviä koskevat ilmoitukset julkaistiin helmikuussa 2005, ja palvelukseen otettiin neljä uutta työntekijää. Palvelukseenotto tehtiin toimielimissä voimassa olevien sääntöjen mukaisesti: ensi sijalla olivat toimielinten väliset siirrot, sen jälkeen varallaolo-luettelot ja lopuksi Euroopan yhteisön toimielinten ja elinten ulkopuolisten henkilöiden toimittamat vapaamuotoiset hakemukset. Uusista kollegoista kaksi on virkamiehiä ja kaksi väliaikaisia toimihenkilöitä.

Tällä alalla saatiin arvokasta apua komissiolta, varsinkin palkkatoimistosta – joka on vahvistanut oikeudet, maksanut palkat, laskenut ja suorittanut eri-

laiset korvaukset ja avustukset, työmatkakorvaukset jne. – sekä työterveyshuollosta. Euroopan tietosuojavaltuutettu huolehtii nyt itsenäisesti seuraavista palvelukseenottomenettelyjen osa-alueista: hakemusten käsittely ja EY:n henkilöstövalintatoimiston luetteloiden käyttö, haastattelujen järjestäminen, valittujen palvelukseenottoasiakirjojen valmistelu, henkilökansion laatiminen kaikkine asiakirjoinen ja sen toimittaminen palkkatoimistolle oikeuksien vahvistamista varten. Tässä yhteydessä on myös korostettava erinomaisia suhteita myös muihin toimielimiin, erityisesti alueiden komiteaan ja oikeusasiamieheen, mikä on mahdollistanut tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihdon tällä alalla.

Euroopan tietosuojavaltuutettu voi käyttää EY:n henkilöstövalintatoimiston palveluja ja osallistuu tämän hallintoneuvoston työhön tällä hetkellä tarkkailijana. Neuvottelut täysivaltaisesta osallistumisesta ovat meneillään.

6.3.2 Harjoitteluohjelma

Yksi vuoden 2005 merkittävä saavutus oli Internet-sivustollakin julkaistulla, 27. toukokuuta 2005 tehdyllä päätöksellä perustetun harjoitteluohjelman käynnistäminen. Päätös on muiden toimielinten, erityisesti komission, vastaavien päätösten kaltainen, ja se on mukautettu Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminnan laajuuteen ja tarpeisiin.

Ohjelman päätavoitteena on tarjota korkeakouluista vasta valmistuneille mahdollisuus soveltaa käytännössä opintojensa aikana hankkimaansa tietämystä erityisesti heidän omalla pätevyimisalueellaan ja hankkia siten käytännön kokemusta Euroopan tietosuojavaltuutetun päivittäisestä toiminnasta. Tämän ansiosta Euroopan tietosuojavaltuutetun tunteminen paranee nuorten EU:n kansalaisten ja erityisesti tietosuoja-alan korkeakouluopiskelijoiden ja vasta valmistuneiden keskuudessa. Pääharjoitteluohjelman lisäksi on varauduttu myös ottamaan korkeakouluopiskelijoita ja tohtorin tutkintoon tähtäviä opiskelijoita lyhytaikaisiksi ja palkattomiksi harjoittelijoiksi. Tämä ohjelman toinen osa antaa opiskelijoille mahdollisuuden tehdä tietyin edellytyksin tutkimustyötä tutkielmaansa tai väitöskirjaansa varten Bolognan prosessin mukaisesti ja ottaen huomioon korkeakouluopiskelijoiden velvollisuuden suorittaa opintoihinsa kuuluva harjoittelujakso.

Päähjelmassa on kahdesta kolmeen harjoittelijaa harjoittelujaksoa kohden ja kaksi viiden kuukauden pituista harjoittelujaksoa vuotta kohden. Ohjelman ensimmäinen jakso alkoi lokakuussa 2005 ja päättyi helmikuussa 2006.

Harjoitteluohjelman käytännön järjestelyt edellyttävät laajaa kokemusta ja merkittäviä voimavaroja. Euroopan tietosuojavaltuutettu saa hallinnollista apua koulutuksen ja kulttuurin pääosaston harjoittelupaikkatoimistolta, joka hallinnoi kaikkia komission harjoitteluohjelmia. Molemmat osapuolet ovat tehneet keskenään palvelutasosopimuksen avunannon yksityiskohtien määrittämiseksi. Tämän lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu toimii yhteistyössä yhteisön muiden toimielinten, kuten neuvoston, alueiden komitean sekä talous- ja sosiaalikomitean, harjoittelupaikkatoimistojen kanssa erityisesti tutustumisvierailujen järjestämiseksi.

Euroopan tietosuojavaltuutetun kolmen ensimmäisen harjoittelijan kolmesta ensimmäisestä harjoittelukuukaudesta saadut kokemukset ovat olleet erittäin myönteisiä. Valittujen harjoittelijoiden taso oli korkea; valintaprosessin aikana hakijoiden taidot ja taustat arvioitiin huolellisesti kiinnittäen erityistä huomiota tietosuoja-alan erityistuntemukseen. Harjoittelijat osallistuivat sekä teoreettiseen että käytännön työhön ja hankkivat samalla ensikäden kokemusta ja työpaikkakoulutusta tietosuojakysymysten alalla sekä ensikäden tietämystä EU:n toimielimistä.

6.3.3 Lähetetyille kansallisille asiantuntijoille tarkoitettu ohjelma

Euroopan tietosuojavaltuutettu hyväksyi 10. marraskuuta 2005 tehdyllä päätöksellä toimistoonsa lähetettyihin kansallisiin asiantuntijoihin sovellettavat säännöt.

Lähetetyt kansalliset asiantuntijat antavat Euroopan tietosuojavaltuutetulle mahdollisuuden hyödyntää heidän ammattitaitoaan ja kokemustaan erityisesti tietosuojan alalla, jolla tarpeellista asiantuntemusta ei aina ole välittömästi saatavilla eri kielillä. Ohjelma antaa myös kansallisille asiantuntijoille tilaisuuden tutustua tämän alan tietämykseen ja käytäntöihin Euroopan tasolla. Samalla Euroopan tietosuojavaltuutettu lisää näkyvyyttään tällä alalla operatiivisella tasolla.

Euroopan tietosuojavaltuutetun päätös kansallisten asiantuntijoiden lähettämisestä perustuu vastaavaan komission päätökseen. Palvelukseenottomenettelyyn on kuitenkin tehty joitakin muutoksia, joilla pyritään ottamaan huomioon Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminnan mittakaava ja tietosuoja-alan työn edellyttämät erityistaidot. Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintalinjana on ottaa lähetettyjä kansallisia asiantuntijoita jäsenvaltioiden kanssa pidettyjen virallisten yhteyksien puitteissa kääntyen tällöin suoraan kansallisten tietosuojaviranomaisten puoleen. Pysyville edustustoille tiedotetaan ohjelmasta ja niitä pyydetään avustamaan sopivien hakijoiden etsimisessä.

Erityisesti on vielä mainittava komission henkilöstön ja hallinnon pääosasto, joka antaa hallinnollista apua ohjelman järjestämisessä.

6.3.4 Organisaatiokaavio

Euroopan tietosuojavaltuutetun organisaatiokaavio on säilynyt lähes muuttumattomana vuodesta 2004: yksi yksikkö, johon kuuluu viisi jäsentä, vastaa hallinto-, henkilöstö- ja budjettiasioista. Muu tiimi, joka vastaa tietosuojaan liittyvistä operatiivisista tehtävistä, käsittää 14 henkilöä, jotka työskentelevät suoraan tietosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun alaisuudessa. Henkilöstön tehtävien jaossa on kuitenkin säilytetty jonkin verran joustavuutta, koska tehtävät ovat vielä muotoutumassa.

6.3.5 Koulutus

Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstö voi osallistua komission järjestämiin yleisiin ja kielikursseihin sekä Euroopan yhteisöjen henkilöstökoulutuskeskuksen kursseihin. Jälkimmäisen kanssa on allekirjoitettu sopimus, jossa määritellään edellytykset Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstön osallistumiselle koulutuskeskuksen kursseille, ja Euroopan tietosuojavaltuutettu on tällä hetkellä tarkkailijana koulutuskeskuksen hallintoneuvostossa. Euroopan tietosuojavaltuutettu on aloittanut koulutuskeskuksen perustajajäsenten kanssa neuvottelut mahdollisuudesta osallistua jäsenenä samoin ehdoin kuin perustajainstituutiot.

6.4 Yhteistyön vahvistaminen

6.4.1 Hallinnollista yhteistyötä koskevan sopimuksen jatkotoimet

Toimielinten välistä yhteistyötä jatkettiin vuonna 2005 aloilla, joilla Euroopan tietosuojavaltuutettu saa apua muilta toimielimiltä, komission, parlamentin ja neuvoston pääsihteeristöjen kanssa 24. kesäkuuta 2004 tehdyllä hallinnollista yhteistyötä koskevalla sopimuksella. Tämä yhteistyö on hyvin arvokasta Euroopan tietosuojavaltuutetulle, sillä se voi tällöin hyödyntää muiden toimielinten asiantuntemusta aloilla, joita avustaminen koskee, samoin kuin mittakaavaetuja.

Yhteistyötä on tehty komission useiden eri pääosastojen kanssa (lähinnä henkilöstön ja hallinnon pääosaston, budjettipääosaston ja palkkatoimiston kanssa, mutta myös koulutuksen ja kulttuurin pääosaston sekä työllisyyden ja sosiaaliasioiden pääosaston kanssa), Euroopan parlamentin kanssa (IT-palvelut, erityisesti toisen sukupolven Internet-sivustoon liittyvät järjestelyt, tilojen varustaminen, rakennuksen turvallisuus, painotyöt, posti, puhelin, hankinnat jne.) sekä neuvoston kanssa (käännökset).

Komission yksikköjen ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteistyön helpottamiseksi on pyydetty suoraa yhteyttä Euroopan tietosuojavaltuutetun tiloista komission henkilöstö- ja taloushallinto-ohjelmiin (SIC, Syslog, SI2, ABAC jne.). Tällainen suora yhteys tehostaisi tietojenvaihtoa, ja sen avulla sekä komissio että Euroopan tietosuojavaltuutettu voisivat entistä tehokkaammin ja nopeammin käsitellä asioita. SI2:ta ja osittain myös Syslogia on ollut mahdollista käyttää, muttei vielä muita ohjelmia. Euroopan tietosuojavaltuutettua näillä aloilla avustavien toimielinten erilaiset IT-ratkaisut ovat osaltaan hidastaneet asiaa, joka saadaan toivottavasti kuntoon vuoden 2006 aikana.

Palvelutasosopimuksia (ks. liite H) on allekirjoitettu eri toimielinten ja niiden yksiköiden kanssa. Niihin kuuluvat seuraavat sopimukset:

- Neuvoston kanssa tehty sopimus Euroopan tietosuojavaltuutetun saamasta – sekä työn nopeuden että sen laadun osalta – merkittävästä avusta käännöstyössä. Samalla kun Euroopan tietosuojavaltuutettu on saanut yhä näkyvämmän aseman, käännettävien asiakirjojen määrä on kasvanut.

Pyydettyjen käännösten määrää pyritään kuitenkin rajoittamaan mahdollisuuksien mukaan.

- Komission (koulutuksen ja kulttuurin pääosaston) harjoittelupaikkatoimiston kanssa tehty sopimus, jonka ansiosta Euroopan tietosuojavaltuutetun ensimmäinen harjoitteluohjelma voitiin aloittaa vuonna 2005.
- Komission työllisyyden ja sosiaaliasioiden pääosaston kanssa tehty sopimus tarvittavan teknisen avun toimittamisesta Euroopan tietosuojavaltuutetulle siirrettävän esittelykojun ja muiden lisäpalveluiden luomiseksi tämän käyttöön (logon suunnittelu, Internet-sivuston uusi asu jne.).

6.4.2 Toimielinten välinen yhteistyö

Euroopan tietosuojavaltuutettu on aloittanut Euroopan verkko- ja tietoturvakivaston (ENISA) kanssa neuvottelut hallinnollista avunantoa koskevasta sopimuksesta. Siinä on tarkoitus määrittellä Eurodacin tietokannan turvatarkastusta koskevat täytäntöönpanojärjestelyt ja tämän yhteistyön toteutuksen edellytykset (ks. 2.8 kohta).

Osallistuminen toimielinten väliseen kalustohankintoja koskevaan tarjouspyyntömenettelyyn merkitsi Euroopan tietosuojavaltuutetun itsenäisyyden lisääntymistä omien toimistotilojensa kalustamisessa. Tarjouspyynnön pohjalta on tarkoitus tehdä kaluste-toimituksia koskevia puitesopimuksia.

Euroopan tietosuojavaltuutettua on uutena toimielimenä pyydetty osallistumaan moniin toimielinten välisiin komiteoihin ja elimiin, mutta kokonsa vuoksi se saattoi vuonna 2005 osallistua vain muutamiin näistä. Osallistuminen lisäsi Euroopan tietosuojavaltuutetun tuntemusta muissa toimielimissä sekä edisti keskinäistä tietojen ja hyvien toimintatapojen vaihtoa.

6.4.3 Ulkoiset suhteet

Belgian viranomaiset tunnustivat toimielimen, joten Euroopan tietosuojavaltuutettua henkilöstöineen koskevat nyt Euroopan yhteisöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevassa pöytäkirjassa määrätty erioikeudet ja vapaudet.

6.5 Infrastrukturi

Yleistä infrastruktuuria parannettiin vuoden 2005 aikana. Koska henkilöstön määrä kasvoi vuonna 2005 ja sen odotetaan edelleen kasvavan vuonna 2006, Euroopan tietosuojavaltuutettu kärsii kuitenkin ti-laongelmista, jotka toivottavasti voidaan ratkaista hankkimalla lisätiloja vuonna 2006.

Osoitteessa Rue Montoyer 63 (6. krs) sijaitsevien toimitilojen turvallisuuden varmistaminen oli erittäin tärkeää Euroopan tietosuojavaltuutetun käsittelemien tietojen luottamuksellisuus huomioon ottaen.

Hallinnollista yhteistyötä koskevan sopimuksen perusteella, jonka mukaan Euroopan parlamentti avustaa Euroopan tietosuojavaltuutettua toimitilojen osalta, parlamentti toimitti alkuperäisen kalustuksen vuonna 2004. Avustaminen päättyi tältä osin vuonna 2005.

6.6 Hallintoympäristö

6.6.1 Sisäisen valvonnan menettelyt

Kesäkuun 24. päivänä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen perusteella komission sisäinen tarkastaja nimitettiin Euroopan tietosuojavaltuutetun tarkastajaksi.

Marraskuun 7. päivänä 2005 tekemällään päätöksellä ja 25. kesäkuuta 2002 annetun varainhoitoasetuksen 60 artiklan 4 kohdan mukaisesti Euroopan tietosuojavaltuutettu vahvisti Euroopan tietosuojavaltuutettua koskevat sisäisen valvonnan menettelyt.

Toimielimen rakenteen, koon ja toiminnan luonteen huomioon ottaen Euroopan tietosuojavaltuutettu on hyväksynyt toimielimen tarpeisiin ja sen toimintaan liittyviin riskeihin mukautetut säännöt, joita voidaan kuitenkin tarvittaessa vuosittain tarkistaa toiminnan kehittymisen perusteella. Nämä säännöt liittyvät erityisesti toimielimen yleiseen organisaatioon, joka toimielimen koko, hallinnoitavan talousarvion luonne ja varainhoitoon liittyvien rahoitusvirtojen yksinkertaisuus huomioon ottaen käsittää lähinnä toimielimen hallinnolliset toiminnot.

6.6.2 Euroopan tietosuojavaltuutetun väliaikaisen henkilöstökomitean perustaminen

Vuonna 2005 aloitti toimintansa **väliaikainen henkilöstökomitea**. Sitä kuultiin asioissa, jotka koskivat ensimmäisiä henkilöstösääntöjen yleisiä täytäntöönpanosäännöksiä sekä muita toimielimen hyväksymiä sisäisiä sääntöjä (esimerkiksi joustavan työajan osalta).

Tietosuojavaltuutettu teki 8. helmikuuta 2006 Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 9 artiklan perusteella päätöksen Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstökomitean perustamisesta. Maaliskuussa 2006 pidetään vaalit **lopullisen henkilöstökomitean** muodostamiseksi. Sillä välin henkilöstön yleiskokous on hyväksynyt komitean toimintaa ja organisaatiota koskevat säännöt.

6.6.3 Joustava työaika

Uutena toimielimenä ja henkilöstösääntöjen uudistuksen hengessä Euroopan tietosuojavaltuutettu halusi tarjota henkilöstölleen nykyaikaiset työolosuhteet kuten joustavan työajan. Henkilöstösäännöt eivät velvoita joustavan työajan käyttöön. Joustava työaika on pikemminkin keino järjestää työpäivä siten, että henkilöstö voi sovittaa yhteen työelämän ja yksityiselämän, ja Euroopan tietosuojavaltuutettu voi tällöin säännellä työaikaa omien prioriteettiansa mukaan. Jokainen henkilöstön jäsen voi valita joko tavallisen työajan tai joustavan työajan, ja ylityötunnit hyvitetään.

6.6.4 Sisäiset säännöt

Ensimmäinen erä toimielimen asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi tarvittavia sisäisiä sääntöjä sekä henkilöstösääntöjen täytäntöönpanosäännöksiä annettiin (ks. liite H). Siltä osin kuin nämä säännökset koskevat asioita, joissa Euroopan tietosuojavaltuutettu saa apua komissiolta, ne vastaavat komission säännöksiä, lukuun ottamatta eräitä mukautuksia, Euroopan tietosuojavaltuutetun toimiston erityispiirteiden huomioon ottamiseksi. Joissakin tapauksissa eräisiin sopimuksiin jouduttiin tekemään lisäyksiä (esimerkiksi komission tapaturmavakuutus sopimukseen oli Euroopan tietosuojavaltuutetun osalta sisällytettävä lähetettyjä kansallisia asiantun-

tijoita koskeva lisälauseke). Kaikki nämä säännökset annetaan tiedoksi uusille työntekijöille heidän aloittaessaan työtehtävänsä.

6.7 Vuoden 2006 tavoitteet

Nyt kun vuoden 2005 tavoitteet on saavutettu, Euroopan tietosuojavaltuutettu voi katsoa eteenpäin, pyrkii vakiinnuttamaan saavutukset ja kehittää edelleen joitakin toimintojaan. Tämän mahdollistaa budjettivallan käyttäjän suostumus siihen, että vuonna 2006 otetaan palvelukseen viisi uutta työntekijää, samoin kuin 3 447 233 euron talousarvion hyväksyminen.

Hallinnollisen yhteistyön jatkaminen on joka tapauksessa keskeistä Euroopan tietosuovaltuutetun tulevalle kehitykselle. Toimielimen koko ei vielä salli

sen hoitaa niitä eri tehtäviä, jotka komissio, parlamentti ja neuvosto tällä hetkellä suorittavat sen puolesta. Tämä vuoksi Euroopan tietosuojavaltuutettu aikoo pyytää, että vuoden 2006 lopussa päättyvän hallinnollista yhteistyötä koskevan sopimuksen voimassaoloa jatketaan.

Vuonna 2006 perustetaan uusi sisäisen tietosuojan toimi ja nimitetään tietosuojasta vastaava henkilö.

Vuonna 2005 hyväksytyt tulosindikaattorit pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, ja Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkaa hallintoympäristönsä kehittämistä. Erityistä huomiota kiinnitetään sosiaalisten toimintojen kehittämiseen.

Lisätilojen hankkimiseksi parhaillaan käytävät neuvottelut johtanevat toimitilojen uusiin järjestelyihin vuoden 2006 alkupuoliskolla.

Liitteet

Liite A – Ote asetuksesta (EY) N:o 45/2001

Liite B – Käytetyt lyhenteet

Liite C – Luettelo tietosuojasta vastaavista henkilöistä

Liite D – Ennakkotarkastusten käsittelyajat tapaus- ja toimielinakohtaisesti

Liite E – Luettelo ennakkotarkastuslausunnoista

Liite F – Luettelo lainsäädäntöehdotuksia koskevista lausunnoista

Liite G – Euroopan tietosuojavaltuutetun sihteeristön kokoonpano

Liite H – Luettelo hallinnollisista sopimuksista ja päätöksistä

Liite A

Ote asetuksesta (EY) N:o 45/2001

41 artikla – Euroopan tietosuojavaltuutettu

1. Perustetaan riippumaton valvontaviranomainen, jota kutsutaan Euroopan tietosuojavaltuutetuksi.

2. Henkilötietojen käsittelyn osalta Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on varmistaa, että yhteisöjen toimielimet ja elimet kunnioittavat luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan yksityisyyteen.

Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on seurata tämän asetuksen sellaisten säännösten ja muiden sellaisten yhteisön säädösten, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien ja vapauksien suojelua, soveltamista ja huolehtia niiden täytäntöönpanosta yhteisöjen toimielimen tai elimen suorittaman henkilötietojen käsittelyn osalta sekä antaa ohjeita yhteisöjen toimielimille ja elimille sekä rekisteröidyille kaikista henkilötietojen käsittelyä koskevista seikoista. Tätä varten tietosuojavaltuutettu suorittaa 46 artiklassa säädettyjä tehtäviä ja käyttää 47 artiklassa annettua toimivaltaa.

46 artikla – Tehtävät

Euroopan tietosuojavaltuutettu

- a) vastaanottaa ja tutkii kanteluita sekä ilmoittaa rekisteröidylle niiden käsittelyn tuloksesta kohtuullisen määräajan kuluessa;
- b) suorittaa tutkimuksia joko omasta aloitteestaan tai kantelun perusteella sekä ilmoittaa rekisteröidylle niiden tuloksista kohtuullisen määräajan kuluessa;
- c) valvoo tämän asetuksen ja muiden sellaisten yhteisön säädösten soveltamista, jotka liittyvät luonnollisten henkilöiden suojeluun yhteisöjen

toimielimen tai elimen suorittaman henkilötietojen käsittelyn osalta sekä huolehtii niiden täytäntöönpanosta, lukuun ottamatta Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta sen lainkäyttötehtävissä;

- d) neuvoo kaikkia yhteisöjen toimielimiä ja elimiä joko omasta aloitteestaan tai vastauksena lausuntopyyntöön kaikissa henkilötietojen käsittelyä koskevissa asioissa erityisesti ennen kuin toimielimet ja elimet laativat sisäisiä, yksilön perusvapauksien ja -oikeuksien suojaan liittyviä sääntöjä henkilötietojen käsittelyn osalta;
- e) seuraa asiaan liittyvää kehitystä, erityisesti tieto- ja viestintäteknologian osalta, siltä osin kuin sillä on vaikutusta henkilötietojen suojeluun;
- f) i) tekee yhteistyötä direktiivin 95/46/EY 28 artiklassa mainittujen, kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvien maiden kansallisten valvontaviranomaisten kanssa siinä määrin kuin kullekin viranomaiselle kuuluvien tehtävien hoitaminen sitä edellyttää, erityisesti vaihtamalla hyödyllisiä tietoja, pyytämällä kyseistä viranomaista tai elintä käyttämään toimivaltuuksiaan tai vastaamalla kyseisen viranomaisen tai elimen pyyntöön;
- ii) tekee yhteistyötä myös Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston nojalla perustettujen tietosuojasta huolehtivien valvontaelinten kanssa erityisesti parantaakseen niiden sääntöjen ja menettelyjen soveltamisen yhdenmukaisuutta, joiden noudattamisesta huolehtiminen on annettu mainittujen elinten tehtäväksi;
- g) osallistuu direktiivin 95/46/EY 29 artiklalla perustetun tietosuojatyöryhmän toimintaan;

- h) määrittelee, perustelee ja julkaisee 10 artiklan 2 kohdan b alakohdassa sekä 4, 5 ja 6 kohdassa, 12 artiklan 2 kohdassa, 19 artiklassa sekä 37 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut poikkeukset, suoja-toimet, luvat ja ehdot;
- i) pitää rekisteriä hänelle 27 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoitetuista ja 27 artiklan 5 kohdan nojalla rekisteröidyistä käsittelyistä ja järjestää keinot päästä tietosuojasta vastaavien henkilöiden 26 artiklan nojalla pitämiin rekistereihin;
- j) suorittaa hänelle ilmoitettuihin käsittelyihin kohdistuvia ennakkotarkastuksia;
- k) vahvistaa työjärjestyksensä.
- d) antaa rekisterinpitäjälle huomautuksen tai varoituksen;
- e) määrätä sellaisten tietojen korjaamisesta, suojaamisesta, poistamisesta tai tuhoamisesta, joita on käsitelty henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten vastaisesti, sekä näistä toimenpiteistä ilmoittamisesta niille sivullisille, joille tietoja on luovutettu;
- f) kieltää käsittelyn väliaikaisesti tai lopullisesti;
- g) saattaa asioita asianomaisen yhteisöjen toimielimen tai elimen ja tarvittaessa Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission käsiteltäviksi;
- h) saattaa asioita yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi perustamissopimuksessa määrättyjen edellytysten mukaisesti;

47 artikla – Toimivalta

1. Euroopan tietosuojavaltuutettu voi:
 - a) antaa rekisteröidyille neuvontaa heille kuuluvien oikeuksien käyttämisessä;
 - b) ottaa yhteyttä rekisterinpitäjään, jos henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä väitetään rikottun, ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia rikkomisen korjaamiseksi ja rekisteröityjen suojan parantamiseksi;
 - c) määrätä, että tietoja koskevien tiettyjen oikeuksien käyttöä koskevat pyynnöt täytetään, jos ne on evätty 13–19 artiklan vastaisesti;
 - i) olla väliintulijana käsiteltäessä yhteisöjen tuomioistuimessa nostettuja kanteita.
2. Euroopan tietosuojavaltuutetulla on toimivalta:
 - a) saada rekisterinpitäjältä tai yhteisöjen toimielimeltä tai elimeltä pääsy kaikkiin henkilötietoihin ja kaikkiin tutkimuksissaan tarvitsemiinsa tietoihin;
 - b) päästä kaikkiin tiloihin, joissa rekisterinpitäjä tai yhteisöjen toimielin tai elin harjoittaa toimintaansa, kun on olemassa kohtuullinen aihe olettaa, että niissä harjoitetaan tässä asetuksessa tarkoitettua toimintaa.

Liite B

Käytetyt lyhenteet

API	matkustajien ennakkotiedot
CDR/REC	urakehityksen arviointijärjestelmä / urakehityskertomus
CS-VIS	keskusviisumitietojärjestelmä
DPC	tietosuojakoordinaattori
DPO	tietosuojasta vastaava henkilö
EMOTR	Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto
EAS	Euroopan yhteisöjen henkilöstökoulutuskeskus
EY	Euroopan yhteisöt
ECHR	Euroopan ihmisoikeussopimus
EPSO	EY:n henkilöstövalintatoimisto
EU	Euroopan unioni
EUMC	Euroopan rasmin ja muukalaisvihan seurantakeskus
LIBE	(Euroopan parlamentin) kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta
ITU	Kansainvälinen televiestintäliitto
NI-VIS	viisumitietojärjestelmän kansallinen rajapinta
OHIM	sisämarkkinoilla toimiva yhdenmukaistamisvirasto (tavaramerkit ja mallit)
OLAF	Euroopan petostentorjuntavirasto
PNR	matkustajarekisteri
RFID	radiotaajuustunnistus
SIS	Schengenin tietojärjestelmä
TCEU	Euroopan unionin elinten käännöskeskus
VIS	viisumitietojärjestelmä

Liite C

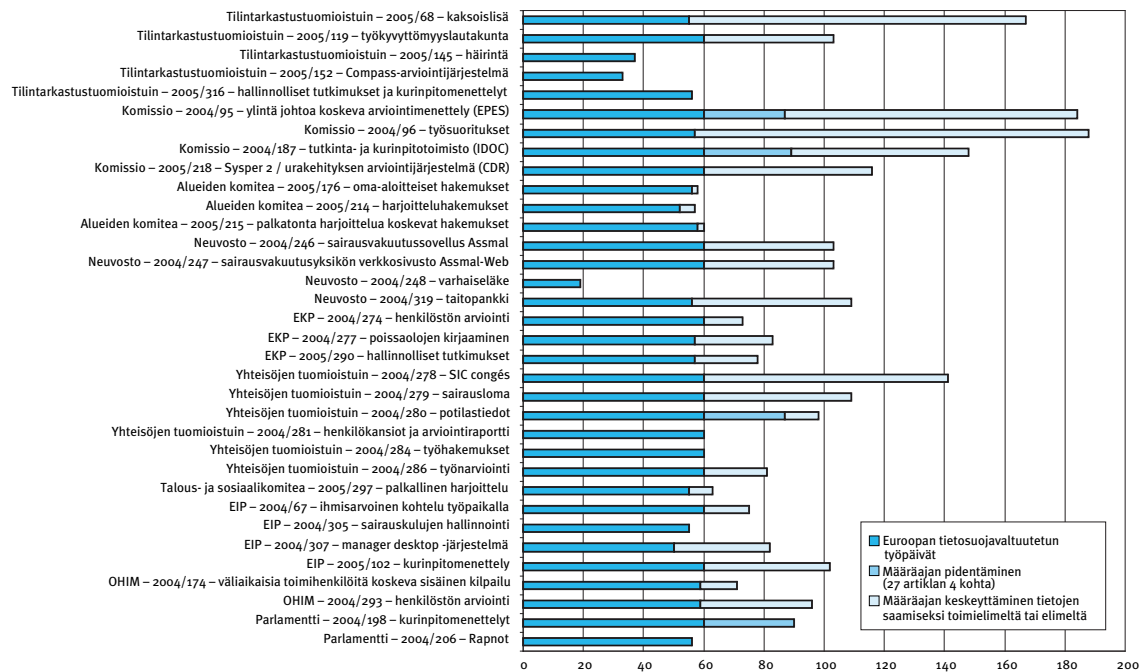
Luettelo tietosuojasta vastaavista henkilöistä

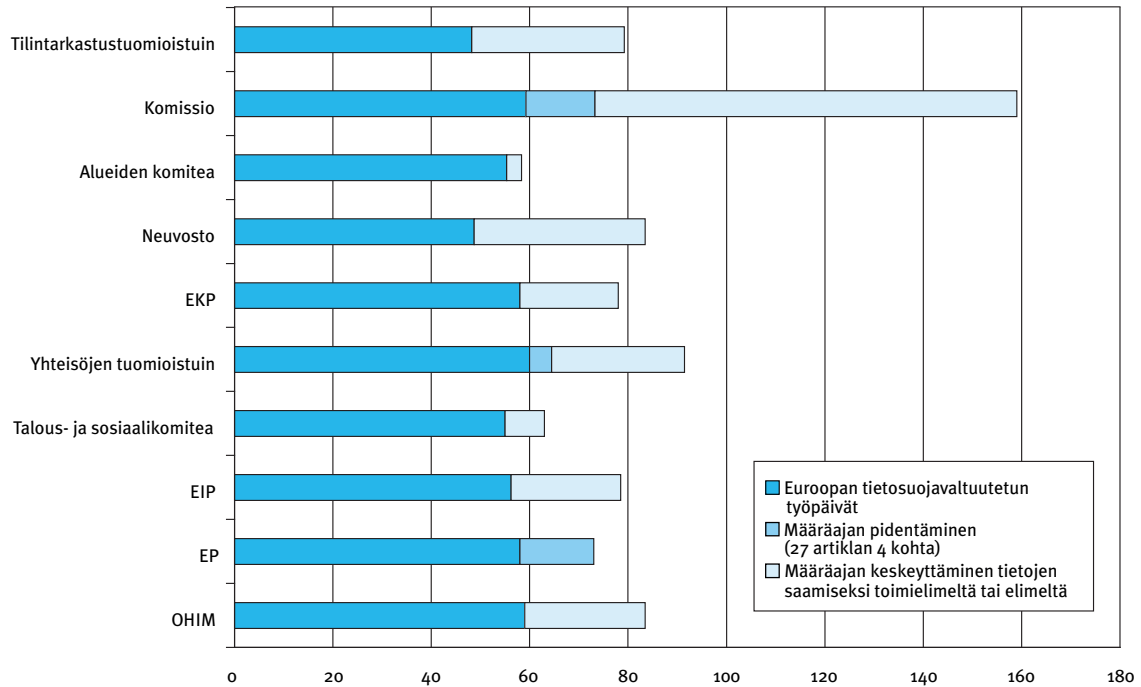
Organisaatio	Nimi	Sähköposti
Euroopan parlamentti	Jonathan STEELE	DG5DATA-PROTECTION@europarl.europa.eu
Euroopan unionin neuvosto	Pierre VERNHES	data.protection@consilium.europa.eu
Euroopan komissio	Nico HILBERT (virkaa tekevä tietosuojasta vastaava henkilö)	Data-Protection-Officer@ec.europa.eu
Euroopan yhteisöjen tuomioistuimien	Marc SCHAUSS	DataProtectionOfficer@curia.europa.eu
Tilintarkastustuomioistuimien	Jan KILB	data-protection@eca.europa.eu
Euroopan talous- ja sosiaalikomitea	Elena FIERRO	data.protection@esc.europa.eu
Alueiden komitea	Petra CANDELLIER	data.protection@cor.europa.eu
Euroopan investointipankki	Jean-Philippe MINNAERT	DataProtectionOfficer@eib.org
Euroopan oikeusasiamies	Loïc JULIEN	dpo-euro-ombudsman@europarl.europa.eu
Euroopan keskuspankki	Wolfgang SOMMERFELD	dpo@ecb.int
Euroopan petostentorjuntavirasto	Laraine L. LAUDATI	laraine.laudati@ec.europa.eu
Euroopan unionin elinten käännöskeskus	Benoît VITALE	data-protection@cdt.europa.eu
Sisämarkkinoilla toimiva yhdenmukaistamisvirasto	<i>(ei vielä nimitetty)</i>	DataProtectionOfficer@oami.europa.eu
Euroopan rasismin ja muukalaisvihan seurantakeskus	Niraj NATHWANI	Niraj.Nathwani@eumc.europa.eu
Euroopan lääkevirasto	Vincenzo SALVATORE	data.protection@emea.europa.eu
Yhteisön kasvilajikevirasto	Martin EKVAD	ekvad@cpvo.europa.eu
Euroopan koulutussäätiö	Romuald DELLI PAOLI	DataProtectionOfficer@etf.europa.eu
Euroopan verkko- ja tietoturvakvirasto	Andreas MITRAKAS	dataprotection@enisa.europa.eu
Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö	<i>(ei vielä nimitetty)</i>	dataprotectionofficer@eurofound.europa.eu
Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus	Arne TVEDT	arne.tvedt@emcdda.europa.eu
Euroopan elintarviketurvallisuus- viranomainen	Claus REUNIS	claus.reunis@efsa.europa.eu

Liite D

Ennakkotarkastusten käsittelyajat tapaus- ja toimielinkohtaisesti

Seuraavissa kahdessa kaaviossa havainnollistetaan Euroopan tietosuojavaltuutetun, toimielinten ja elinten työtä esittämällä ennakkotarkastuksen kohteena olleisiin tapauksiin käytetty aika. Ensimmäiseen kaavioon on koottu kaikki vuonna 2005 ennakkotarkastuksen kohteena olleet tapaukset; toisessa on yhteenvedo tapauksista kutakin toimielintä ja elintä kohden.

Kaavioissa ilmoitetaan Euroopan tietosuojavaltuutetun käyttämien työpäivien määrä sekä määräajan pidentäminen ja keskeyttäminen päivinä (tietojen saamiseksi toimielimiltä tai elimiltä) ⁽¹⁾. Kaavioista voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset:

- Euroopan tietosuojavaltuutetun työpäivien määrä ennakkotarkastusta kohden
Euroopan tietosuojavaltuutetun työpäivien määrä oli keskimäärin 55,5 tapauksia kohden, mitä voidaan pitää tyydyttävänä, sillä se on vähemmän kuin säädetyt kaksi kuukautta.
- Määräajan pidentäminen
Ennakkotarkastuksen kohteena olleista 34 tapauksesta neljässä (12 prosenttia) tarvittiin määräajan pidentämistä 27 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Määräaikaa pidennettiin enintään kuukaudella ja näissä neljässä tapauksessa keskimäärin 28,5 päivällä.
- Määräajan kulumisen keskeyttäminen
Tämä aika kului Euroopan tietosuojavaltuutetun pyytämien lisätietojen saamiseen toimielimiltä ja elimiltä. Aika oli keskimäärin 30 päivää.

⁽¹⁾ Asetuksen 27 artiklan 4 kohdasta tarkemmin 2.3.2 kohdassa.

Luku ei ole kovin kuvaava, sillä tapaukset olivat hyvin erilaisia: esimerkiksi lyhin aika oli 2 päivää, pisin 131 päivää. Ihannetapauksessa toimielimen tai elimen tulisi toimittaa tiedot alle kahdessa kuukaudessa. Kaaviosta ilmenee selvästi, että toisinaan Euroopan tietosuojavaltuutetun kysymyksiin vastaamiseen kuluu kauan aikaa. Tähän voi olla monia syitä. Ensimmäinen on käsiteltävän tapauksen mutkikkuus. Euroopan tietosuojavaltuutetun tarvitsema aika (etenkin tapauksissa, joissa määräaikaa on pidennetty) ja pyydettyjen lisätietojen toimittamiseen kuluva aika korreloivat jossain määrin keskenään. Toinen on ilmoitusten laatu: mitä parempi ilmoitus, sitä lyhyempi aika kuluu lisätietojen toimittamiseen. Kolmas syy on tietysti tietopyynnön kohteena olevan toimielimen tai elimen tietosuojasta vastaavan henkilön tai rekisterinpitäjän työmäärä.

Nämä luvut ja keskiarvot perustuvat kuitenkin suppeaan määrään tapauksia, koska kyse on Euroopan tietosuojavaltuutetun ensimmäisestä kokonaisuudesta toimintavuodesta. Vuosi 2006 tulee osoittamaan, jatkuvatko suuntaukset samanlaisina. Lisäksi tulee uusia virastoja, jotka ilmoittavat tietosuojavaltuutetulle ennakkotarkastusta edellyttävistä käsitteilytoimista.

Liite E

Luettelo ennakkotarkastuslausunnoista

Hallinnolliset tutkimukset ja kurinpitomenettelyt – Euroopan tilintarkastustuomioistuin

Lausunto, annettu 22. joulukuuta 2005, sisäisiä hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyjä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-316)

Hallinnolliset tutkimukset – Euroopan keskuspankki

Lausunto, annettu 22. joulukuuta 2005, sisäisiä hallinnollisia tutkimuksia koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-290)

Sysper 2 / Urakehityksen arviointijärjestelmä (CDR) – komissio

Lausunto, annettu 15. joulukuuta 2005, henkilöstön arviointiin liittyvää Sysper 2:ta koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-218)

Palkallinen harjoittelu – Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

Lausunto, annettu 15. joulukuuta 2005, palkallista harjoittelua koskevien hakemusten käsittelyä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-297)

Sairauslomat – Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Lausunto, annettu 15. marraskuuta 2005, käänösosaston sairauslomien seurantajärjestelmää ("SUIVI") koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-279)

Oma-aloitteiset sähköiset hakemukset – alueiden komitea

Lausunto, annettu 28. lokakuuta 2005, oma-aloitteisia sähköisiä hakemuksia koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-176)

Harjoitteluhakemukset – alueiden komitea

Lausunto, annettu 27. lokakuuta 2005, palkallista harjoittelua koskevien hakemusten käsittelyä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-214)

Palkatonta harjoittelua koskevat hakemukset – alueiden komitea

Lausunto, annettu 27. lokakuuta 2005, palkatonta harjoittelua koskevien oma-aloitteisten hakemusten käsittelyä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-215)

"SIC congés" – Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Lausunto, annettu 28. syyskuuta 2005, "SIC congés"-järjestelmää koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-278)

Poissaolot – Euroopan keskuspankki

Lausunto, annettu 23. syyskuuta 2005, sairauden tai onnettomuuden vuoksi työkyvyttömiä EKP:n henkilöstön jäsenten poissaolojen rekisteröintiä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-277)

Kaksoislisä – Euroopan tilintarkastustuomioistuin

Lausunto, annettu 30. elokuuta 2005, kaksoislisää koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-68)

Työkyvyttömyyslautakunta – Euroopan tilintarkastustuomioistuin

Lausunto, annettu 30. elokuuta 2005, työkyvyttömyyslautakuntaa koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-119)

Henkilöstön säännöllinen arviointi – sisämarkkinoilla toimiva yhdenmukaistamisvirasto (OHIM)

Lausunto, annettu 28. heinäkuuta 2005, henkilöstön säännöllistä arviointia koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-293)

Kurinpitomenettely – Euroopan investointipankki

Lausunto, annettu 25. heinäkuuta 2005, kurinpitomenettelyyn liittyvää tietojenkäsittelyä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-102)

Häirintä – Euroopan tilintarkastustuomioistuin

Lausunto, annettu 20. heinäkuuta 2005, häirintää koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-145)

”Compass”-arviointijärjestelmä – Euroopan tilintarkastustuomioistuin

Lausunto, annettu 19. heinäkuuta 2005, ”Compass”-arviointijärjestelmää koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2005-152)

”Manager desktop” – Euroopan investointipankki

Lausunto, annettu 12. heinäkuuta 2004, ”Manager desktop” -järjestelmää koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-307)

Työnarviointi – Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Lausunto, annettu 12. heinäkuuta 2004, työnarviointia koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-286)

”Assmal” – neuvosto

Lausunto, annettu 4. heinäkuuta 2005, neuvoston sairausvakuutussovellusta (”Assmal”) ja sairausvakuutusyksikön verkkosivustoa (”Assmal-Web”) koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asiat 2004-246 ja 2004-247)

Koeajan lopussa tehtävä raportti ja arviointiraportti – Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Lausunto, annettu 4. heinäkuuta 2005, henkilökansoita (koeajan lopussa tehtävä raportti ja arviointiraportti) koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-281)

Työhakemukset – Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Lausunto, annettu 4. heinäkuuta 2005, hakijoiden työhakemuksia ja ansioluetteloita koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-284)

Potilastiedot – Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Lausunto, annettu 17. kesäkuuta 2005, potilastietoja koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-280)

Varhaiseläke – neuvosto

Lausunto, annettu 18. toukokuuta 2005, varhaiseläkkeeseen oikeutettujen virkamiesten ja väliaikaisten toimihenkilöiden valintamenettelyä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-248)

Komission tutkinta- ja kurinpitotoimisto (IDOC) – komissio

Lausunto, annettu 20. huhtikuuta 2005, Euroopan komission sisäisiä hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyjä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-187)

Henkilöstön arviointi – Euroopan keskuspankki

Lausunto, annettu 20. huhtikuuta 2005, henkilöstön arviointimenettelyä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-274)

Ihmisarvoinen kohtelu työpaikalla – Euroopan keskuspankki

Lausunto, annettu 20. huhtikuuta 2005, ihmisarvoista kohtelua työpaikalla koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-67)

Sairauskulujen hallinnointi – Euroopan investointipankki

Lausunto, annettu 6. huhtikuuta 2005, sairauskulujen hallinnollista käsittelyä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-305)

Taitopankki – neuvosto

Lausunto, annettu 4. huhtikuuta 2005, taitopankkia koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-319)

Kurinpitomenettelyt – Euroopan parlamentti

Lausunto, annettu 21. maaliskuuta 2005, kurinpitomenettelyihin liittyvää tietojenkäsittelyä koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-198)

”Rapnot” – Euroopan parlamentti

Lausunto, annettu 3. maaliskuuta 2005, arviointiraportteja ja ”Rapnot”-järjestelmää koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-206)

Ylintä johtoa koskeva arviointimenettely (EPES) – Euroopan komissio

Lausunto, annettu 4. helmikuuta 2005, ylimmän johdon arviointia koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-95)

Työsuoritukset – Euroopan komissio

Lausunto, annettu 28. tammikuuta 2005, työsuorituksia (”Rythme de travail”) koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-96)

Väliaikaisia toimihenkilöitä koskeva sisäinen kilpailu – OHIM

Lausunto, annettu 6. tammikuuta 2005, väliaikaisia toimihenkilöitä koskevaa sisäistä kilpailua koskevasta ennakkotarkastusilmoituksesta (asia 2004-174)

Liite F

Luettelo lainsäädäntöehdotuksia koskevista lausunnoista

Annettiin vuonna 2005

Tietosuoja kolmannessa pilarissa

Lausunto, annettu 19. joulukuuta 2005, ehdotuksesta neuvoston puitepäätökseksi rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta (KOM(2005) 475 lopullinen), EUVL C 47, 25.2.2006, s. 27

Schengenin tietojärjestelmä (SIS II)

Lausunto, annettu 19. lokakuuta 2005, kolmesta toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmää (SIS II) koskevasta ehdotuksesta (KOM(2005) 230 lopullinen, KOM(2005) 236 lopullinen ja KOM(2005) 237 lopullinen)

Tietojen säilyttäminen

Lausunto, annettu 26. syyskuuta 2005, ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yleisten sähköisten viestintäpalvelujen yhteydessä käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta (KOM(2005) 438 lopullinen), EUVL C 298, 29.11.2005, s. 1

PNR ja Kanada

Lausunto, annettu 15. kesäkuuta 2005, ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja Kanadan hallituksen välisen sopimuksen tekemisestä ennalta annettavien matkustajatietojen (API) ja matkustajaluettelotietojen (PNR) käsittelemisestä, EUVL C 218, 6.9.2005, s. 6

Viisumitietojärjestelmä (VIS)

Lausunto, annettu 23. maaliskuuta 2005, ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi viisumitietojärjestelmästä (VIS) ja lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäviä viisumeja koskevasta jäsenvaltioiden välisestä tietojenvaihdosta, EUVL C 181, 23.7.2005, s. 13

Rikosrekisterit

Lausunto, annettu 13. tammikuuta 2005, ehdotuksesta neuvoston päätökseksi rikosrekisteritietojen vaihtamisesta (KOM(2004) 664 lopullinen, 13.10.2004), EUVL C 58, 8.3.2005, s. 3

Laadittiin vuonna 2005 ja julkaistiin vuoden 2006 tammikuussa

Sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten pääsy viisumitietojärjestelmään (VIS)

Lausunto, annettu 20. tammikuuta 2006, ehdotuksesta neuvoston päätökseksi sisäisestä turvallisuudesta vastaavien jäsenvaltioiden viranomaisten ja Eurooplin pääsystä tekemään hakuja viisumitietojärjestelmästä (VIS) terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjumiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi (KOM(2005) 600 lopullinen)

Liite G

Euroopan tietosuojavaltuutetun sihteeristön kokoonpano

Euroopan tietosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun välittömässä valvonnassa olevat alat

– **Valvonta**

Sophie Louveaux
Hallintovirkamies

Eva Dimovne Keresztes
Hallintovirkamies

Maria Veronica Perez Asinari
Hallintovirkamies

Endre Szabo
Kansallinen asiantuntija

Delphine Harou (*)
Hallintoavustaja, valvonta

Xanthi Kapsosideri
Hallintoavustaja, valvonta

Sylvie Longrée
Hallintoavustaja, valvonta

Kim Thien Lê
Sihteeri

Vasilios Sotiropoulos
Harjoittelija (lokak. 2005–helmik. 2006)

Zoi Talidou
Harjoittelija (lokak. 2005–helmik. 2006)

Anna Vuori
Harjoittelija (lokak. 2005–helmik. 2006)

– **Politiikka ja tiedotus**

Hielke Hijmans
Hallintovirkamies

Laurent Beslay
Hallintovirkamies

Bénédicte Havelange
Hallintovirkamies

Alfonso Scirocco
Hallintovirkamies

Per Sjönell (*)
Hallintovirkamies ja tiedottaja

Martine Blondeau (*)
Hallintoavustaja, dokumentaatio

Andrea Beach
Sihteeri

Herke Kranenborg
Harjoittelija (tammik.–maalisk. 2006)

– **Henkilöstö-, budjetti- ja hallintoyksikkö**

Monique Leens-Ferrando
Yksikön päällikkö

Giuseppina Lauritano
Hallintovirkamies, henkilöstösääntöasiat ja tilintarkastus

Vittorio Mastrojeni
Henkilöstöavustaja

Anne Levêcque
Sihteeri, henkilöstöresurssit

Alexis Fiorentino
Kirjanpitäjä

(*) Tiedotusryhmä.

Liite H

Luettelo hallinnollisista sopimuksista ja päätöksistä

Luettelo hallinnollisista sopimuksista ja päätöksistä

- Palvelutasosopimukset komission kanssa (koulutuksen ja kulttuurin pääosaston harjoittelupaikatoimisto ja työllisyyden, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosaston)
- Palvelutasosopimus neuvoston kanssa
- Palvelutasosopimus Euroopan yhteisöjen henkilöstökoulutuskeskuksen kanssa

Luettelo Euroopan tietosuojavaltuutetun tekemistä päätöksistä

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 12. tammikuuta 2005, perhelisiä koskevien yleisten täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 27. toukokuuta 2005, harjoitteluohjelmaa koskevien yleisten täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 15. kesäkuuta 2005, osa-aikatyötä koskevien yleisten täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 15. kesäkuuta 2005, vuosilomaa koskevien täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 15. kesäkuuta 2005, palvelukseen otettaessa sovellettavia palkkatasolle luokittelun perusteita koskevien yleisten täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 15. kesäkuuta 2005, liukuvan työajan käyttöön ottamisesta siten, että mahdollinen ylityö voidaan korvata

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 22. kesäkuuta 2005, Euroopan yhteisöjen virkamiesten tapaturma- ja ammattitautivakuutusta koskevien yhteisten määräysten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 1. heinäkuuta 2005, perhevapaata koskevien yleisten täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 25. heinäkuuta 2005, Euroopan yhteisöjen virkamiesten virkavapaata sekä väliaikaisten ja sopimussuhteisten toimihenkilöiden palkatonta vapaata koskevien täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 25. heinäkuuta 2005, ulkopuolisesta toiminnasta ja toimeksiannoista

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 26. lokakuuta 2005, erityisellä päätöksellä myönnettävää kotitalouslisää koskevien yleisten täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 26. lokakuuta 2005, kotipaikan määrittämistä koskevien yleisten täytäntöönpanosäännösten vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 7. marraskuuta 2005, Euroopan tietosuojavaltuutetun sisäisten valvontamenettelyjen vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 10. marraskuuta 2005, kansallisten asiantuntijoiden lähettämistä tietosuojavaltuutetun sihteeristöön koskevien sääntöjen vahvistamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 16. tammikuuta 2006, Euroopan yhteisöjen virkamiesten sairausvakuutusta koskevien yhteisten määräysten vahvistamisesta 15. heinäkuuta 2005 tehdyn tietosuojavaltuutetun päätöksen muuttamisesta

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 26. tammikuuta 2006, eloon jääneelle puolisolle vakavan tai pitkäai-

kaisen sairauden tai vamman perusteella maksettavaa eläkettä täydentävää rahallista tukea koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamista koskevien määräysten hyväksymisestä

Tietosuojavaltuutetun päätös, tehty 8. helmikuuta 2006, henkilöstökomitean perustamisesta Euroopan tietosuojavaltuutetun sihteeristöön

Euroopan tietosuojavaltuutettu

Vuosikertomus 2005

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

2006 – 71 s. – 21 × 29,7 cm

ISBN 92-95030-06-0

MYyntI JA TILAUKSET

Julkaisutoimiston toimittamat maksulliset julkaisut ovat saatavissa myyntiedustajiltamme kautta maailman. Osoittakaa tilauksenne yhdelle myyntiedustajista, joista löydätte luettelon

- joko julkaisutoimiston Internet-sivustosta osoitteesta <http://publications.europa.eu>
- tai pyytämällä sitä faksitse numerosta (352) 29 29-42758.

